

**СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА
СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ
ОПШТИНЕ БАЈИНА БАШТА ЗА
ПЕРИОД 2018. – 2022. ГОДИНЕ**

Бајина Башта 2017.године

САДРЖАЈ

1. УВОД	1
2. ВИЗИЈА	2
3. МИСИЈА	2
4. ПРИНЦИПИ И ВРЕДНОСТУ	2
5. КОНТЕКСТ	3
5.1.Историјат	3
5.2.Географска слика	4
5.3.Демографска слика	8
5.3.1. Старосна структура становништва	9
5.3.2. Становништво према активности	10
5.3.3. Образовна структура становништва	11
5.4.Економска ситуација	13
5.4.1. Привреда	14
5.5. Сиромаштво	19
5.5.1. Број корисника социјалне заштите	19
5.5.2. Стање на тржишту рада	23
5.5.3. Незапосленост – осетљиве групе	24
5.5.4. Активна политика запошљавања	24
5.5.5. Новчана социјална помоћ	24
5.6. Правни оквир општине Бајина Башта	27
5.6.1. Устав РС	27
5.6.2. Закон о локалној самоуправи	28
5.6.3. Закон о финансирању локалне самоуправе	28
5.6.4. Закон о социјалној политици	29
5.6.5. Статут општине Бајина Башта	30
5.6.6. Органи општине Бајина Башта	32
5.7. Јавна предузећа и установе	35
5.8. Незапосленост и запошљавање	37
5.8.1. Регионална структура незапослености	37
5.8.2. Акциони план запошљавања	43
5.9. Образовање	51
5.9.1. Инклузивно образовање	52
5.9.2. Основне школе	54
5.9.3. Средње школе	66
5.10. Здравство	75
5.10.1. Ретке болести	82
5.11. Социјална политика општине Бајина Башта	85
5.11.1. Институције и правна регулатива у социјалној заштити	85
5.11.2. Утврђивање социјалног статуса грађана	97
5.11.3. Поступак за остваривање права и услуга	98
5.11.4. Средства за остваривање права и услуга	98
5.12. Туризам, спорт и култура	103

5.12.1. Туризам	103
5.12.2. Спорт	106
5.12.3. Култура	109
5.13. Медији	115
5.14. Капацитети цивилног сектора у функцији социјалне заштите	117
5.14.1. Црвени крст	117
5.14.2. Остала удружења грађана	118
5.15. Унапређење положаја особа са инвалидитетом – ОСИ	122
5.15.1. Запошљавање особа са инвалидитетом	126
5.15.2. Организације са инвалидитетом	131
5.16. Деца без родитељског старања	138
5.17. Брига о старима	140
5.18. Жртве насиља	144
5.19. Деца и млади са проблемима у понашању	151
5.20. Избегла и интерно расељена лица	153
6. СВОТ (SWOT) АНАЛИЗА	155
7. О ПОТРЕБИ РЕШАВАЊА СОЦИЈАЛНИХ ПРОБЛЕМА	156
8. СТРАТЕШКА СВРХА	158
9. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ	159
10. АРАНЖМАН ЗА ПРИМЕНУ – ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ОПШТИНЕ БАЈИНА БАШТА ЗА ПЕРИОД 2018 – 2022. ГОДИНЕ.	169
11. ПЛАН ПРАЋЕЊА – МОНИТОРИНГА И АНАЛИЗА УСПЕШНОСТИ СПРОВОЂЕЊА – ЕВАЛУАЦИЈЕ	171
12. РЕСУРСИ СА КОЈИМА РАСПОЛАЖЕ ОПШТИНА БАЈИНА БАШТА	172
13. ПЛАН КОМУНИКАЦИЈЕ	173
14. ЈАВНА РАСПРАВА	175
15. АНАЛИЗА УОЧЕНИХ ПРОБЛЕМА	176

1. УВОД

Израда Стратегије социјалне заштите општине Бајина Башта за период 2018 – 2022. године (у даљем тексту: Стратегије) предствала подршку за системско унапређење положаја грађана и корисника права и услуга социјалне заштите и унапређење капацитета пружаоца услуга социјалне заштите за реализацију услуга.

Један од најважнијих корака у дефинисању и успостављању било које врсте социјалне заштите и услуга заснованих на заједници је успостављање институционалног оквира за њихов развој и имплементацију.

Неусклађеност између потреба у области социјалне заштите и ограничених финансијских, организационих и професионалних капацитета, како на републичком, тако и на општинском нивоу, намеће јасно дефинисане правце развоја социјалне заштите, оптимално коришћење расположивих средстава и професионално и ефикасно укључивање свих друштвених актера заштите на локалном нивоу.

Стварање локалне стратегије за социјалну заштиту општине Бајина Башта ће показати добро управљање у области социјалних услуга и развити интегративни систем социјалне заштите дефинисан националним стратешким документима и на одговоран, организован и транспарентан начин пружити локалне одговоре на бројне изазове у овом подручју.

У процес израде Стратегије укључени су предстваници Општинске управе, институције и бројна удружења и невладине организације. Након идентификације заинтересованих старана извршен је избор чланова Радних група који су директно учествовали у изради документа.

За организацију и вођење Радних група, главна и одговорна особа био је локални координатор, именован од стране Општинског већа, а који је имао улогу споне у раду између Општинске управе и чланова Радних група.

Стратегија се односи на пеириод 2018-2022 године, када ће, путем усвоје листе пројеката стимулирати позитивне промене на територији општине Бајина Башта у секторима и питањима која се тичу живота корисника услуга социјалне заштите општине Бајина Башта.

2. ВИЗИЈА

До 2022. године општина Бајина Башта је заједница једнаких права и могућности њених грађана/ки, са изграђеним партнерствима и развијеним локалним услугама социјалне заштите, које обезбеђују пуну социјалну укљученост сваког појединца.

3. МИСИЈА

У циљу побољшања и унапређења социјалне заштите својих грађана, општина Бајина Башта ће:

- Радити на изградњи нових инфраструктурних и организационих капацитета и на јачању капацитета људских ресурса;
- Успоставити и континуирано јачати мрежу партнерских односа између јавног, приватног и цивилног сектора за пружање квалитетних услуга социјалне заштите;
- Континуирано развијати и унапређивати услуге социјалне заштите у складу са потребама корисника, ради очувања квалитета њихових живота, отклањања или ублажавања ризика неповољних животних околности, као и ради стварања могућности за њихов самостални живот у заједници;
- Стално испитивати потребе и проблеме грађана и своје активности усмеравати у циљу задовољења њихових потреба;

4. ПРИНЦИПИ И ВРЕДНОСТИ

Стратегија је вођена и биће примењена у складу са следећим договореним принципима:

Принципима процеса:

1. Континуирана консултација са грађанима у циљу препознавања и дефинисања њихових потреба за социјалном заштитом;
2. Учешће представника стручне јавности, заинтересованих страна и корисника у изради стратешког плана;
3. Поштовање људских права и достојанства личности;
4. Демократско одлучивање;
5. Информисање корисника;
6. Дугорочно планирање и одрживост;
7. Акциони план за реализацију Стратегије;
8. Стални мониторинг;
9. Континуирано усавршавање.

Принципима услуга:

1. Усаглашеност са националним стандардима и законодавством;
2. Међусекторска сарадња;

3. Поштовање најбољег интереса корисника приликом избора и реализације услуга;
4. Пружање услуга у најмање рестриктивном окружењу;
5. Партиципација корисника у креирању и коришћењу услуга;
6. Доступност услуга;
7. Стандардизованост услуга;

5. КОНТЕКСТ

5.1. Историјат

Бајина Башта је насељена непрекидно последњих 7000 година. Најстарије досада познато насеље потиче из периода Старчевачке културе раног неолита. Насеље је у науци познато као Крменило и налази се у данашњој Вишесави удаљено 2.5 км од самога центра Бајине Баште. Становници су се бавили претежно земљорадњом о чему сведоче орнаменти пронађени на грнчарији али и сточарством. Ископавања током 60-тих година XX века показала су континуитет насеља кроз читав неолит све до самог прелаза у метално доба. Из енеолита, односно прелазног доба од неолита ка металном добу, потиче насеље Јовин брег чија грнчарија нам открива комуникацијске везе овог насеља са становницима Паноније. Део археолошких налаза из Крменила и Јовиног брега данас је изложено у ходнику ОШ. "Рајак Павићевић" у Бајиној Башти.

Као градско насеље, Бајина Башта је настала средином 19. века када је кнез Александар Карађорђевић је 12. јула 1858. године издао решење о оснивању варошице Бајина Башта. Тада се дотадашње среско седиште премешта из Рогачице (насеље на око 12 км низводно од Бајине Баште) у Бајину Башту. Од тада па све до данас, на десној обали Дрине, у подножју планине Таре, смештен је центар општине.

5.2. Географска слика

Положај општине Бајина Башта у Србији

Положај Бајине Баште у Златиборском округу

Општина Бајина Башта налази се у западној Србији, југо-западно од Београда (168км), на десној обали реке Дрине, која представља и границу са Босном и Херцеговином, на 43°58' северне географске ширине и 19°34' источне географске дужине. Општина Бајина Башта заузима укупну површину од 673 км² на којој по

подацима Пописа из 2011. године, живи укупно 26.022 становника, са просечном густином насељености од 38,64 становника по км², што сврстава општину Бајина Башта у претежно руралну средину.

Седиште општине је град Бајина Башта која се налази испод обронака планине Таре на надморској висини од 257 метара. Просечна годишња количина падавина је 700-800мм. Клима је умерено континентална са повећаном влажношћу ваздуха после изградње вештачких језера Заовине и Перућац. Седиште општине је преко превоја Дебело брдо (1090м) повезано са Ваљевом(70км), долином реке Дрине са Љубовијом (48км) и Шапцом (172км), а преко превоја Кадињача (880м) са градом Ужице (36км) који је седиште Златиборског управног округа коме припада и општина Бајина Башта.

Табела 1. Основно поређење Општине и окружења (површина и становништво), 2011.

	Површина (км ²)	Удео у укупној површини (%)		Број становника	Удео у укупном броју становника (%)		Густина насељеност и (бр. ст./ км ²)
		Општине	Округа		Општине	Округа	
Општина	673,42	100	10,96	26022	100	9,09	38,64
Округ	6142	/	100	286249	/	100	46,61

процена РЗС

Општину Бајина Башта чине 36 насеља (град Бајина Башта и 35 сеоских насеља), просечне површине 18,7 км². Општина је подељена на 35 катастарских општина и на 30 месних заједница. У општини функционише 9 месних канцеларија. Од тридесет месних заједница, насељено место Луг је подељено на две месне заједнице, 21 месна заједница је везна за по једно насељено место, док постоји седам месних заједница које покривају по два насељена места.

Табела 2. Подаци о насељима (тип насеља, број становника и површина) 2011.

Р. бр.	Насељено место	Тип насеља	Број становника			Стопа раста 2002-2011	Површина (км ²)	Густина насељености
			1991	2002	2011 ¹			
1	Бајина Башта	Градско	8436	9543	9133	95,70	3,14	2908,60
2	Бачевци	Остало	174	167	141	84,43	4,43	31,83
3	Бесеровина	Остало	271	213	187	87,79	19,53	9,58
4	Вишесава	Остало	1095	1566	1811	115,64	9,15	197,93
5	Гвоздац	Остало	697	642	521	81,15	22,38	23,28
6	Добротин	Остало	318	251	157	62,55	10,08	15,57
7	Драксин	Остало	196	144	124	86,11	7,67	16,16

¹ резултати 2011.

8	Дуб	Остало	494	419	317	75,66	11,94	26,55
9	Заглавак	Остало	803	566	408	72,08	37,65	10,83
10	Заовине	Остало	648	442	261	59,05	64,01	4,08
11	Зарожје	Остало	926	790	619	78,35	49,17	12,59
12	Зауглине	Остало	412	348	280	80,46	12,67	22,10
13	Злодол	Остало	563	419	319	76,13	16,67	19,13
14	Јагоштица	Остало	182	152	65	42,76	43,15	1,51
15	Јакаљ	Остало	579	472	401	84,96	17,98	22,30
16	Јеловик	Остало	255	212	157	74,06	10,39	15,11
17	Коњска Река	Остало	134	112	78	69,64	17,80	4,38
18	Костојевићи	Остало	521	495	413	83,43	12,13	34,05
19	Луг	Остало	1699	2555	2792	109,28	3,71	752,56
20	Љештанско	Остало	517	418	293	70,10	13,79	21,25
21	Мала Река	Остало	521	489	428	87,53	22,41	19,10
22	Обајгора	Остало	829	834	818	98,08	11,36	72,00
23	Овчиња	Остало	648	582	490	84,19	20,90	23,45
24	Оклетац	Остало	758	622	543	87,30	15,83	34,30
25	Пепељ	Остало	283	180	154	85,56	6,13	25,12
26	Перућац	Остало	683	845	526	62,25	12,73	41,32
27	Пилица	Остало	731	653	534	81,78	15,84	33,71
28	Придоли	Остало	453	334	282	84,43	9,46	29,81
29	Растиште	Остало	511	473	304	64,27	61,86	4,92
30	Рача	Остало	750	672	594	88,39	16,61	35,76
31	Рогачица	Остало	851	768	636	82,81	16,96	37,50
32	Сијерач	Остало	285	201	129	64,18	8,54	15,11
33	Солотуша	Остало	1261	1066	866	81,24	28,60	30,28
34	Стрмово	Остало	725	582	496	85,22	18,45	26,88
35	Церје	Остало	218	168	112	66,67	8,55	13,09
36	Црвица	Остало	798	756	654	86,51	11,75	55,66

Са аспекта просторног распореда и економских активности становништва, на територији општине Бајина Башта се јасно издвајају три микроне:

1. **Зона Националног парка Тара** са селима разбијеног типа у југо-западном делу Општине (Јагоштица, Растиште, Коњска Река, Заовине, Мала Река, као и планински делови села Перућац, Бесеровина, Зауглине и Рача). Село Заовине не припада територији Националног парка Тара, али је проглашено за *предео изузетних одлика* (ПИО) о коме се стара Удружење грађана за одрживи развој Тара-Биосфера. Карактеристика овог подручја је да је густина насељености мања од 7 становника на 1km^2 са израженом интезивном депопулацијом подручја. У овој зони доминира екстензивна пољопривредна производња, чији развој ограничава Закон о националним парковима, у којој доминира сточарство. Као додатни извори прихода присутна је ограничена експлоатација шума и стално или повремено запослење у Националном парку Тара. У делу ове зоне где је развијена туристичка понуда (Калуђерске баре и Митровац), односно у деловима насеља Мала Река и Перућац, све више сеоских домаћинстава се бави пратећим делатностима (израда предмета домаће радности, продаја лековитог биља, меда и млечних производа) као и смештајем гостију.
2. **Брдско планинска зона** са селима разбијеног типа у источном делу Општине (Солотуша, Злодол, Заглавак, Драксин, Церје, Јеловик, Јакаљ, Зарожје) у којима доминира екстензивна сточарска производња и производња јагодастог воћа (малина и купина). Као допунски извор прихода најчешће се јавља експлоатација шуме. Села Солотуша, Јакаљ и Злодол карактерише нешто мањи степен депопулације и густина насељености је нешто виша од просека за рурални део општине. Разлог томе је јер кроз ова села пролазе регионални путеви. Остала села ове зоне имају интезивну депопулацију и густину насељености мању од 20 становника по километру квадратном.
3. **Зона у долини реке Дрине** су насељима која су линеарно распоређена уз магистрални пут М19/1 и уз реку Дрину и у долинама њених притока уз регионалне путеве Р111 и Р112, ближе седишту општине (Бачевци, Гвоздац, Добротин, Дуб, Костојевићи, Љештанско, Овчиња, Оклетац, Пепељ, Пилица, Придоли Сијерац, Стрбово, Обајгора, Рогачица и Црвица, као и делови села Перућац, Рача, Бесеровина и Зауглине у долини реке Дрине). Ова села карактерише депопулација која је просечна на нивоу општине, док је у појединим селима приметан и пораст броја становника. У овим селима доминира ратарска и воћарска производња, а већи број домаћинстава има чланове који су стално запослени у предузећима у општини. У овим селима постоје у нешто већем броју мала и средња предузећа која су углавном из пољопривредно прехрамбеног и дрво-прерађивачког сектора. У селима уз непосредну обалу реке Дрине све је више предузећа и радњи из области туризма и угоститељства. Овом зоном доминира општински центар са развијенијим секундарним и терцијарним делатностима.

5.3. Демографска слика

Према подацима из пописа становништва из 2011. године, општина Бајина Башта имала је **26.022** становника у 8.972 домаћинства, распоређених у 36 насељених места. Административни центар општине је насељено место Бајина Башта које има урбани карактер и у њему је 2011. по попису живело **9.133** становника, што представља 35% становништва општине. Преостали део општине са 35 насељених места има рурални карактер. Просечна густина насељености је 37 становника/km².

Од 1953. године, када је пописано 35.283 становника, присутна је тенденција опадања броја становништва у општини и то са 29.151, по попису из 2002. године, а према пројекцији Републичког завода за статистику за 2015. годину број становника пада на 24.947, односно смањује се за 4.204 или 14,42% становника. Постоји велика разлика између сеоског и градског подручја - у сеоским насељима је у периоду од 1953. до 2002. године број становника смањен за 41,7%, док је у насељеном месту Бајина Башта у истом периоду повећан за 55,7%. Према подацима виталне статистике у 2015, стопа природног прираштаја у општини износила је -7,5%. Стопа наталитета износила је 7,1%, а стопа морталитета 14,6%. Негативна стопа природног прираштаја присутна је од почетка деведесетих година прошлог века.

Присутна је и појава већег броја одсељених него досељених лица. Према подацима Републичког завода за статистику, током 2015. године доселило се 355 а одселило 455 особа.

Најважније демографске карактеристике општине

Рурални карактер општине – 65% становништва живи у руралним насељима.
Опадање броја становништва – стопа природног прираштаја у 2015. години износила је -7,5%, уз већи број одсељених него досељених особа.
Старење становништва – просечна старост становника општине је за 3,55% већа у односу на републички просек.

Што се тиче националне структуре, 98,5% становника општине су Срби. Што се тиче полне структуре, скоро је подједнак број жена и мушкараца.

Просечна старост становника у 2015. години је износила 44,29 година, што је за 3,55% било више у односу на републички просек (42,72%). Уочљива је тенденција старења становништва. Само од пописа 2011., за четири године просечна старост становника општине Бајина Башта порасла је за 0,6 година, уз стално смањење процента деце и младих и увећање процента становништва старијег од 65 година.

Најмања густина насељености територије општине је на подручјима села на територији Националног парка Тара (испод 7 становника по км²), док је највећа густина насељености у селима у долини Дрине и у близини регионалних путева, те, можемо рећи да је то подручје са највећим демографским потенцијалом.

Табела 3. Упоредни преглед броја становника по пописним годинама

	1971	1981	1991	2002	2011
Број становника у општини	31387	30860	29225	29151	26022
Стопа раста броја становника у општини	/	98,3	94,7	99,7	89,3
Стопе раста броја становника у округу	/	103.5	100.1	98.2	93.8

5.3.1. Старосна структура становништва

Просечна старост становника општине у 2006. години је 41,38 година и према методологији РЗС општина Бајина Башта спада у ред општина са дубоком демографском старарошћу. Овај податак је још неповољнији у 2011. години. Приметан је тренд пада броја становника, а самим тим раста просечне старости. Према процени РЗС удео становништа од 65 година и старијих је повећан у односу на попис 2002 за 1,5%, док је за исто толико опао укупан број радно активног (15-64) и становништва школског узраста (7-14) .

Табела 4. Структура становништва по основним контигентима, 2002.

	Општина, 2002		Општина, 2006 (процена РЗС)	
	Број становника	Удео у укупном становништву (%)	Број становника	Удео у укупном становништву (%)
Предшколски узраст 0-6	1852	6,4	1828	6,46
Школски узраст 7-14	2679	9,2	2305	8,14
Радни контигент 15-64	19583	67,1	18860	66,60
Становништво од 65 година и више	5043	17,3	5322	18,80
Укупно	29151	100	28315	100

5.3.2. Становништво према активности

Табела 5. Становништво према активности

Старост		0-14		15-24		25-59		преко 60		УКУПНО		
насеље	пол	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	свега
Бајина Башта		1868	1680	1550	1451	5786	5468	3008	3723	12990	13032	26022
укупно												
Бајина Башта,град		758	663	617	559	1982	2220	839	935	4477	4671	9148
Рурални део		1110	1017	943	892	3804	3248	2169	2788	8513	8361	16874

Подаци из пописа 2011.

- старосну структуру у општини Бајина Башта карактерише значајно повећање удела популације преко 60 година,
- природни прираштај је низак у свим месним заједницама, са значајним одступањима у сеоском подручју,
- 13.6 % од укупне популације чине деца до 14 година старости, а са 11.5 посто је заступљена популација од 15-24 године,
- највећи проценат 43 % популације чине грађани од 25 до 60 година, док су старији преко 60 година заступљени са 25.9 % што је далеко изнад републичког просека,
- -35 % од укупног броја становника живи у градском, а чак 65 % у сеоском подручју

Табела 6. Број пензионера у општини Бајина Башта 2015. година

Врста пензије	Из фонда запослених	Из фонда самосталних делатности	Из пољопривредног фонда	Из фонда војних обвезника	Укупно
старосне	2092	137	1394	14	3637
инвалидске	905	114	112	3	1134
породичне	851	70	187	8	1147
УКУПНО	3848	321	1693	25	5887

Извор ПИО Фонд

5.3.3. Образовна структура становништва

Табела 7. Становништво старо 15 и више година према школској спреми, полу и типу насеља

Бајина Башта	Укупно			Градска насеља			Остала насеља		
	Укуп.	Муш.	Женс	Укуп.	Муш.	Женс	Укуп.	Муш.	Женс
Укупно	22474	11122	11352	7727	3719	4008	14747	7403	7344
Без школске спреме	1160	99	1061	124	9	115	1036	90	946
Непотпуно основно образовање	4327	1817	2510	511	130	381	3816	1687	2129
Основно образовање	5618	2910	2708	1506	634	872	4112	2276	1836
Средње образовање свега	9495	5355	4140	4364	2331	2033	5131	3024	2107
Гимназија	1026	371	655	630	247	383	396	124	272
Средње стручне школе у трајању краћем од 4 године	4801	3095	1706	1842	1135	707	2959	1960	999
Средње стручне школе у трајању од 4 године	3536	1771	1765	1810	877	933	1726	894	832
Специјализација после средњег образовања	132	118	14	82	72	10	50	46	4
Више образовање	846	445	401	539	276	263	307	169	138
Високо образовање	968	471	497	671	334	337	297	137	160
Непознато	60	25	35	12	5	7	48	20	28

Становништво према писмености

Табела 8. Становништво старо 10 и више година према полу, а неписмени и према старости, по типу насеља.

Бајина Башта	Укупно			Градска насеља			Остала насеља		
	Укуп.	Муш.	Женс.	Укуп.	Муш.	Женс	Укуп.	Муш.	Женс
Укупно	23714	11780	11934	8214	3978	4236	15500	7800	7698
Број неписмених	791	73	718	61	6	55	730	67	663
Процент неписмених	3	1	6	1	0	1	5	1	9
Неписмени стари 10 – 14 година	1	0	1	1	0	1	0	0	0
Неписмени стари 15 – 19 година	4	1	3	0	0	0	4	1	3
Неписмени стари 20 – 34 година	10	2	8	2	0	2	8	2	6
Неписмени стари 35 – 49 година	24	13	11	5	2	3	19	11	8
Неписмени стари 50 – 64 година	41	13	28	2	1	1	39	12	27
Неписмени стари 65 и више година	711	44	667	51	3	48	660	41	619

Табела 9. Становништво старо 15 и више година према компјутерској писмености

Бајина Башта	Укупно			Градска насеља			Остала насеља		
	Укуп.	Муш.	Женс.	Укуп.	Муш.	Женс	Укуп.	Муш.	Женс
Укупно	22474	11122	11352	7727	3719	4008	14747	7403	7344
Компјутерски писмена лица	5092	2657	2435	2857	1459	1398	2235	1198	1037
Лица која делимично познају рад на рачунару	3263	1701	1562	1395	685	710	1868	1016	852
Компјутерски неписмена лица	14119	6764	7355	3475	1575	1900	10644	5189	5455

Општина Бајина Башта је за стипендије на дефицитарним факултетима у току 2015. године обезбедила укупно 1.600.000,00 динара, а 2016. године 1.038.423,00 динара док је за 2017.годину предвиђено 1.800.000,00 динара.

За стипендије ученика средњих школа у току 2015. године издвојено је 1.632.000,00 динара, у 2016. години 1.588.000,00 динара, а за 2017.годину планирано је 1.700.000,00 динара.

Из буџета општине за месечне катре за превоз ученика одређен је износ од 3.400.000,00 динара.

5.4 ЕКОНОМСКА СИТУАЦИЈА

По статистичким подацима општина Бајина Башта је сврстана у недовољно развијене општине у Србији. Просечна нето зарада по запосленом у општини исплаћена у 2015. години у децембру је за 16.6% виша од оне из децембра 2014 године. Како можемо да приметимо у последње 3 године бележи се пад нето дохода, како на републичком тако и на територији општине Бајина Башта. Ови подаци нам указују да се општина мора више ангажовати на подстицању локалне привреде и економских активности.

У погледу структуре радно активног становништва (2011.), у општини Бајина Башта је најзаступљеније ангажовање у области пољопривреде и прерађивачке индустрије, а затим следе грађевинарство, трговина и оправка моторних возила, хотели и ресторани и енергетика са мањим учешћем.

Табела 10. Просечне зараде Република- Бајина башта

РСД										
	2012/децембар		2013/децембар		2014/децембар		2015/децембар		2016/фебруар	
	брutto зараде	нето зараде	брutto зараде	нето зараде	брutto зараде	нето зараде	брutto зараде	нето зараде	брutto зараде	нето зараде
Просечне зараде према статистичким територијалним јединицама (НСТЈ), месечни и годишњи просек										
Република Србија¹	65165	46923	70071	50820	68739	49970	70763	51485	61279	44.450
Бајина Башта	48917	37032	61169	44014	57261	41484	50450	36763	47668	34717

Извор података: Републички завод за статистику – ЈАП за запошљавање за 2017.

По последњим подацима у Бајиној Башти је 1148 активних привредних субјекта (од тога је 948 предузетничких радњи) са претежно приватним и акционарским капиталом, који су концентрисани у сектору услуга (ресторани, продавнице, кафићи и делатност превоза). Предузећа су сврстана у категорију малих. У 2016 години је 73 предузетничке радње више, што представља раст од 9.2 % регистрованих радњи. Овај податак свакако охрабрује, а посебно у структури предузетничких радњи које су највећи раст оствариле у производњи (15%), грађевинској делатности (21%) и преради дрвета (20%), док је приметан пад у трговини (8%) и осталим услужним делатностима међу којима само кафићи и ресторани показују раст. Укупан број регистрованих предузећа је 200, колико је износио и претходне 2016 године (199). Основни проблем у овој области је структурална незапосленост, проузрокована пропадањем текстилне индустрије, дуванске индустрије, индустрије кугличних лежајева, индустрије за прераду дрвета. Овде највећи пораст бележи запослености у текстилној индустрији.

Укупан раст привредних субјеката у односу на претходну годину је 1, а релативно то износи 0.5 %.

Број предузетничких радњи према делатности у 2017.години

• Трговина	175
• ресторани и кафићи	95
• грађевинска делатност	108
• аутопревозници	88
• прерада дрвета	34
• производне делатности	154
• осталих регистрованих предузетника	294

Привредних друштава

• Активних привредних друштава	200
• У процесу ликвидације је	33
• У стечајном поступку	3

Извор: Агенција за привредне регистре, Београд

У последњих неколико година примећен је пораст у броја запослених у одређеним секторима за које постоји одрживост и добра основа за раст. То су сектори текстила, прераде дрвета, и метало прерађивачкој делатности. Ове делатности немају велике сезонске осцилације па представљају константу у одрживости радних места.

5.4.1. Привреда

У области производње и прераде хране и пића највећи промет и производњу имају Млекара“Спасојевић“ и ББ „Клека“ као и ИН систем. Ове године је приватизована и Фабрика ИКЛ коју је купило предузеће „Еуротехна“ и планира проширење својих капацитета и уписаности. Погоне је раније купило заједно 5 домаћих предузећа и примећено је перманентно улагање у опрему и простор. “Робинија вуд” је покренула процес обраде багрема и запошљава 35 људи, погони су пресељени у простор Аутоцентра и ту планирају да се развијају. Компанија

„Роломатик“ запошљава око 100 људи у металском сектору, „Спасојевић“ млекара око 60 у области пољопривредне производње, што представља охрабрење за развој пољопривреде овог краја. Ова компанија је прошле године прошила капацитете са 15000 на 30000 литара млека дневно и репрезентује квалитет у овој области у Србији. Компанија „МС“ конфекција је и ове године запослила додатни број радника и тренутно запошљава више од 80 људи у области текстилне индустрије. Ова фирма показује сталне стопе раста и развоја. У тренутној слици приметан је интерес за улагање у дрвопрерађивачку индустрију-отварање фирми за производњу пелета и брикета све популарнијег енергента. Закључак је да се у претходном периоду улагало у опрему и капитал и да је раст привреде заснован на производњи.

Међутим, све ово је недовољно да би се решио проблем велике незапослености на територији општине Бајина Башта. Неопходно је повећање мера за подстицање развоја делатности које већ показују раст, а базиране су на сировинама и знању које овај крај поседује.

Пољопривреда

Једна од најважнијих и водећих привредних грана у општини Бајина Башта по оствареном друштвеном производу је пољопривреда. У овој привредној области, без обзира на утицај климатских услова, остварују се задовољавајући производни резултати посебно у примарној и воћарској производњи преваходно у сектору бобичастог воћа по чему овај крај постаје препознатљив.

Пољопривреда као привредна грана заузима посебно место у привредно-економском развоју општине, који се огледа кроз учешће у друштвеном производу, остварене производне резултате, посматране кроз физички обим пољопривредне производње.

Неопходна је већа едукација пољопривредних произвођача како би кроз уситњене поседе остваривали веће приносе, а такође и о кретању ка прерађивачком делу пољопривреде и здравом, заштићеном и органском производу по чему овај крај свакако може бити препознатљив.

Ратарско- воћарска производња

У укупној биљној производњи на територији општине Бајина Башта доминира производња јагодастог воћа (малина и купина). Укупна производња малине се процењује на око 15.000 тона годишње док је производња купине на нивоу од око 500 тона на годишњем нивоу. Последњих година у општини се интензивно подижу засади боровнице. Од осталих воћних врста најзаступљенија је шљива која се углавном користи за производњу ракије.

Тржишно доминира производња малине, купине и производња млека. У долини Дрине нешто је заступљеније гајење ратарских култура, које су углавном намењене за задовољење потреба самог газдинстава. У делу Подриња око насељеног места Рогачица развијено је гајење поврћа у затвореном простору (пластеници). Сточарска производња је углавном развијена у брдско-планинској зони са центром производње у околини насељеног места Костојевићи.

Као бренд позната је Бајинобаштанска клековача. Постоје неколико малих дестилерија које се баве производњом воћних ракија. Производња јабуке и крушке се одвија на мањим површинама и развој те производње је тек у повоју.

Ратарске културе се гаје нешто више у долини реке Дрине углавном за задовољење сопствених потреба.

Од укупне површине расположивог земљишта на територији општине Бајина Башта, пољопривредно земљиште обухвата близу 45%. У структури пољопривредног земљишта, обрадиве површине учествују са 39,2%. У том смислу, општина има ограничене природне услове за развој пољопривредне производње.

Табела 11. Производња ратарских култура, индустријског, повртног и крмног биља, 2006/2011

	Укупан принос у Општини (т)		Просечан принос у Општини (кг/ха)		Просечан принос у Округу (кг/ха)	
	2006	2011	2006	2011	2006	2011
Пшеница	1125	669	2935	2700	2803	3020
Кукуруз	6271	5407	3650	3379	3896	3401
Пасуљ	140	104	875	701	1126	1049
Кромпир	9320	10462	10484	10898	12037	11317
Детелина	3007	1738	5561	4291	4904	4243
Луцерка	3625	2332	7212	5296	5741	5480
Ливаде	22729	22451	2047	2226	2066	2058
Пашњаци	1625	1536	236	200	423	406

Производња у области ратарства претежно је усмерена на задовољавање сопствених потреба пољопривредних домаћинстава, односно у служби је развоја сточарства. Просечни приноси код производње луцерке превазилазе окружне и републичке просеке, док је принос кукуруза по ха засејане површине на нивоу окружног просека. У делу повртарства најзначајнији производ је кромпир, чији се просечан принос креће нешто испод или око просека округа.

Табела 12. Производња воћа 2006/2011.

	Број родних стабала/родних чокота		Укупан принос у општини (т)		Просечан принос у општини (кг/стабло)		Просечан принос у Округу (кг/стабло)	
	2006	2011	2006	2011	2006	2011	2006	2011
Јабука	32845	27750	350	247	10,7	8,9	21,1	20,2
Шљива	663315	635500	4760	3563	7,2	5,6	9,7	8
Малина	-	7422500	5000	7425	1	1	/	/
Купина	-	-	1500	200	1,2	1,2	/	/

Сточарство

Сточарство у општини Бајина Башта је изузетно значајна грана пољопривредне производње, посебно у брдско-планинском делу општине и после воћарства представља другу по значају врсту пољопривредне производње.

Табела 13. Сточни фонд, стање 1.12.2006.

Сточни фонд, стање 1.12.2006.		Општина	Округ	Удео у укупном броју у Округу (%)
Говеда	Укупно	9562	92722	10,3
	краве и стеоне јунице	6099	64651	9,4
Свиње	Укупно	9738	49565	19,6
	крмаче и супрасне назимице	1525	8267	17,7
Овце	Укупно	36445	211983	17,2
	овце за приплод	27927	168325	16,6
Живина	Укупно	65048	407121	16

Генерално може се рећи да је сточарство у општини Бајина Башта веома заступљено. Преко 90% фармера поседује 1 до 2 краве, преко 5 крава у свом поседу има тек 2% произвођача, док три газдинства поседују преко 20 крава.

У говедарској производњи доминирају расе изузетно ниских производних карактеристика које се унапређују укрштањем са расама типа сименталског говечета. И поред подршке локалне самоуправе која субвенционисе вештачко осемењавање крава и приплодних јуница, тек око 60-70% од укупног броја је покривено вештачким осемењавањем.

Узгој стокe је углавном усмерен ка задовољењу сопствених потреба и за производњу млечних производа (сир, кајмак) који се пласира на локалном тржишту. Део произведеног млека се пласира у једину млекуу која послује на територији општине (Млекуу Спасојевић) која има капацитет прераде 30.000 литара дневно, али тренутно послује са 50% капацитета.

У делу општине око насељеног места Костојевићи постоји традиција това говеди, који је данас сведен на минимум, међутим капацитети за тов постоје и данас и уз веома мале инвестиције могу бити стављени у функцију.

Овчарска производња је углавном усмерена на производњу јагњаци за клање. Не постоји организован тов и пласман јагњаци, већ се већина пласира на локалном тржишту.

Служба подршке

Стручну саветодавну подршку у општини Бајина Башта пружа Пољопривредна саветодавна стручна служба „Ужице“ из Ужица. Присуство стручњака на терену је недовољно. Поред овога локална самоуправа подржава организовање предавања из области пољопривреде које иницирају удружења, групе пољопривредника или друге заинтересоване стране.

Поједини привредни субјекти организују тематска предавања за своје кооперанте која финансирају из сопствених извора или кроз донаторске пројекте.

Ветеринарску заштиту пружа ветеринарска станица „Дрина-вет“ из Рогачице, локалне ветеринарске амбуланте и предузеће за производњу трговину и услуге“ Лане ин“ из Љубовије.

Општина Бајина Башта кроз различите видове субвенционише пољопривредне произвођаче са територије општине дефинисане Програмом коришћења и расподеле подстицајних средстава за развој пољопривреде. Најзаступљенији вид подршке је субвенционисање вештачког осемењавања крава и приплодних јуница. Поред финансирања у сточарству, локална самоуправа средствима буџета подржава подизање вишегодишњих засада воћа, набавку прикључне механизације и пољопривредне опреме, посете сајмовима и остало.

Национални парк Тара ограниченим средствима финансира развој сеоског туризма и пољопривреде на простору Парка.

Брендирање производа и удруживање

Најпознатији бренд са ових простора је свакако Бајинобаштанска клековача. Престанком функционисања 33 „Бајина Башта“, Бајнобаштанска клековача губи примат и из ове групе производа примат преузимају други брендови (ракија „Стара соколова“). Неколико привредних субјеката је заштитило своје робне марке (Млекара Спасојевић – линија производа „Запис Таре“...).

Постоје потенцијали за заштиту географског порекла и имена порекла производа, али за сада нема иницијативе од кључних заинтересованих страна за покретање поступка заштите.

У општини Бајина Башта са малим капацитетима функционише неколико специјализованих земљорадничких задруга.

„Пчелица“ са Таре је специјализована задруга која се бави организовањем производњи и паковањем и пласманом меда и пчелињих производа. У оквиру задруге функционише погон за паковање и дораду меда и пчелињих производа који поседује све неопходне сертификате.

Извори прихода и пласман производа

Све делатности на руралном подручју општине Бајина Башта су углавном екстензивне и усмерене ка задовољењу сопствених потреба. Од овога је изузетак само производња малине и купина, која се комплентно пласира на тржиште и представља један од главних извора прихода.

У насељима која се налазе у долини реке Дрине главни део прихода је превасходно од сталног или сезонског обављања делатности изван пољопривреде.

Пласман малине и купине се врши преко локалних прерађивачких капацитета у мањем обиму, а у главном делу пласман је обезбеђен преко мреже откупних места која су организована од стране прерађивача са територија других општина из округа (Ариље, Пожега, Ужице, Косјерић). Откуп млека се врши од стране локалне Млекаре „Спасојевић“, док се за остале производе пољопривредници углавном ослањају на локалне пијаци (зелену и сточну).

5.5 СИРОМАШТВО

Приход и животни стандард нису важни сами по себи, већ због тога што одређују начин живота који нека особа води. Сиромаштво се схвата као одсуство могућности слободе избора и остварења људских потенцијала, развоја и животног благостања.

Према степену развијености локалних самоуправа, општина Бајина Башта је сврстана у трећу групу градова и општина чији је степен развијености у распону од 80% до 100% републичког просека, а сходно Уредби о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. годину.

Економски развој Бајине Баште карактерише висок ниво незапослености. У генерисању новог запошљавања највеће учешће има приватни сектор, углавном мала и средња предузећа.

5.5.1. Број корисника социјалне заштите

Од услуга на локалном нивоу развијена је услуга „помоћ у кући“ и „социјално становање у заштићеним условима“. Зграде заштићеног становања на адреси Радничка бр. 3 у којима постоји 13 стамбених јединица су прешле у власништво општине Бајина Башта. Услуга „помоћ у кући“ је за сада доступна корисницима који се налазе у граду и периферији града. Сеоска подручја нису покривена овом услугом, јер за сада не постоје услови за превоз геронто домаћица.

У току 2016. године највише је одраслих корисника, затим деце, старих и на крају младих. У односу на претходну годину мање је за 212 корисника у току године, а за 119 на крају године. Није било усвајања у 2016. години. На породичном смештају било је 17 деце. На смештају у домовима било је 1 дете, а једно дете са развојним проблемима смештено је у „Колевку“, а једна млада особа у Дом у Ветернику. Под старатељском заштитом у току године се налазило 17 деце, што је за 4 мање него у 2015. години, а због пунолетства укинута су 2 решења о старатељству. Број пунолетних корисника на смештају (све врсте смештаја) на евиденцији у току 2016. године било је за 8 мање него у 2015. години. Број пунолетних корисника под старатељском заштитом у току године износио је 90, што је за 19 мање него у 2015. години. Број поднетих захтева за остваривање права на новчану социјалну помоћ у току 2016.године повећан је у односу на претходну годину за 58 корисника. Број поднетих захтева за остваривање права на туђу негу и помоћ је мањи у односу на 2015. годину за 10. Број поднетих захтева за једнократну новчану помоћ је 1022, за 144 мање него у 2015. години. Укупан број особа са инвалидитетом у 2016. години, свих узрасних категорија, износи 260 (деце 32, младих 15, одраслих 103 и старијих 110). Број особа са инвалидитетом који се налазе на смештају износи 65.

Број пријава породичног и партнерског насиља у 2015. години је био 31, а у 2016. години је било 42 жртве, од тога 9 деце, 1 млада особа, 29 одраслих и 3 старија лица. Доминантна врста насиља над жртвама су психичко 23 и физичко 19. Најчешћи починиоци су били брачни или ванбрачни партнери.

У 2015 години на евиденцији Центра за социјални рад Бајина Башта било је 42 малолетника са проблемима у понашању.

Просечан број чланова породица у општини Бајина Башта је 2,91 у градској средини 2,97, а у сеоској 2,88.

У 2014. години број склопљених бракова био је 219, у 2015. години 188, број поднетих захтева за развод брака је 40, од чега је 37 поступака окончано, а у 2016. години склопљено је 204 брака, поднето је укупно 27 захтева за развод брака, окончано је укупно 33.

Према попису из 2011. године општина Бајина Башта има 26.022 становника распоређених у 36 насеља и 30 месних заједница. Тренд опадања наталитета у односу на морталитет је у 2016. години присутан, али је број новорођене деце већи у односу на претходне три године.

- 2010. године је рођено 230 деце, број умрлух је 350;
- 2011 године рођено је 170 деце, број умрлих је 360;
- 2012. године рођено је 196 деце, број умрлих је 356;
- 2013. године рођено је 178 деце, број умрлих је 361;
- 2014. године рођено је 210 деце, број умрлих је 372;
- 2015. године рођено је 175 деце, број умрлих је 473;
- 2016. године рођено је 220 деце, број умрлих је 480.

Старосну структуру у општини карактерише знатно повећање удела популације преко 60 година. Деца до 14 година чине 15,2%, од 15-24 године чине 13,3%, од 25-60 година 48,2%, а преко 60 година 23,35%. Просечна старост становника је 40,7 година и то 36,1 година у граду, а у сеоској средини 42,9 година.

Број кориснија социјалне заштите у популацији *деце и омладине*, углавном се преноси из године у годину, јер заштита ове деце, не ретко, траје све до њиховог пунолетства, а код неких категорија деце са посебним потребама и током читавог живота. Категорија *одраслих лица* константно заузима доминантно место, што се директно повезује са економским сиромаштвом општине и њиховом немогућношћу да се радно ангажују, ради обезбеђења средстава за своје изражавање. Код групе *остарелих лица* највећи проблем јавља се код лица без породичног старања, теже хронично оболелих, на сеоском подручју, код којих је присутна и небрига од стране најближих сродника, пре свега деце.

Табела 14. Број корисника у регистру ЦСР на активној евиденцији.

Корисници по узрасту	Укупан број корисника у регистру ЦСР на активној евиденцији.	
	2015 год.	2016 год.
Деца (0-17)	366	318
Млади (18-25)	142	93
Одрасли (26-64)	903	795
Старији (65 и више)	255	248
Укупно	1666	1454

Табела 15. Број корисника у регистру ЦСР према пребивалишту.

Старосне групе	Корисници на активној евиденцији према пребивалишту					
	2015 год.			2016 год.		
	Градско	Остало	Укупно	Градско	Остало	Укупно
Деца (0-17)	216	150	366	210	108	318
Млади (18-25)	89	53	142	64	29	93
Одрасли (26-64)	481	422	903	482	313	795
Старији (65 и више)	110	145	255	140	108	248
Укупно	896	770	1666	896	558	1454

Табела 16. Кретање броја корисника.

Старосна група	Кретање броја корисника према узрасту	
	2015 год.	2016 год.
Деца (0-17)	366	318
Млади (18-25)	142	93
Одрасли (26-64)	903	795
Старији (65 и више)	255	248
Укупно	1666	1454

Табела 17. Број деце на активној евиденцији у регистру ЦСР према узрасту и полу.

Узрасне групе	Број деце на активној евиденцији према узрасту и полу					
	2015 год.			2016. год.		
	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно
0-2	9	10	19	6	14	20
3-5	24	30	54	19	21	40
6-14	111	106	217	79	90	169
15-17	42	34	76	52	37	89
Укупно	186	180	366	156	162	318

Табела 18. Број деце у регистру ЦСР према корисничким групама.

Корисничке групе	Број деце према корисничким групама	
	2015 год.	2016. год.
Деца под старатељством (у породици и на смештају)	21	14
Деца жртве насиља и занемаривања	9	6
Деца са неадекватним родитељским старањем	/	10
Деца са проблемима у понашању и у сукобу са законом	41	24
Деца чији се родитељи споре око начина вршења родитељског права	34	25
Деца чије су породице корисници НСП и других видова материјалних давања	3	94
Деца ОСИ	48	44
Деца у поступцима: одређивање личног имена, сагласност за малолетнички брак, сагласност за Орасполагање имовином	/	1
Доца жртве трговине људима	0	0
Деца страни државалањани пез пратње	0	0
Деца која живе и раде на улици (деца улице)	0	0
Деца повратници / из реадмисије	0	0
Остала деца	210	104

Учешће општинских средстава у обезбеђењу бесплатног obroка у Народној кухињи при Црвеном крсту у току 2016. године износило је 4.214.285,22 динара, а за 2017. планиран је износ од 2.250.000,00 динара. Из буџета општине за месечне катре за превоз ученика одређен је износ од 3.400.000,00 динара.

Општина Бајина Башта је у току 2016. године обезбедила средства из буџета за:

- услуге „Помоћи у кући“, за 2016. годину 1.600.000,00 динара, а за 2017. годину планирана су средства од 3.200.000,00 динара;
- за једнократне новчане помоћи издвојено је, у 2016. години 10.000.000,00 динара, а за 2017. годину 10.100.000,00 динара;
- за заштићено становање издвојено је, у 2016. год. 2.300.000,00 динара, а за 2017. годину 2.200.000,00 динара.

Центар за социјални рад свој рад је базирао и на помоћи грађанима општине Бајина Башта који су се тренутно нашли у стању социјалне потребе, па им је у складу са Одлуком о проширеним правима, пружана одређена услуга. Највећи број корисника користио је једнократне новчане помоћи у новцу, а ради куповине основних животних намирница и лекова. Вршено је опремање корисника за смештај у установу социјалне заштите, измиривани су и трошкови погребне опреме, превоза и исхране корисника материјалног обезбеђења, као и лица која су раније смештена у установе социјалне заштите.

Број корисника социјалне заштите у 2015. години у односу на укупну популацију

Корисници социјалне заштите на евиденцији Центра за социјални рад Бајина Башта 1666

Удео корисника социјалне заштите од укупног становништва 6,7%

Број корисника новчане социјалне помоћи 124

Удео корисника новчане социјалне помоћи у укупној популацији 0,5%

Број корисника дечијег додатка (0—17 година) 1378

Удео корисника дечијег додатка у укупној популацији деце 33,7%

Број корисника увећаног дечијег додатка (0—17 година) 184

Удео корисника увећаног дечијег додатка у укупној популацији деце 4,5%

Број корисника основног додатка за негу и помоћ другог лица 86

Број корисника увећаног додатка за негу и помоћ другог лица 145

Удео корисника увећаног додатка за негу и помоћ другог лица у укупној популацији 0,6%

5.5.2. Стање на тржишту рада

Почетком деловања јавне службе запошљавања у Србији сматра се 14. децембар 1921. године. Од тада па до данас како се мењало друштво тако се и Национална служба за запошљавање прилагођавала потребама друштва. У Граду Ужице филијала Националне службе за запошљавање, чија је делатност посредовање у запошљавању, има 37 запослених од тога 27 жена. Са високом стручном спремом ради 26 лица, вишом 1 лице и средњом стручном спремом 10 лица. У Златиборском округу у свим општинама постоје организационе јединице испоставе, односно служба Националне службе за запошљавање.

Сиромаштво је уско повезано са тржиштем рада, па је зато и сарадња локалне самоуправе и тржишта рада од изузетног значаја за локалну заједницу. Стање на тржишту рада карактеришу: висока незапосленост, неповољна старосна и квалификациона структура незапослених, висока стопа незапослености младих, велико учешће жена у укупној незапослености, велики број незапослених који припадају теже запошљивим категоријама (особе са инвалидитетом, избегла и расељена лица) и велики број ангажованих лица у сивој економији.

Незапосленост у општини Бајина Башта има и дугорочни, структурни и транзициони карактер. Незапосленост жена и даље је израженија од незапослености мушкараца.

Највеће учешће у регистрованој незапослености према дужини чекања на запослење имају лица која чекају до једне године, затим следе лица која чекају од једне до две године, три до пет година, пет до осам година потом, они који чекају на запослење, преко 10 година.

Основни проблеми у области запошљавања јесу неусклађеност образовне понуде са потребама привреде и недостатак послова као последица недовољне привредне активности. Имајући у виду да образовни систем није прилагођен захтевима савременог тржишта као и да постоји дефицит одређених занимања у оквиру средњег образовања, а са друге стране постоји прекомерно школовање кадра који на тржишту не могу да нађу посао, јавља се потреба за преиспитивањем занимања у средњем образовном систему и његовом прилагођавању тржишту, а у циљу школовања кадра који је потребни послодавцима.

5.5.3. Незапосленост-осетљиве групе

Незапосленост је најтежи економски, социјални и политички проблем који изазива социјалну несигурност, личну и породичну угроженост, безнађе и бесперспективност као и асоцијална понашања.

Осетљиве групе незапослених су идентичне на територији целе Србије. У теже запошљиве категорије спадају: лица преко 50 година живота, особе са инвалидитетом, избеглице и интерно расељена лица, жене и млади до 30 година старости.

5.5.4. Активна политика запошљавања

У циљу подстицања активне политике запошљавања, сваке године се поред средстава које Република усмерава кроз мере активне политике запошљавања преко филијале Националне службе за запошљавање, локална самоуправа врши издвајање финансијских средстава из буџета општине у оквиру *Локалног акционог плана за запошљавање*, којим се подстиче самозапошљавање, отварање нових радних места, као и јавни радови. Акцент је на самозапошљавању због отварања нових привредних субјеката и програму новог запошљавања, где се лица са евиденције ангажују у постојеће привредне субјекте.

Одлуком о буџету општине Бајина Башта је у 2016. години за спровођење Локалног акционог плана за запошљавање издвојено 2.900.000,00 динара.

На основу свих демографских показатеља на подручју општине Бајина Башта, низ негативних трендова указује на пораст сиромаштва становника: негативна стопа природног прираштаја, старење становништва, висока стопа незапослености, одлив становништва. Стање сиромаштва одражава се на број корисника права на новчане помоћи.

5.5.5. Новчана социјална помоћ

Упркос рестриктивним цензусима, пораст броја корисника новчане социјалне помоћи указује на два могућа узрока: веће сиромаштво грађана и незапослени млади по окончању школовања. Према Закону о социјалној заштити, свако ко заврши школу и нема имовину, а налази се на евиденцији Националне службе за запошљавање, постаје потенцијални корисник права на новчану социјалну помоћ, као радно способно лице.

Искуства стручних радника у непосредном раду потврђују да су актуелна оба узрока која су довела до значајног пораста. Последњих година профил корисника новчане социјалне помоћи су млади парови са завршеном средњом, вишом и високом школом са малом децом. Са увођењем новог Закона редукована је концепција "дискреционо право" стручног радника (појединачна процена ситуације), што омогућава једном броју лица која нису материјално угрожена да испуне услове и остваре право. Право на новчану социјалну помоћ припада појединцу, односно породици, који својим радом, приходима од имовине или из других извора остварују приход мањи од износа новчане социјалне помоћи утврђеног законом. Цензус у 2015. години за појединца износио је 7.843,00 динара, а за сваку наредну одраслу особу 3.922,00 динара. За дете до 18 година износи 2.353,00 динара. Током процене, радно способним корисницима се зарачунава могућа зарада у износу од најмање 2.000,00 динара, као минимална зарада коју је могуће остварити током месеца, што је регулисано Уредбом о примањима и приходима који су од утицаја на остваривање права на новчану социјалну помоћ из 2011. године. Стога, потпуна четворочлана

породица са двоје деце остварује помоћ у износу од 12.471,00 динара. Од укупног броја корисника новчане социјалне помоћи радно способних је 52% (од тога, 55% су жене). Остали су неспособни за рад или ограничено способни, и то су: деца предшколског и школског узраста, студенти, труднице, мајке са децом до годину дана старости. Закон предвиђа да појединац који је способан за рад, има право и дужност да учествује у активностима које омогућавају превазилажење његове неповољне животне ситуације.

Центар за социјални рад је задужен за рад са радно способним корисницима на њиховој активацији у сарадњи са Националном службом за запошљавање.

Током протеклог периода дошло се до сазнања да су Центру за социјални рад за ову активност неопходни додатни ресурси (посебна знања, већи број извршилаца) да би се програмска активност реализовала. Проблем у реализацији активације радно способних корисника новчане социјалне помоћи је оскудна понуда послова, што слаби мотивацију за активним односом корисника, њихови радни капацитети се губе, постају зависни од социјалне помоћи, новчана социјална помоћ губи свој смисао. Анализа полне структуре корисника новчане социјалне помоћи, показује да је 54% жена. Иначе је сиромаштво као појава израженије код жена, а разлог томе је њихова економска зависност, најчешће нису власнице некретнина, већа је незапосленост у односу на мушкарце, а послови на којима раде су мање плаћени. Жене су у највећем броју случајева самохрани родитељи, што доводи до већег сиромаштва. Жене лако остварују алиментацију након развода, али је тешко наплаћују, а све то продубљује њихово сиромаштво. Код партнерског насиља, где су жртве углавном жене, један од значајнијих разлога повлачења тужби је суочавање са стварношћу - немогућност да преживе изван породице јер не поседују никакве ресурсе. Жене су по свом положају у друштву у Србији маргинална група. Вишеструкој маргинализацији су изложене жене из заједница и група које су социјално изоловане и мање видљиве, и то су: Ромкиње, жене са инвалидитетом, као и жене са села, којима треба дати предност у планирању активности против сиромаштва.

Једнократна помоћ

Права на једнократну новчану помоћ имају појединац или породица који се налазе у стању тренутне, изузетно тешке ситуације.

Број поднетих захтева у 2016. години за једнократну новчану помоћ је 1022, за 144 мање него у 2015. години. У приказаном периоду може се уочити смањивање броја решења којима се одобрава право на једнократну новчану помоћ. Разлог овоме је свакако недовољно средстава у буџету, веома дуг период чекања на исплату (у просеку 2-3 месеца), што делује демотивишуће на кориснике да подносе захтев. Једнократне новчане помоћи су се обезбеђивале већином за намирнице и кућне потребштине, за лекове и лечење, за огрев, школски прибор, погребне трошкове, трошкове смештаја, путне трошкове. По питању полне заступљености карактеристично је да значајно преовлађују жене, а разлог је што су чешће него мушкарци спремне да затраже помоћ за породицу, а и чињеница је да је женско сиромаштво израженије..

Радно ангажовање особа које примају једнократну новчану помоћ

У току једне календарске године лице се може ангажовати, највише до 500 сати по цени сата од 105 динара. Ако лице одбије понуђени посао, не може остварити право на једнократну новчану помоћ. Лица ангажована на овај начин раде на пословима уређења града и одржавању хигијене у установама чији је оснивач општина, као и све друге послове од непосредног и свакодневног значаја за живот грађана. Досадашње

искуство је показало да су добре стране радног ангажовања задовољство корисника, излазак из социјалне изолације, увећање породичног буџета, добробит за заједницу.

Негативна искуства се односе на физичку повреду корисника која се десила, мишљење инспекције рада да се обустави радно ангажовање до налажења адекватних системских (законских) решења којима би се заштитили корисници који су на радном ангажовању. Накнада за добровољно радно ангажовање у локалној заједници припада радно способним корисницима, дефинисана је у начелу кроз Закон о социјалној заштити, али права из радног односа не могу се примењивати, јер лица немају статус запослених. При томе, оно је добровољно, али се не може сматрати волонтерским радом (ангажовање без надокнаде). Добровољност подразумева изјаву корисника да жели да се радно ангажује. Уколико не жели, не може остварити право на једнократну новчану помоћ. Очекује се да ће нови Закон који је у припреми наћи решење за ове проблеме. У поступку остваривања права на све видове материјалне помоћи отежавајуће су прописане процедуре, прикупљање документације, администраирање због кога се умањују ефекти рада са корисницима. Ово несумљиво отежава приступ правима, нарочито код грађана који до њих не могу да дођу самостално.

Права по основу Закона о финансијској подршци породици са децом

Права на финансијску подршку породици са децом, јесу: накнада зараде за време породилског одсуства, одсуство са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета; родитељски додатак; дечији додатак; накнада трошкова боравка у предшколској установи за децу без родитељског старања; накнада трошкова боравка у предшколској установи за децу ометену у развоју; регресирање трошкова боравка у предшколској установи деце из материјално угрожених породица. Закон о финансијској подршци породици са децом пружио је могућност градовима и општинама да ако обезбеде средства, утврде већи обим права од права утврђених законом и повољније услове за њихово остваривање.

Дечији додатак је једно од основних права којим се породице материјално помажу ради побољшања услова за задовољење основних потреба деце. На овај начин, држава помаже категорију становништва чији приходи не прелазе прописани цензус.

Родитељски додатак

Родитељски додатак остварује мајка за прво, друго, треће и четврто дете по реду рођења, без обзира на приходе породице. Као такав, родитељски додатак за сврху има посебан подстицај рађању деце. Исплата права за прво дете врши се једнократно, док се за друго, треће и четврто врши у 24 једнаке месечне рате. У изузетним случајевима, ово право може да оствари отац детета.

Накнада зараде за време породилског одсуства и одсуства ради неге детета запослене породице

Право на накнаду зараде за време породилског одсуства и одсуства ради неге детета је право запослених код правних и физичких лица и лица која самостално обављају делатност. Сходно Закону о раду, одсуство за прво и друго дете износи 365 дана, док за треће и свако наредно новорођено дете износи 2 године.

Једнократна новчана накнада за новорођену децу и новчана накнада за незапослену мајку - породиљу

Ово право остварује новорођено дете и незапослена мајка - породиља, држављанка Републике Србије, са пријављеним пребивалиштем, односно боравиштем на територији општине Бајина Башта за прво, друго, треће, четврто, пето и свако наредно новорођено дете.

Накнада за новорођено дете исплаћује се једнократно и то:

1. За прво и друго новорођено дете:
 - запосленим родитељима у износу од 15.000,00 динара;
 - родитељима који нису у радном односу у износу од 45.000,00 динара.
2. За треће новорођено дете:
 - запосленим родитељима у износу од 30.000,00 динара;
 - родитељима који нису у радном односу у износу од 90.000,00 динара.
3. За четврто новорођено дете:
 - запосленим родитељима у износу од 60.000,00 динара;
 - родитељима који нису у радном односу у износу од 120.000,00 динара.
4. За пето и свако наредно новорођено дете:
 - запосленим родитељима у износу од 90.000,00 динара;
 - родитељима који нису у радном односу у износу од 150.000,00 дин
 - ара.

По овој одлуци о једнократној новчаној накнади за новорођену децу и новчануј накнади за незапослену мајку – породиљу на подручју општине Бајина Башта примењује се на децу рођену од 01. јула 2017. године.

5.6. ПРАВНИ ОКВИР ОПШТИНЕ БАЈИНА БАШТА

Општина Бајина Башта функционише у складу са Уставом, Законом о локалној самоуправи, Законом о финансирању локалне самоуправе, Законом о социјалној политици РС, Статутом општине.

5.6.1. Устав РС

У члану 96 Устав каже да Република Србија обезбеђује и уређује систем у областима здравства, **социјалне заштите**, борачке и инвалидске заштите, бриге о деци, образовања, културе и заштите културних добара, спорта, јавног информисања; систем јавних служби.

У члан 190 Устава Републике Србије се каже да општина, преко својих органа, у складу са законом:

1. уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности;
2. уређује и обезбеђује коришћење грађевинског земљишта и пословног простора;
3. стара се о изградњи, реконструкцији, одржавању и коришћењу локалних путева и улица и других јавних објеката од општинског значаја; уређује и обезбеђује локални превоз;

4. стара се о задовољавању потреба грађана у области просвете, културе, здравствене и социјалне заштите, дечије заштите, спорта и физичке културе;
5. стара се о развоју и унапређењу туризма, занатства, угоститељства и трговине;
6. стара се о заштити животне средине, заштити од елементарних и других непогода; заштити културних добара од значаја за општину;
7. заштити, унапређењу и коришћењу пољопривредног земљишта;
8. обавља и друге послове одређене законом.

Општина самостално, у складу са законом, доноси свој буџет и завршни рачун, урбанистички план и програм развоја општине, утврђује симболе општине и њихову употребу.

Општина се стара о остваривању, заштити и унапређењу људских и мањинских права, као и о јавном информисању у општини.

Општина самостално управља општинском имовином, у складу са законом.

Општина, у складу са законом, прописује прекршаје за повреде општинских прописа.

5.6.2. Закон о локалној самоуправи

У члану 2 Закона о локалној самоуправи каже се да је „локална самоуправа право грађана да управљају јавним пословима од непосредног, заједничког и општег интереса за локално становништво, непосредно и преко слободно изабраних представника у јединицама локалне самоуправе, као и право и способност органа локалне самоуправе да у границама закона уређују послове и управљају јавним пословима који су у њиховој надлежности и од интереса за локално становништво“, те и послови из области социјалне заштите становника.

5.6.3. Закон о финансирању локалне самоуправе

Овим законом уређује се обезбеђивање средстава општинама, градовима и граду Београду (у даљем тексту: јединица локалне самоуправе) за обављање изворних и поверених послова.

Република је дужна да при сваком преношењу или поверавању нових послова јединици локалне самоуправе обезбеди одговарајућа средства, односно изворе прихода, потребене за обављање тих послова.

Сви приходи јединице локалне самоуправе су општи приходи дукета јединице локалне самоуправе и могу се користити за било коју намену, у складу са законом и одлуком о буџету јединице локалне самоуправе, сем оних прихода чији је наменски карактер утврђен законом.

Средства буџета јединице локалне самоуправе обезбеђују се из изворних и уступљених прихода, трансфера, примања по основу задуживања и других прихода и примања утврђених законом.

Јединици локалне самоуправе припадају изворни приходи остварени на њеној територији, и то:

1. порез на имовину, осим пореза на пренос апсолутних права и пореза на наслеђе и поклон;
2. локалне административне таксе;
3. локалне комуналне таксе;
4. боравишна такса;

5. накнаде за кршење јавних добара, у складу са законом;
6. концесиона накнада;
7. друге накнаде у складу са законом
8. приходи од новчаних казни изречених у пркршајном поступку за прекршаје прописане актом скупштине јединице локалне самоуправе, као и одузета имовинска корист у том поступку;
9. приходи од давања у закуп, односно на коришћење непокретности и покретних ствари у својству Републике Србије, које користи јединица локалне самоуправе, односно органи и организације јединице локалне самоуправе и индиректни корисници њеног буџета;
10. приходи од давања у закуп, односно на коришћење непокретности и покретних ствари у својини јединице локалне самоуправе;
11. приходи настали продајом услуга корисника сервиса буџета једнице локалне самоуправе чије је пружање уговорено са физичким и правним лицима;
12. приходи од камата на средства буџета јединице локалне самоуправе;
13. приходи по основу донације јединице локалне самоуправе;
14. приходи по основу самодоприноса.

5.6.4. Закон о социјалној политици РС

Народна скупштина Републике Србије усвојила је закон 31.марта 2011.године. Закон о социјалној заштити у свом уводном делу (чланом 3) дефинише циљеве социјалне заштите, између осталог, наводећи стварање једнаких могућности за самосталан живот и подстицање социјалне укључености. Ове одредбе су, очито, написане на основу одредби члана 19 Конвенције о особа са инвалидитетом и члана 15 ревидиране Европске социјалне повеље. Значајно је што Закон предвиђа могућности да органе социјалне заштите могу оснивати како државне, територијалне аутономије и локалне самоуправе, тако и друга физичка и правна лица, која испуњавају законом предвиђене услове, чиме се афирмише плутализам пружалаца услуга социјане заштите.

Једино локалне самоуправе могу оснивати Центре за социјани рад, а република и покрајине заводе за социјану заштиту.

Закон утврђује поштовање начела заштите људских права и достојанства корисника услуга социјалне заштите (члан 24) и забрањује њихову дискриминацију (члан 25), укључујући забрану дискриминације на основу инвалидитета. Услуге се пружају кориснику у најмање рестриктивном окружењу (члан 27), тако да се омогући останак у локалној заједници. Закон, такође, по први пут предвиђа услуге подршке за самосталан живот, становање уз подршку, персоналну асистенцију, обуку за самосталан живот.

Ово представља значајан корак у развоју сервиса подршке који би требало да омогуће пуну социјалну укљученост и самосталност особа са инвалидитетом.

Становање уз подршку финансираће се из републичког буџета, док ће локалне самоуправе финасирати услуге персоналне асистенције.

На жалост, имајући у виду финансијске капацитете локалних самоуправа у Србији поставља се питање да ли ће сервис персоналних асистената моћи да заживи у пракси без финансијске подршке Републике Чланом 41, закон дефинише кориснике права и услуга социјалне заштите. Међу малолетницима, између осталог, су апострофирана деца и млади са сметњама у развоју- телесне, интелектуалне, менталне, сензорне, говорно-језичке, социо-емоционалне , вишеструке- чије потребе за негом превазилазе могућности породице.

Међу пунолетним особама, између осталог, су апострофиране особе чије благостање, безбедност и продуктиван живот у друштву су угрожени услед инвалидитета, нарочито, ако имају телесне, сензорне, интелектуалне, менталне тешкоће у комуницирању, а услед друштвених и других препрека суочавају се са функционалним ограничењима у једној или више области живота. Овај дефиниција очито се осклања на биопсихосоцијални модел приступа инвалидности.

Услуге подршке за самостални живот пружају се појединцу како би се његове могућности задовољавања основних животних потреба изједначиле са могућностима других чланова друштва, да би му се побољшао квалитет живота и омогућило да водисамосталан и квалитетан живот у друштву (став 1 члана 45 Закона)

5.6.5. Статут општине

Члан 14.- „Општина врши послове из своје надлежности утврђене Уставом и законом, као и послове из оквира права и дужности Републике који су јој законом поверени.“

Надлежности локалне самоуправе утврђене Уставом и законом

Члан 15.- „Општина, у вршењу своје надлежности, преко својих органа, у складу са Уставом и законом:

1. доноси програме развоја Општине и појединих делатности;
2. доноси просторни план Општине;
3. доноси урбанистичке планове;
4. доноси буџет и завршни рачун;
5. утврђује, наплаћује и контролише изворне приходе Општине, као и начин и мерила за одређивање висине локалних такса и накнада;
6. уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности (пречишћавање и дистрибуција воде, пречишћавање и одвођење атмосферских и отпадних вода, производња и снабдевање паром и топлим водом, линијски градски и приградски превоз путника у друмском саобраћају, одржавање чистоће у граду и насељима, одржавање депонија, уређивање, одржавање и коришћење пијаца, паркова, зелених, рекреационих и других јавних површина, јавних паркиралишта, јавна расвета, уређивање и одржавање гробаља и сахрањивање и др.), као и организационе, материјалне и друге услове за њихово обављање; оснива јавна предузећа ради обављања комуналних делатности на својој територији;
7. стара се о одржавању стамбених зграда и безбедности њиховог коришћења и утврђује висину накнаде за одржавање стамбених зграда;
8. спроводи поступак иселења бесправно усељених лица у станове и заједничке просторије у стамбеним зградама;
9. доноси програме уређења грађевинског земљишта, уређује и обезбеђује вршење послова уређења и коришћења грађевинског земљишта и утврђује висину накнаде за уређивање и коришћење грађевинског земљишта;
10. доноси програме и спроводи пројекте локалног економског развоја, стара се о унапређењу општег оквира за привређивање у Општини, промовише економске потенцијале Општине, иницира усклађивање образовних профила у школама са потребама привреде, олакшава пословање постојећих привредних субјеката и подстиче оснивање нових привредних субјеката, а тиме и отварање нових радних места;

11. уређује и обезбеђује коришћење пословног простора којим управља, утврђује висину накнаде за коришћење пословног простора и врши надзор над коришћењем пословног простора;
12. стара се о заштити животне средине, доноси програме коришћења и заштите природних вредности и програме заштите животне средине, односно локалне акционе и санационе планове, у складу са стратешким документима и својим интересима и специфичностима и утврђује посебну накнаду за заштиту и унапређење животне средине;
13. уређује и обезбеђује обављање послова који се односе на изградњу, рехабилитацију и реконструкцију, одржавање, заштиту, коришћење, развој и управљање локалним и некатегорисаним путевима, као и улицама у насељу;
14. уређује и обезбеђује посебне услове и организацију ауто-такси превоза путника;
15. уређује и обезбеђује организацију превоза у линијској пловидби који се врши на територији Општине, као и одређује делове обале и воденог простора на којима се могу градити хидрограђевински објекти и постављати пловни објекти;
16. оснива робне резерве и утврђује њихов обим и структуру, уз сагласност надлежног министарства, ради задовољавања потреба локалног становништва;
17. оснива установе и организације у области основног образовања, културе, примарне здравствене заштите, физичке културе, спорта, дејче заштите и туризма, прати и обезбеђује њихово функционисање;
18. оснива установе у области социјалне заштите, прати и обезбеђује њихово функционисање, даје дозволе за почетак рада установа социјалне заштите које оснивају друга правна и физичка лица, утврђује испуњеност услова за пружање услуга социјалне заштите, утврђује нормативе и стандарде за обављање делатности установа чији је оснивач, доноси прописе о правима у социјалној заштити и обавља послове државног старатеља;
19. организује вршење послова у вези са заштитом културних добара од значаја за Општину, подстиче развој културног и уметничког стваралаштва, обезбеђује средства за финансирање и суфинансирање програма и пројеката у области културе од значаја за Општину и ствара услове за рад музеја и библиотека и других установа културе чији је оснивач;
20. организује заштиту од елементарних и других већих непогода и заштиту од пожара и ствара услове за њихово отклањање, односно ублажавање њихових последица;
21. доноси основе заштите, коришћења и уређења пољопривредног земљишта и стара се о њиховом спровођењу, одређује ерозивна подручја, стара се о коришћењу пашњака и одлучује о привођењу пашњака другој култури;
22. уређује и утврђује начин коришћења и управљања изворима, јавним бунарима и чесмама, утврђује водопривредне услове, издаје водопривредне сагласности и водопривредне дозволе за објекте локалног значаја;
23. стара се и обезбеђује услове за очување, коришћење и унапређење подручја са природним лековитим својствима;
24. подстиче и стара се о развоју туризма на својој територији и утврђује висину боравишне таксе;
25. стара се о развоју и унапређењу угоститељства, занатства и трговине, уређује радно време, места на којима се могу обављати одређене делатности и друге услове за њихов рад;
26. управља имовином Општине и користи средства у државној својини и стара се о њиховом очувању и увећању;

27. уређује и организује вршење послова у вези са држањем и заштитом домаћих и екзотичних животиња;
28. организује вршење послова правне заштите својих права и интереса;
29. образује органе, организације и службе за потребе Општине и уређује њихову организацију и рад;
- 30. помаже развој различитих облика самопомоћи и солидарности са лицима са посебним потребама, као и са лицима која су суштински у неједнаком положају са осталим грађанима и подстиче активности и пружа помоћ организацијама инвалида и другим социјално-хуманитарним организацијама на својој територији;**
31. подстиче и помаже развој задругарства;
32. организује службу правне помоћи грађанима;
33. стара се о остваривању, заштити и унапређењу људских права и индивидуалних и колективних права припадника националних мањина и етничких група; стара се о остваривању, заштити и унапређењу равноправности жена и мушкараца, усваја стратегије и посебне мере усмерене на стварање једнаких могућности остваривања права и отклањање неравноправности;
34. стара се о јавном информисању од локалног значаја и обезбеђује услове за јавно информисање;
35. прописује прекршаје за повреде општинских прописа;
36. образује инспекцијске службе и врши инспекцијски надзор над извршењем прописа и других општих аката из надлежности Општине;
37. уређује организацију и рад мировних већа;
38. уређује и обезбеђује употребу имена, грба и другог обележја Општине;
39. помаже рад организација и удружења грађана;
40. уређује и ствара услове за бригу о младима, доноси и реализује стратегију и акциони план политике за младе и ствара услове за омладинско организовање Обавља и друге послове од непосредног интереса за грађане, у складу са Уставом, законом и овим Статутом“.

5.6.6. Органи општине Бајина Башта

Скупштина општине

Скупштина општине је највиши орган Општине који врши основне функције локалне власти, утврђене Уставом, законом и Статутом. Скупштину општине чине одборници које бирају грађани на непосредним изборима, тајним гласањем, у складу са законом и Статутом. Скупштина општине, у складу са законом:

1. доноси Статут општине и Пословник Скупштине општине;
2. доноси буџет и завршни рачун Општине;
3. утврђује стопе изворних прихода Општине, као и начин и мерила за одређивање висине локалних такси и накнада;
4. доноси програм развоја Општине и појединих делатности;
5. доноси просторни план и урбанистичке планове и уређује коришћење грађевинског земљишта;
6. подноси иницијативу за покретање поступка оснивања, укидања или промене територије Општине
7. доноси прописе и друге опште акте;

8. расписује општински референдум и референдум на делу територије Општине, изјашњава се о предлозима садржаним у грађанској иницијативи и утврђује предлог одлуке о самодоприносу;
9. оснива службе, јавна предузећа, установе и организације утврђене Статутом и врши надзор над њиховим радом;
10. именује и разрешава управни и надзорни одбор, именује и разрешава директоре јавних предузећа, установа, организација и служби, чији је оснивач и даје сагласност на њихове статуте, у складу са законом;
11. бира и разрешава председника Скупштине и заменика председника Скупштине;
12. поставља и разрешава секретара и заменика секретара Скупштине;
13. бира и разрешава председника Општине и, на предлог кандидата за председника Општине, бира заменика председника Општине и чланове Општинског већа;
14. утврђује општинске таксе и друге локалне приходе који Општини припадају по закону;
15. утврђује накнаду за уређивање и коришћење грађевинског земљишта;
16. доноси акт о јавном задуживању Општине, у складу са законом којим се уређује јавни дуг;
17. прописује радно време угоститељских, трговинских и занатских објеката;
18. даје мишљење о републичком и регионалном просторном плану;
19. оснива стална и повремена радна тела за разматрање питања из њене надлежности;
20. покреће поступак отуђења и прибављања непокретности за потребе органа Општине, на начин прописан законом;
21. одлучује о давању на коришћење, односно у закуп, као и о отказу уговора о давању на коришћење, односно у закуп и стављању хипотеке на непокретности које користе органи Општине, на начин прописан законом;
22. даје мишљење о законима којима се уређују питања од интереса за локалну самоуправу;
23. одлучује о сарадњи и удруживању са градовима и општинама, удружењима, невладиним организацијама;
24. информише јавност о свом раду;
25. покреће поступак за оцену уставности и законитости закона или другог општег акта Републике Србије којим се повређује право на локалну самоуправу;
26. даје сагласност на употребу имена, грба и другог обележја Општине;
27. разматра и усваја годишње извештаје о раду и даје сагласност на програме пословања јавних предузећа, установа и других јавних служби чији је оснивач или већински власник Општина;
28. доноси Етички кодекс понашања функционера;
29. доноси мере и усваја препоруке за унапређење људских права;
30. обавља и друге послове утврђене законом и Статутом

Председник општине

Извршни органи Општине су председник Општине и Општинско веће. Председника Општине бира Скупштина општине, из реда одборника, на време од четири године, тајним гласањем, већином гласова од укупног броја одборника

Скупштине општине. Председник Скупштине општине предлаже кандидата за председника Општине.

Општинско веће

Општинско веће чине председник Општине, заменик председника Општине, као и 5 чланова Општинског већа. Председник Општине је председник Општинског већа. Заменик председника Општине је члан Општинског већа по функцији. Чланове Општинског већа бира Скупштина општине, на период од четири године, тајним гласањем, већином од укупног броја одборника Кандидате за чланове Општинског већа предлаже кандидат за председника Општине. Чланови Општинског већа могу бити на сталном раду у Општини, што се регулише посебном одлуком Скупштине општине. Одлуком Скупштине општине регулише се и радноправни статус чланова Општинског већа на сталном раду у Општини.

Општинска управа

За вршење управних послова у оквиру права и дужности Општине и одређених стручних послова за потребе Скупштине општине, председника Општине и Општинског већа, образује се Општинска управа. Општинска управа образује се као јединствени орган, а у оквиру исте образују се унутрашње организационе јединице за вршење сродних управних, стручних и других послова.

Општинска управа:

1. припрема нацрте прописа и других аката које доноси Скупштина општине, председник Општине и Општинско веће;
2. извршава одлуке и друге акте Скупштине општине, председника Општине и Општинског већа;
3. решава у управном поступку у првом степену о правима и дужностима грађана, предузећа, установа и других организација у управним стварима из надлежности Општине;
4. обавља послове управног надзора над извршавањем прописа и других општих аката Скупштине општине;
5. извршава законе и друге прописе чије је извршавање поверено Општини;
6. обавља стручне и друге послове које утврди Скупштина општине, председник Општине и Општинско веће;
7. доставља извештај о свом раду на извршењу послова из надлежности Општине и поверених послова, председнику Општине, Општинском већу и Скупштини општине по потреби, а најмање једном годишње.

Општинска управа поступа према правилима струке, непристрасно и политички неутрално и дужна је да сваком омогући једнаку правну заштиту у остваривању права, обавеза и правних интереса. Општинска управа дужна је да грађанима омогући брзо и делотворно остваривање њихових права, правних интереса да грађанима даје потребне податке и обавештења и пружа правну. Општинска управа дужна је да сарађује са грађанима и да поштује личност и достојанство грађана.

Радом општинске управе у општини Бајина башта руководи начелник

општинске управе. У оквиру општинске управе, која запошљава 70 радника, организовано је 6 одељења: Одељење за друштвене делатности, општу управу и заједничке послове; Одељење за послове финансија, буџета и рачуноводства; Одељење за послове урбанизма, грађевинарства и имовинско – правне послове; Одељење за инспекцијске послове и комуналне делатности; Одељење за инвестиције и грађевинске послове и као посебне организационе јединице – Кабинет председника општине и Правобранилаштво. Одељење за друштвене делатности, општу управу и заједничке послове води евиденцију о потребама, односно финансијским давањима за услзге из области социјалне заштите: једнократне новчане помоћи, трошкове смештаја и превоза ученика са подручја општине где су укинута школе, правима у области борачко инвалидске заштите војних и цивилних инвалида рата и родитељски додатак

Месне заједнице

Ради задовољавања потреба и интереса локалног становништва, у селима се оснивају месне заједнице и други облици месне самоуправе. Месне заједнице и други облици месне самоуправе могу се образовати и у градским насељима (кварт, четврт, рејон и слично). Месна заједница може се оснивати и за два или више села. Уколико се месна заједница оснива за више села, у сваком селу се могу образовати месни одбори. Одлуком о образовању месних заједница утврђује се подручје за које се месне заједнице образују, организација и начин обављања послова у месним заједницама и друга питања од значаја за њихов рад. Месна заједница, односно други облик месне самоуправе има својство правног лица у оквиру права и дужности утврђених Статутом и одлуком о оснивању. Месни одбори немају својство правног лица. Одлуком Скупштине општине и статутом месне заједнице, односно другог облика месне самоуправе, у складу са Статутом општине, утврђују се послови које врши, органи и поступак избора, организација и рад органа, начин одлучивања и друга питања од значаја за рад месне заједнице, односно другог облика месне самоуправе.

5.7. ЈАВНА ПРЕДУЗЕЋА И УСТАНОВЕ

Спортско-туристички центар „Бајина Башта“ је Установа основана од стране Скупштине општине Бајина Башта 2001. године.

Установа је основана за комплетирање, одржавање и експлоатацију Спортско-рекреативног центра „Браћа Милутиновић“ у Бајиној Башти, градске плаже на излетишту Рача, плаже на вештачком језеру ХЕ „Бајина Башта“ и извршавање послова туристичке организације Општине. Спортско-туристички центар основан је са задатком стварања услова за постављање туризма на позиције водеће и најперспективније привредне гране у општини Бајина Башта.

Установа броји 14 запослених од којих је највећи број ангажованих на одржавању и експлоатацији спортских терена и објеката у оквиру Спортско-рекреативног центра „Браћа Милутиновић“, спортске хале, излетишта Рача као и понтонске плаже на језеру Перућац. Мали део запослених ради на административним пословима и пословима везаним за туристичку делатност.

У оквиру Установе Спортско туристички центар „Бајина Башта“ функционише Туристички информативни центар са сувенирницом. Инфо центар је намењен за прихват туриста, пружање бесплатних информација туристима, прикупљање података

за потребе информисања туриста, упознавање туриста са квалитетом туристичке понуде, упознавање надлежних органа са притужбама туриста, организацију продаје локалних производа и сувенира, промоцију манифестација као и све друге послове који су интересу развоја туризма у Бајиној Башти.

Туристичка организација јединице локалне самоуправе обавља послове:

- промоције туризма јединице локалне самоуправе;
- координирања активности и сарадње између привредних и других субјеката у туризму који непосредно и посредно делују на унапређењу и промоцији туризма;
- доношења годишњег програма и плана промотивних активности у складу са Стратегијским маркетинг планом, плановима и програмима ТОС-а;
- обезбеђивања информативно-пропагандног материјала којим се промовишу туристичке вредности јединице локалне самоуправе (штампане публикације, аудио и видео промотивни материјал, интернет презентација, сувенири итд.), а у сарадњи са надлежним органима обезбеђивања туристичке сигнализације;
- прикупљања и објављивања информација о целокупној туристичкој понуди на својој територији, као и друге послове од значаја за промоцију туризма;
- организовања и учешћа у организацији туристичких, научних, стручних, спортских, културних и других скупова и манифестација;
- организовања туристичко-информативних центара (за прихват туриста, пружање бесплатних информација туристима, прикупљање података за потребе информисања туриста, упознавање туриста са квалитетом туристичке понуде, упознавање надлежних органа са притужбама туриста и др.);
- посредовања у пружању услуга у домаћој радиности;
- подстицања реализације програма изградње туристичке инфраструктуре и уређења простора;
- друге активности на промоцији туризма у складу са оснивачким актом и статутом.

Установа „КУЛТУРА“ – је установа културе општине Бајина Башта, основана 21.05.2009. године. После почетних припрема званично почиње са радом 01.09.2009. године када су усвојена прва буџетска средства и запослен технички секретар установе.

Биоскоп „Влаја“ – од 2010. године биоскопске пројекције одржавају се у континуитету 2 пута седмично. Биоскопска сала има 174 места.

Делатности установе „Култура“ су: извођачке уметности; друге уметничке делатности у оквиру извођачке уметности; делатност музеја, галерија и збирки; уметничко стваралаштво; рад уметничких установа; уметничко образовање; заштита и одржавање непокретних културних добара, културно историјских локација, зграда и осталих туристичких споменика; издавање књига; издавање именика и адреса; издавање часописа и периодичних издања; остала издавачка делатност; делатност приказивања кинематографских дела; остале услуге резервације и делатности повезане са њима; организовање састанака и сајмова; остале забавне и рекреативне активности; услуге припреме и послуживања пића.

Народна библиотека „МИЛОШ ТРЕБИЊАЦ“ – Народна библиотека „Милош Требињац“ је културно и информационо средиште града која грађанима осигурава приступ знању, информацијама и културним садржајима за потребе образовања,

стручног и научног рада, целоживотног учења, информисања и разоноде. Основна делатност библиотеке обухвата: прикупљање, обраду, чување, приступ и заштиту библиотечке грађе; пружање услуга корисницима; помоћ корисницима при избору и коришћењу библиотичке – информационе грађе; вођење документације и статистике о библиотичко – информационој грађи и корисницима; културно – образовне програме.

На крају 2016. године библиотека располаже са 75200 књига. Са 2822 уписаних корисника (11% укупног броја становништва општине Бајина Башта) библиотека је близу задовољења стандарда који предвиђа да је потребно да јавна библиотека упише најмање 15% становништва подручја које опслужује.

У дечијем одељењу библиотеке корисници су бесплатно користили услуге.

Планирани буџет за 2016. годину је био 8.350,000.00 динара, а остварено је 7.783.816,70 динара (извршење буџета 93,219%).

Библиотека остварује приходе из буџета, од закупа, од чланарина, од накнаде штете.

Планирани буџет за 2017. годину износи 9.413.000,00 динара.

ЈКП „12, септембар“ – Јавно комунално предузеће „12 септембар“ Бајина Башта настало је припајањем Комуналног предузећа „12 септембар“ и Јавног комуналног предузећа „Комуналац“ одлуком Скупштине Општине Бајина Башта, крајем 2005. године. Међутим, предузеће као јавно, почиње са радом 01. Августа 2006. године. ЈКП врши своју комуналну функцију, као основну делатност, и обавља све своје друге делатности преко техничко – оперативних организационих целина, који спојени у једну хомогену структуру, чине комплексан пословни систем, кога чине пет сектора: водовод и канализација; чистоћа и зеленило; техничке службе; заједничке службе; развој и инвестиције.

ЈП „ББ терм“ – Јавно предузеће „ББ терм“ за производњу и испоруку топлотне енергије основано је 22.10.2010. године на основу Закона о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса. Предузеће је основано на неодређено време, ради обезбеђивања трајног обављања делатности проиводње и испоруке топлотне енергије и уредног задовољавања потреба корисника услуга, развоја и унапређења обављања делатности од општег интереса ради чијег је обављања основано, стицања добара и оснивања других законом утрвђених интереса.

5.8. НЕЗАПОСЛЕНОСТ И ЗАПОШЉАВАЊЕ

5.8.1. Регионална структура незапослености

Број незапослених лица у Бајиној Башти у 2015. години био је 2040, односно 17,4%. У септебру запослено је 513 лица.

Табела 19. Незапослена лица по месецу и полу у општини Бајина Башта за 2014. годину.

Месец	Укупно	Жене
Пресек за 2014. годину.	2408	1242
IX/2014	2216	1148
X/2014	2216	1155
XI/2014	2214	1169

XII/2014	2216	1151
I/2015	2321	1168
II/2015	2384	1174
III/2015	2394	1177
IV/2015	2425	1174
V/2015	2370	1152
VI/2015	2216	1100
VII/2015	2164	1065
VIII/2015	2181	1055
IX/2015	2040	984
IX/2015 / IX/2014	92,06	
IX/2015 / XII/2014	92,06	
IX/2015 / VIII/2015	93,45	

Табела 20. Незапослена лица по полу у септембру 2015. године.

Мецец	Укупно	Жене
Септембар 2015.	2040	984

Број незапослених лица у Бајиној Башти, 2016. године је 1823 (15,8%)
У септембру у општини Бајина Башта запослено је 361 лице.

Табела 21. Незапослена лица по месецу и полу у општини Бајина Башта за 2015. годину.

Месец	Укупно	Жене
Пресек за 2015. годину.	2222	1090
IX/2015	2040	984
X/2015	1997	969
XI/2015	1997	978
XII/2015	2174	1080
I/2016	2356	1101
II/2016	2368	1110
III/2016	2379	1125
IV/2016	2256	1082
V/2016	2109	1031
VI/2016	1943	963
VII/2016	1907	947
VIII/2016	1802	902
IX/2016	1823	917
IX/2016 / IX/2015	89,36	
IX/2016 / XII/2015	83,85	
IX/2016 / VIII/2016	101,17	

Табела 22. Незапослена лица по полу у септембру 2016. године.

Мецец	Укупно	Жене
Септембар 2016.	1.823	917

Табела 23. Незапослена лица према степену стручне спреме и полу на крају септембра 2015. године у општини Бајина Башта.

Степен стручне спреме	Укупно	Жене
I	550	252
II	40	25
III	661	233
IV	533	322
V	6	1
VI	121	67
VII – 1	128	84
VII - 2	1	0
VIII	0	0
Укупно	2040	984

Табела 24. Незапослена лица према степену стручне спреме и полу на крају септембра 2016. године у општини Бајина Башта.

Степен стручне спреме	Укупно	Жене
I	464	228
II	37	24
III	583	208
IV	498	307
V	3	0
VI	112	66
VII – 1	126	84
VII - 2	0	0
VIII	0	0
Укупно	1823	917

Табела 25. Незапослена лица према старости и полу на крају септембра 2015. године у општини Бајина Башта.

Старост	Укупно	Жене
15-19	74	20
20-24	202	83
25-29	269	145
30-34	260	155
35-39	265	153
40-44	261	136
45-49	243	131
50-54	232	111
55-59	160	45
60-65	74	5
Укупно	2040	984

Табела 26. Незапослена лица према старости и полу на крају септембра 2016. године у општини Бајина Башта.

Старост	Укупно	Жене
15-19	50	20
20-24	168	70
25-29	236	126
30-34	231	136
35-39	224	134
40-44	253	141
45-49	224	118
50-54	206	106
55-59	167	57
60-65	64	9
Укупно	1823	917

Табела 27. Незапослена лица према трајању незапослености и полу на крају септембра 2015. године у општини Бајина Башта.

Трајање незапослености	Укупно	Жене
До 3 месеца	315	114
3 – 6 месеци	169	75
6 – 9 месеци	209	78
9 -12 месеци	115	55
1 – 2 године	371	189
2 – 3 године	249	128
3 – 5 година	334	165
5 – 8 година	128	79
8 – 10 година	46	30
Преко 10 година	104	71
Укупно	2040	984

Табела 28. Незапослена лица према трајању незапослености и полу на крају септембра 2016. године у општини Бајина Башта.

Трајање незапослености	Укупно	Жене
До 3 месеца	294	149
3 – 6 месеци	137	59
6 – 9 месеци	153/	68
9 -12 месеци	128	65
1 – 2 године	308	126
2 – 3 године	208	110
3 – 5 година	269	135
5 – 8 година	192	115
8 – 10 година	38	25
Преко 10 година	96	65
Укупно	1823	917

Табела 29. Пријављене потребе за запошљавањем по месецима у општини Бајина Башта.

2015.	Просек 2015	30
	I	3
	II	2
	III	17
	IV	26
	V	30
	VI	48
	VII	29
	VIII	61
	IX	73
	X	39
	XI	11
	XII	21
2016.	Укупно 2016.	276
	I	14
	II	15
	III	20
	IV	80
	V	34
	VI	17
	VII	2
	VIII	14
	IX	80
Индекси	IX/2016 / IX/2015	109,6
	IX/2016 / XII/2015	381,0
	IX/2016 / VIII/2016	571,4

Табела 30. Заснивање радног односа по месецима у општини Бајина Башта.

2015.	Просек 2015	318
	I	428
	II	245
	III	242
	IV	253
	V	271
	VI	333
	VII	384
	VIII	263
	IX	513
	X	325
	XI	224
	XII	333

2016.	Укупно 2016.	3057
	I	452
	II	188
	III	290
	IV	449
	V	308
	VI	362
	VII	327
	VIII	320
	IX	361
Индекси	IX/2016 / IX/2015	70,37
	IX/2016 / XII/2015	108,41
	IX/2016 / VIII/2016	112,81

Табела 31. Заснивање радног односа у септембру 2015. и 2016. године у општини Бајина Башћа.

	2015. година	2016. година
Засновани радни односи	513	361

Табела 32. Запослени са евиденције по месецима у општини Бајина Башћа.

2015.	Просек 2015	83
	I	42
	II	54
	III	78
	IV	76
	V	90
	VI	117
	VII	74
	VIII	74
	IX	184
	X	77
	XI	48
	XII	85
2016.	Укупно 2016.	777
	I	40
	II	52
	III	66
	IV	123
	V	115
	VI	126
	VII	64
VIII	82	

	IX	109
Индекси	IX/2016 / IX/2015	59,24
	IX/2016 / XII/2015	128,24
	IX/2016 / VIII/2016	132,93

Табела 33. Подаци о незапослености и запошљавању током септембра 2015. године у општини Бајина Башта.

	Укупно	Жене	Неодређено	Одређено
Незапослена лица	2040	984	/	/
Новопријављени	161	73	/	/
Пријављене потребе за запошљењем	73	/	5	4
Запошљавање	513	231	40	473
Запослени са евиденције	184	100	/	/

Табела 34. Подаци о незапослености и запошљавању током септембра 2016. године у општини Бајина Башта.

	Укупно	Жене	Неодређено	Одређено
Незапослена лица	1823	917	/	/
Новопријављени	152	79	/	/
Пријављене потребе за запошљењем	80	/	2	3
Запошљавање	361	196	33	328
Запослени са евиденције	109	55	/	/

5.8.2. Акциони план запошљавања

Акциони план запошљавања је основни инструмент спровођења активне политике запошљавања општине Бајина Башта за 2017. годину. С обзиром на процес децентрализације политике запошљавања, локална самоуправа преузима део одговорности за креирање активне политике запошљавања на својој територији, уважавајући циљеве утврђене Националним акционим планом запошљавања за 2017. годину (у даљем тексту: НАПЗ) и локалне специфичности. Локална самоуправа одговорна је за резултате политике запошљавања на локалном нивоу као и обезбеђење финансијских и других ресурса, праћење и оцењивање ефикасности и ефективности спроведених мера.

Акционим планом запошљавања за 2017. годину (у даљем тексту: Акциони план) дефинишу се циљеви и приоритети политике запошљавања и утврђују програми и мере који ће се реализовати, како би се постигли задати циљеви и омогућило

одрживо повећање запослености на територији општине Бајина Башта (у даљем тексту: општина).

Акциони план садржи све елементе који су предвиђени чланом 39. Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености:

- Макроекономски оквир за стварање и примену политике запошљавања;
- Стање и токове на тржишту рада;
- Категорије теже запошљивих лица која имају предност у укључивању у мере активне политике запошљавања;
- Циљеве и приоритете политике запошљавања;
- Програме и мере активне политике запошљавања за наредну годину, са одговорностима за њихово спровођење и потребним средствима;
- Финансијски оквир за политику запошљавања и изворе финансирања;
- Носиоце послова реализације Акционог плана;
- Циљеви активне политике запошљавања у 2017. години усмерени су на: повећање запослености, улагање у људски капитал и социјалну инклузију.

Акционим планом запошљавања, утврђени су приоритети политике запошљавања:

- усклађивање понуде и тражње на тржишту рада;
- отварање нових радних места;
- побољшање образовања и обука у циљу развијања квалификационе радне снаге;
- подстицање запошљавања теже запошљивих лица и рањивих категорија;
- јачање социјалног дијалога на територији општине.

На Акциони план претходно позитивно мишљење дао је Савет за запошљавање општине (у даљем тексту: СЗО).

У дефинисање и израду ЛАПЗ-а укључени су општина Бајина Башта, социјални партнери и друге релевантне институције, док ће саму реализацију ЛАПЗ-а за 2017. годину пратити Локални савет за запошљавање општине Бајина Башта.

Однос понуде и тражње на тржишту рада (квалификације које се нуде и које се траже)

На евиденцији НСЗ-а недостају одређени стручни профили за које су послодавци исказали потребе – електроинжењери, дипл. машински инжењери, дипл. фармацеути, конфекцијска струка (шивачи-има их али су недовољно обучени за рад у данашњим условима), одређени профили педагошке струке и слично. Профили који су најзаступљенији на евиденцији су машинци, трговци, економски техничари, електротехничари, угоститељи и лица са завршеном вишом економском школом.

Постоји потреба за обученим геренто домаћицама и због пројекта Центра за социјални рад „Помоћ у кући старима“ који се успешно реализује већ три године.

Институција локалног тржишта рада

Издвојено одељење Бајина Башта - филијала НСЗ Ужице

Циљеви

Уважавајући смернице Националног акционог плана запошљавања за 2017. годину, утврђени су циљеви политике запошљавања општине Бајина Башта и одређени приоритети који ће се реализовати током 2017. године.

Циљеви активне политике запошљавања у 2017. години усмерени су на:

1. повећање запослености,
2. улагање у људски капитал и
3. социјална инклузија.

1. Повећање запослености

У општини Бајина Башта постоје оптимални микроклиматски услови за производњу малине, шљиве и другог воћа, развој сточарства као и природне лепоте и већ изграђен имиџ за развој сеоског туризма, који директно или индиректно могу обезбедити ангажовање значајног броја незапослених.

Стратешко опредељење општине је усмереност на локалне инвеститоре и предузетнике, одржавање постојећег нивоа делатности и подстицање на нова инвестициона улагања.

Општина је секундарно оријентисана и на спољне инвеститоре ,који нису пореклом из Бајине Баште, на улагања у новие области ,где потенцијална успешност превазилази недостатке географског положаја и лоше путне инфраструктуре, али, са компаративним предностима – коришћења обновљивих извора енергије:водни токови, биомаса и слично.

2. Улагање у људски капитал

Један од основних циљева економског развоја општине Бајина Башта је заустављање демографске депресије и смањивање стопе незапослености. То се може постићи задржавањем омладине улагањем у њихово знање преко различитих програма финансијске помоћи и посебних програма (као што су програм организовања јавних радова), обука у складу са потребама тржишта рада, као и активирањем Канцеларије за младе. Нагласак је стављен на субвенције за samozapošljavanje, субвенције послодавцима на новоотворена радна места и на социјалну инклузију.

3. Социјална инклузија

Један од циљева општине Бајина Башта је да посебну пажњу посвећује питањима и проблемима ОСИ (особама са инвалидитетом) и на тај начин показује јасно опредељење локалне заједнице да своје активности у овој области усмери ка

оним групама које захтевају интензивну подршку. Њима је онемогућен приступ институцијама, органима власти и процесима доношења одлука, што утиче на њихов појачан осећај немоћи, обезправљености и немогућности да утичу на сопствени живот. Центар за социјални рад заједно са локалном самоуправом у области подршке и помоћи одраслим особама са инвалидитетом реализује више врсте помоћи : додатак за негу и помоћ и једнократна помоћ у новцу, једнократна помоћ у натури, помоћ у кући старим лицима. Локална самоуправа преко јавних радова финансираних из сопствених средстава, као и преко јавних радова НСЗ, настоји да укључи што више теже запошљивих лица из рањивих категорија како би постали продуктиван део друштвене заједнице. Општина Бајина Башта спроводи и пројекат “Ја имам сан...” , којим заједно са Центром за социјални рад и Удружењем деце са сметњама у развоју уводи и услугу Дневни боравак, где ће у адекватним условима стручни тим моћи, по најмодернијм стандардима, да помажу овој маргиналној групи и њиховим родитељима.

Приоритети

Да би се остварили наведени циљеви одређени су **приоритети политике запошљавања**, и то:

1. Усклађивање понуде и тражње
2. Отварање нових радних места;
3. Подстицање запошљавања теже запошљивих лица из рањивих категорија;
4. Децентрализација политике запошљавања и подстицање развоја регионалне и локалне политике запошљавања

1. Усклађивање понуде и тражње

Према подацима НСЗ у Бајиној Башти на евиденцији има највише незапослених лица са средњом стручном спремом, затим квалификованих и неквалификованих лица. Савремени тренутак захтева квалификовану радну снагу и високе компетенције док велики број незапослених поседује неадекватна, застарела знања. Са једне стране имамо незапослене који своја постојећа знања нуде послодавцима, а са друге стране имамо послодавце којима је потребна радна снага одређене образовне и квалификационе структуре. Све ово чини велики раскорак између понуде и тражње. Стога је потребна интервенција од стране локалне самоуправе и НСЗ у креирању политике образовања према захтевима послодаваца..

На основу анализе економске ситуације на тржишту рада уочени су следећи проблеми:

- висока стопа укупне незапослености
- недостатак инвестиција, па самим тим нема нових радних места
- недовољно стимулативних мера за незапослена лица која желе да самостално отпочну бизнис
- учешће старијих од 45 година у укупној популацији незапослених бележи раст
- несигурност радних места у појединим предузећима

- неадекватне квалификације незапослених лица

2. Отварање нових радних места

Отварање нових радних места подстиче се обезбеђивањем финансијских средстава у виду субвенција послодавцима за отварање нових радних места, субвенција за самозапошљавање и обучавањем кадрова у складу са профилима за којима постоји потреба на тржишту рада. У буџету општине је предвиђен износ за ове намене. Поред финансијске подршке коју ће пружати општина, послодавци и потенцијални инвеститори могу да користе и субвенције Националне службе за запошљавање.

3. Подстицање запошљавања теже запошљивих лица и рањивих категорија

У претходној години јавна предузећа општине Бајина Башта установа „Култура“, Јавно комунално предузеће, библиотека, и спортско туристички центар, дирекција, ББ „Терм“, дечји вртић... одазвала су се јавном позиву за спровођење јавних радова за особе са инвалидитетом у трајању од 3 месеца. У 2016 године на поновни позив за спровођење јавних радова за особе са инвалидитетом одазвала су се сва јавна предузећа као и сама општинска управа Бајина Башта. Све општинске институције улазе у процедуру конкурисања за програме НСЗ, те су особе из рањивих група у складу са својим могућностима имале прилику да обављају послове у складу са исказаним потребама институција и служби које су учествовале у овом јавном позиву. Кроз ове мере су сва радно способна инвалидна лица имала могућност привременог запослења. У 2016 години је кроз општинску управу запослено је 3 лица.

Центар за социјални рад је и претходних година учествовао у реализацији пројекта « Помоћ у кући старима» а 2016. године је кроз ову услугу око 35 наших старијих суграђана добија адекватну негу а 7+7 геронтодомаћица је добило запослење.

По редовним позивима НСЗ у општини Бајина Башта у 2016. години реализовани су следећи програми:

- самозапошљавање - лица 21
- самозапошљавање ОСИ - лица 1
- субвенције послодавцима - лица 25
- субвенције послодавцима ОСИ – лица 1
- јавни радови редовни - 25
- јавни радови ОСИ - лица 40
- стручна пракса - лица 5

Кроз мере финансијске подршке у 2016. години на територији општине Бајина Башта је укључено 90 лица.

4. Децентрализација политике запошљавања и подстицање развоја локалне политике запошљавања

Општина Бајина Башта је дефинисала циљеве и приоритете политике запошљавања у складу са специфичним условима на локалном нивоу. Значајну улогу у реализацији задатих циљева и приоритета имају Локални савет за запошљавање и општинска управа Бајина Башта.

Програми и мере активне политике запошљавања

У циљу постизања одрживог социо-економског развоја општине Бајина Башта у 2017. години, потребно је предузимати мере активне политике запошљавања које су усмерене ка унапређењу запослености, а које се реализују у сарадњи са Националном службом за запошљавање. Општина Бајина Башта ће кроз програм спроводити следеће мере:

Јавни радови – Једна од приоритетних мера активне политике запошљавања у општини Бајина Башта је организовање јавних радова у циљу запошљавања теже запошљивих незапослених лица. Локална самоуправа буџетом за 2017. годину планира финансијску помоћ лицима у стању социјалне потребе преко реализације локалних јавних радова. Јавни радови организоваће се у трајању од 4 месеца, у области социјалних, хуманитарних, културних и других делатности; одржавања и обнављања јавне инфраструктуре и одржавања и заштите животне средине и природе. Право учествовања у поступку организовања јавних радова имају органи јединица локалне самоуправе; јавне установе и јавна предузећа; привредна друштва; предузетници; задруге; друштвене организације; удружења грађана. Средства намењена за организовање јавних радова користе се за зараде незапослених лица укључених у јавне радове, за накнаду трошкова за долазак и одлазак с рада и за трошкове спровођења јавних радова. Поред локалних јавних радова, локална самоуправа аплицираће и на Јавни позив за извођење јавних радова у 2017 години, који расписује Национална служба за запошљавање.

Субвенције за запошљавање послодавцима – Једна од мера подршке привредном развоју и расту запошљавања у општини Бајина Башта биће субвенција за запошљавање послодавцима. Послодавци који припадају приватном сектору и који запошљавају незапослене на новоотвореним радним местима могу остварити право на субвенцију за отварање нових радних места.

Подршка samozapošljavanju – У циљу стимулације раста запослености у општини Бајина Башта, једна од мера активне политике запошљавања која се финансира из сопствених извора, биће додела субвенција за samozapošljavanje незапосленим лицима у циљу обављања новорегистроване делатности. Приоритет приликом одобравања средстава имаће производне, услужне и занатске делатности. Општина Бајина Башта ће из буџета издвојити средства за меру подршке samozapošljavanju.

Табела 35. Акциони план.

Мера	Очекивани резултати	Индикатор	Носиоци активности	Извор финансирања
1. ОТВАРАЊЕ НОВИХ РАДНИХ МЕСТА				
1.1 Субвенције послодавцима за отварање нових радних места	Повећано запошљавање додељивањем субвенција послодавцима.	<p>Број и структура послодаваца корисника субвенције.</p> <p>Број и структура лица запослених уз субвенцију послодавцу, по изворима финансирања.</p> <p>Број и структура запослених уз субвенцију послодавцу који су запослени 6 месеци након истека уговорне обавезе, по изворима финансирања.</p>	Локална самоуправа НСЗ	Буџет локалне самоуправе Буџет РС
1.2. Подршка samozapošljavanju	Повећано запошљавање уз доделу субвенција за samozapošljavanje	<p>Број и структура корисника субвенције за samozapošljavanje, по изворима финансирања.</p> <p>Број предузетника који су започели посао уз помоћ субвенције, а који још увек раде 6 месеци након истека уговорне обавезе, по изворима финансирања.</p>	Локална самоуправа НСЗ	Буџет локалне самоуправе Буџет РС

<p>1.3 Јавни радови</p>	<p>Организовање јавних радова од интереса за општину Бајина Башта финансираних из републичког буџета и спровођење јавних радова које финансира локална самоуправа.</p>	<p>Број организованих јавних радова, по изворима финансирања.</p> <p>Број и структура ангажованих лица на јавним радовима, по изворима финансирања.</p> <p>Број и структура лица ангажованих на јавним радовима који су запослени 6 месеци након завршетка мере, по изворима финансирања.</p>	<p>Локална самоуправа НСЗ</p>	<p>Буџет локалне самоуправе Буџет РС</p>
<p>1.4 Стручна пракса код познатог послодавца</p>	<p>Унапређење стручних знања за будући рад</p>	<p>Број лица која након завршетка стручне праксе нађу посао на тржишту рада.</p>	<p>Локална самоуправа НСЗ</p>	<p>Буџет локалне самоуправе Буџет РС</p>
<p>3.ПОДСТИЦАЊЕ ЗАПОШЉАВАЊА ТЕЖЕ ЗАПОШЉЛИВИХ НЕЗАПОСЛЕНИХ ЛИЦА И НЕЗАПОСЛЕНИХ У СТАЊУ СОЦИЈАЛНЕ ПОТРЕБЕ</p>				

<p>3.1. Јавни радови</p>	<p>Организовање јавних радова од интереса за општину Бајина Башта финансираних из републичког буџета и спровођење јавних радова које финансира локална самоуправа.</p>	<p>Број организованих јавних радова, по изворима финансирања.</p> <p>Број и структура ангажованих лица на јавним радовима, по изворима финансирања.</p> <p>Број и структура лица ангажованих на јавним радовима који су запослени 6 месеци након завршетка мере, по изворима финансирања.</p>	<p>НСЗ</p> <p>локална самоуправа</p>	<p>Буџет РС</p> <p>Буџет локалне самоуправе</p>
---------------------------------	---	--	--	---

5.9. ОБРАЗОВАЊЕ

Свако лице има право на образовање и васпитање. Грађани Републике Србије једнаки су у остваривању права на образовање и васпитање, без обзира на пол, расу, националну, верску и језичку припадност, социјално и културно порекло, имовно стање, узраст, физичку и психичку конституцију, сметње у развоју, инвалидитет, политичко опредељење и другу личну особину.

Лица са сметњама у развоју и инвалидитет имају право на образовање и васпитање који уважава њихове образовне и васпитне потребе у редовном систему образовања и васпитања, уз појединачну, односно групну додатну подршку или у посебној предшколској групи или школи.

Лица са изизетним способностима имају право на образовање и васпитање које уважава њихове посебне образовне и васпитне потребе, у редовном систему, у посебним одељењима или посебној школи.

Страни држављани и лица без држављанства имају право на образовање и васпитање под истим условима и на начин који је прописан за држављане републике Србије.

Општи исходи образовања и васпитања су резултат целокупног процеса образовања и васпитања којим се обезбеђује да деца, ученици и одрасли стекну знања, вештине и вредносне ставове који ће допринети њиховом развоју и успеху, развоју и успеху њихових породица, заједнице и друштва у целини

С обзиром да се Стратегија социјалне заштите, преважно, бави угроженим групама, то посебну пажњу посвећује проблему и процесу инклузивног образовања.

5.9.1. Инклузивно образовање

Инклузија је укључивање деце са сметњама у развоју у редовни образовно – васпитни систем и подразумева прилагођавање наставних садржаја, метода и техника комуникације у складу са потребама деце, као и промену ставова. Инклузија такође подразумева прилагођавање школе детету, а не детета школи – тј. школу по мери сваког детета. Сва деца су укључена у најближу редовну школу која је спремна да одговори на њихове потребе. Осим образовања, инклузија подразумева и квалитетну социјалну интеракцију са вршњацима, уз потребну подршку. Према томе, инклузија се не бави само учењем наставних садржаја, већ успешним укључивањем у друштво у целини.

У инклузивном приступу дете је схваћено као вредност и подразумева мењање образовног система, а не детета – промену ставова наставника према детету, промену ригидних метода наставе, уклањање архитектонских и психолошких баријера, успостављање партнерског односа са школом и сл. Крајњи циљ образовања деце са сметњама у развоју јесте овладавање вештинама које ће деци омогућити самосталан живот и прилагођавање променама у околини и друштву, као и постепено стицање контроле над сопственим животом и оно што је најважније, стицање економске независности. Сва деца имају право на образовање и васпитање, које треба омогућити што је могуће више у редовним предшколским установама, основним и средњим школама. Наставници и школе треба да прилагоде начин рада тако да излазе у сусрет потребама деце, јер је некој деци, због инвалидитета или сметњи у развоју потребна додатна помоћ.

Закон о основама система образовања и васпитања налаже да инклузивно образовање постаје обавеза свих запослених у редовним школама. За дете и ученика коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, установа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека и доноси индивидуални образовни план. Циљ индивидуалног образовног плана јесте постизање оптималног укључивања детета и ученика у редован образовно – васпитни рад и његово осамостаљивање у вршњачком колективу. Свако дете је индивидуално биће и дете са сметњама у развоју је пре свега дете. Отклањање препрека је повезано са позитивним ставом наставника и школе према детету и његовом образовању и подразумева креативно сагледавање процеса учења, као и спремност и опредељење наставника за сарадњу са родитељима деце са сметњама у развоју. Сва деца су укључена у најближу редовну школу која је спремна да одговори на њихове потребе. Осим образовања, инклузија подразумева и квалитетну социјалну интеракцију са вршњацима, уз потребну подршку. Према томе, инклузија се не бави само учењем наставних садржаја, већ успешним укључивањем у друштво у целини. Кључно обележје инклузивне школе јесте добра психосоцијална клима и подршка где се успело да се за свако дете (обдарено, просечних или смањених способности) створе услови да се оно развија у границама својих способности. Неговање односа родитељ – наставник - дете је вишеструко значајно, почевши од тога да нико не може сам да реши неки проблем у данашњем поретку ствари и догађаја, до тога да нуди ефикасан, сврсисходан и суштински начин сагледавања изазова детета са сметњама у развоју и изналагање оптималних решења. У циљу имплементације инклузивног образовања у образовном систему постоји стручни тим за инклузивно образовање на нивоу школе и тимови за додатну подршку деци (ИОП тимови) који се формирају за сваког ученика понаособ.

У општини Бајина Башта успешно се спроводи процес инклузије.

На територији општине Бајина Башта постоје 4 матичне сновне школе, а то су: ОШ „Свети Сава“, ОШ „Рајак Павићевић“, ОШ „Стеван Јоксимовић“ (село Рогачица) и ОШ „Душан Јерковић“ (село Костојевићи) са 16 издвојених одељења. У граду се налазе и 2 средње школе: средња Техничка школа и Гимназија „Јосиф Панчић“. Такође, постоји и Центар факултета за менаџмент МСП Бајина Башта.

У оквиру службе за образовање право на општинску стипендију остварује 41 студент и 125 ученика средњих школа.

Општина Бајина Башта је за стипендије на дефицитарним факултетима у току 2015. године обезбедила укупно 1.600.000,00 динара, а 2016. године 1.038.423,00 динара, за 2017 године предвиђено је 1.800.000,00 динара.

За стипендије ученика средњих школа у току 2015. године издвојено је 1.632.000,00 динара, у 2016. години 1.588.000,00 динара, а за 2017 годину планирано је 1.700.000,00 динара.

Из буџета општине за месечне катре за превоз ученика опредељен је износ од 3.400.000,00 динара.

У интерресорној комисији помоћ се пружа породицама двадесеторо деце. Без обзира што локална самоуправа издваја значајна средства она су недовољна као финансиска подршка студентима и ученицима. Мали износи стипендија нису довољна за финансирање свих студенских и школских потреба њихових корисника. Проблем се може решити повећањем стипендија што директно зависи од износа буџетских средстава предвиђених за ову намену.

Опремљеност школа на територији општине је на задовољавајућем нивоу. У свим школама просветни кадар је адекватног образовног нивоа. Све школе поседују довољан број дидактичких средстава, компјутере који су опремљени АДСЛ прикључцима. Највећи број школа има опремљене мокре чворове у саставу школских зграда. Све школе у свом саставу поседују мање спортске терене. У селу Заовине школа поседује и физкултурну салу.

Неколико година уназад присутан је стални тренд опадања броја деце у школама на руралном подручју. У селу Заовине где функционише најопремијенија школа у руралном подручју општине, школу похађају само два ученика и то у вишим разредима. Према расположивим подацима у ову школу у наредних 5 до 6 година неће бити уписан ниједан нови ученик. Поред овога присутан је и тренд да деца из села ближе Бајиној Башти, не похађају наставу у најближим школама већ у градским школама. Као разлог овакве одлуке родитељи углавном наводе бољу социјализацију деце у градским школама.

У области предшколског васпитања у општини функционише Установа за предшколско васпитање и образовање- дечји вртић и јаслице „Невен“ у Бајиној Башти.

Табела 36. Број ученика у свим школама.

Школе	Број ученика	Број одељења
Основне школе		
ОШ „Рајак Павићевић“	829	38
ОШ „Свети Сава“	764	33
ОШ „Душан Јерковић“	74	13
ОШ „Стеван Јоксимовић“	261	
Укупно:	1928	84+

Средње школе		
Гимназија	330	12
Техничка школа	388	18
Укупно:	718	30

Табела 37. Бројно стање наставника по стручној спреми.

Школа	наставници			Стручни сарадници
	VII	VI	IV	
Стручна спрема				VII
ОШ“Рајак Павићевић“	52	10	2	2 Педагог, специјални педагог
ОШ“Свети Сава“	47	13		3 Педагог, психолог, библиотекар
ОШ“Душан Јерковић“	24	6		1 педагог
ОШ“Стеван Јоксимовић“	26	7		1 педагог
Гимназија	33			1 педагог
Техничка школа	48			2 педагог, библиотекар
Укупно:	230	36	2	10

Предшколска установа „Невен“ образована је 1976. године. Средства за обављање делатности Установе обезбеђују се: из буџета Републике, из буџета општине Бајина Башта, непосредно од корисника – родитеља, из донација, од спонзора, из других извора у складу са Законом. Установа остварује и посебне предшколске програме, односно прилагођене програме за децу са сметњама у развоју и друге програме у складу са посебним законом.

5.9.2. Основне школе

1.Основна школа „Свети Сава“

Табела 38. Број ученика у школској 2016/17 години.

Основна школа « Свети Сава »			
Разред	Матична школа (Бајина Башта)	Перућац издвојено одељење	Укупно
1	86	2	88
2	69	4	73
3	105	1	106
4	81	3	84
5	103		103
6	99		99

7	111		111
8	90		90
Укупно	744 + 10 (специјално одељење)	10	764

Бројно стање ученика 2016./17.школске године: укупан број ученика: 764

Табела 39. Матична школа.

Разред	Број одељења	Број ученика		
		Дечака	Девојчица	Укупно
I	3	49	37	86
II	3	38	31	69
III	4	54	51	105
IV	3	44	36	80
V	4	53	49	102
VI	4	50	49	99
VII	4	59	51	110
VIII	4	53	37	90
Укупно	29	400	341	741

Табела 40. Издвојено одељење „ПЕРУЋАЦ“.

Разред	Број одељења	Број ученика		
		Дечака	Девојчица	Укупно
I	½	1	1	2
II	½	1	3	4
III	½	-	1	1
IV	½	2	1	3
Предшколски програм	-	1	2	3
Укупно	2	5	8	13

Табела 41. Одељења ученика са сметњама у развоју.

Разред	Број одељења	Број ученика		
		Дечака	Девојчица	Укупно
I	1/3	2	-	2
II	1/3	-	1	1
III	1/3	-	1	1
IV	1/3	1	1	2
V	1/3	-	1	1
VI	1/3	2	-	2
VIII	1/3	-	1	1
Укупно	2	3	5	10

Комбинација разреда: I, II, IV и III, V, VI, VIII

Бројно стање ученика 2015./16.године

Укупан број ученика: 786

Табела 42. Матична школа.

Разред	Број одељења	Број ученика		
		Дечака	Девојчица	Укупно
I	3	38	31	69
II	4	53	51	104
III	3	44	35	79
IV	4	48	50	98
V	4	50	49	99
VI	4	59	50	109
VII	4	54	37	91
VIII	5	73	43	116
Укупно	31	419	346	765

Табела 43. Издвојена одељења „ПЕРУЋАЦ“.

Разред	Број одељења	Број ученика		
		Дечака	Девојчица	Укупно
I	½	1	3	4
II	½	-	1	1
III	½	2	1	3
IV	½	3	-	3
Предшколски програм	-	1	1	2
Укупно	2	7	6	13

Комбинација разреда: I- II и II-I и двоје деце која похађају припремни предшколски програм.

Табела 44. Одељења ученика са сметњама у развоју.

Разред	Број одељења	Број ученика		
		Дечака	Девојчица	Укупно
I	1/3	-	1	1
II	1/3	-	1	1
III	1/3	1	1	2
IV	1/3	-	1	1
V	1/3	2	-	2
VII	1/3	-	1	1
Укупно	2	3	5	8

Комбинација разреда: I, III, IV и II, V, VII У школи има 19 учитеља, 41 наставник, 3 стручна сарадника: педагог, психолог и библиотекар.

Најчешћи проблеми у основној школи „Свети Сава“

Проблеми са учењем-Ученици који имају проблем у учењу су најчешће са великим бројем негативних оцена, тешко савладавају градиво уз уложен труд, или су немотивисани за рад.

Одељенске старешине прате постигнућа ученика и одржавају индивидуалне и групне разговоре на часовима одељенских заједница, сарађују са родитељима и прикупљају информације о начину рада код куће. Укључивање педагога у пружању саветодавног рада, упознавање са методама и техникама правилног учења. Са ученицима шестих разреда реализоване су радионице „Методе и технике успешног учења“ у 4 одељења. Педагог врши саветодавни рад са учеником и заједно са одељенским старешином прати ученикова постигнућа. За ученике који нису у могућности да савладају предвиђено градиво пружа се додатна подршка кроз индивидуализовани приступ настави или се ради индивидуални образовни план за одређени предмет. За око 30 ученика са проблемима у учењу примењен је саветодавни разговор.

Емоционалне проблеме (љубавне проблеме, конфликте са вршњацима или родитељима) решавају се саветодавним разговорима. Одељенски старешина у сарадњи са родитељима прати и предлаже ученика коме је потребна подршка од стране педагога или психолога. Након једног или више разговора прати се понашање ученика, ако се не примети промена, родитељима и ученику се сугерише одлазак код психолога у Дом здравља, односно укључивање здравствене установе са више стручних компетенција.

Проблеми у понашању (најчешћи проблеми су вршњачко насиље и недисциплина на часу). У циљу превазилажења тих проблема обављају се разговори са ученицима, родитељима и разредним старешинама. То су саветодавни разговори у циљу повећања толеранције на различитост, развијање другарства и уљудног понашања, промовисање ненасилног решавања конфликта, кроз радионице на часовима одељенских старешина развијају се позитивни ставови према пожељном, лепом понашању, едукација о превенцији насиља кроз часове редовне наставе (на

часовима грађанског васпитања, информатике и ликовне културе-креирање промотивних постера и плаката), праћење дисциплинске свеске, спровођење васпитних и васпитно дисциплинских поступака, тематски родитељски састанци.

У току претходне, 2016.школске, спроведен је један васпитно дисциплински поступак, изречена васпитно дисциплинска мера-укор директора. Поред појачаног васпитног рада одељенског старешине и педагога са учеником, укључен је и Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања. У овај дисциплински поступак је укључен и психолог ДЗ Б.Башта.

Поред васпитно дисциплинског поступка било је ученика са укором одељенског старешине. Уочавају се разлике између сеоских и градских школа у појави проблематичног понашању. Приметна је промена када деца из сеоских школа пређу у матичну градску школу у виши циклус образовања. Израженије је проблематично понашање у старијим разредина у односу на млађе разреде.

Сарадња са ЦСР, полицијом и Тужилашавом постоји, али у последњих неколико година нису се јављали случајеви код којих је имало потребе за укључивања сви актера. Редовно присуство школског полицајца у школи допринело је смањењу непожељне проблематике, пре свега, у школским двориштима. Сарадња је регулисана протоколима о сарадњи.

2.Основна школа „ Раик Павићевић“

Бројно стање ученика у 2016./17. години износи 829 ученика. Матичну школу похађа 703 ученика,а 126 ученика је у издвојеним одељењима у Пилици, Црвици, Јосиковицима и Пепељу.

Табела 45. Бројно стање ученика О.Ш. „Рајак Павићевић“.

ОШ „ Раик Павићевић“са истуреним одељењима						
Разред	Матична школа (Бајина Башта)	Пилица издвојено одељење	Пепељ издвојено одељење	Црвица издвојено одељење	Јасиковице издвојено одељење	Укупно
1	86	9	/	2	4	101
2	71	11	/	3	1	86
3	91	13	2	1	2	109
4	89	7	/	1	2	99
5	88	18				106
6	81	14				95
7	110	18				128
8	87	18				105
Укупно	703	108	2	7	9	829

Табела 46. Матична школа.

Разред	Број одељења	Број ученика
Први	3	86
Други	3	71
Трећи	4	91
Четврти	4	89
Пети	3	88
Шести	3	81
Седми	4	110
Осми	3	87
Укупно	27	703

Табела 47. Издвојено одељење Пилица.

Разред	Број одељења	Број ученика
Први	1	9
Други	1	11
Трећи	1	13
Четврти	1	7
Пети	1	18
Шести	1	14
Седми	1	18
Осми	1	18
Укупно	8	108

Табела 48. Издвојено одељење Пепељ.

Разред	Број одељења	Број ученика
Први	/	/
Други	/	/
Трећи	1	2
Четврти	/	/
Укупно	1	2

Табела 49. Издвојено одељење Јасиковице.

Разред	Број одељења	Број ученика
Први	1	4
Други	1	1
Трећи	1	2
Четврти	1	2
Укупно	1	9

Табела 50. Издвојено одељење Црвица.

Разред	Број одељења	Број ученика
Први	1	2
Други	1	3
Трећи	1	1
Четврти	1	1
Укупно	4	7

Предшколски рад

У школи се организује и **предшколски рад** у издвојеном одељењу Пилица за 5 ученика, издвојеном одељењу Јасиковице за 1 ученика, а у издвојеном одељењу Црвица и Пепељ нема предшколаца.

Табела 51. Продужени боравак.

Број група	Број ученика
Први-12ученика и трећи разред-15ученика	27
Други разред	26
Укупно	53

Табела 52. Број наставника порема стручној спреми у основној школи „ Рајак Павићевић“ .

Наставници - VII	52
Наставници - VI	10
Наставници - IV	2
Стручни сарадник -VII	2
Укупно :	66

Табела 53. Број административних и финансијских радника у основној школи „ Рајак Павићевић“ .

Дипломирани правник -VII	1
Дипломирани економиста-VII	1
Правно-биротехничка школа-IV	1
Укупно	3

У школи помоћне и техничке послове обављају: домар школе-школски мајстор, ложач, куварнице, сервирке, радници на одржавању хигијене - спремачице.

У школској 2016./17. години 32 ученика користи бесплатну школску кухињу, 101 ученик користи бесплатни превоз, и то, 46 из матичне школе, 54 из издвојеног одељења у Пилици и 1 ученик из издвојеног одељења у Црвици, 14 ученика добило је бесплатне уџбенике, 53 ученика живи у непотпуним породицама (родитељи разведени), а 23 ученика живи са самохраним родитељем. За 2 ученика се насатва прилагођава и изводи по ИОП-у 1(инклузија).

Учени проблеми у основној школи „ Рајак Павићевић“

На првом класификационом периоду, није било ученика са изреченим васпитно-дисциплинским мерама, а није било ни ученика са већим бројем неоправданих изостанака. Превентивни рад обавља се кроз часове одељенске заједнице, а теме о којима се са ученицима разговара односе се на спречавање насиља, емоционални проблеме у периоду пубертета. Са ученицима се ради на решавању проблема у учењу, када су незадовољни са резултатима и успехом који постижу. Рад се састоји у упознавању ученика са техникама и методама успешног учења, а и у савладавању конкретног садржаја који уче. Са ученицима осмог разреда организују се и реализују часови професионалне оријентације.

3.Основна школа „ Стеван Јоксимовић“ Рогачица

Табела 54. Бројно стање ученика и одељења.

ОШ „ Стеван Јоксимовић“ Рогачица са издвојним одељењима								
Разред	Матична школа село Рогачица	Бачевци издвојено одељење	Јасик издвојено одељење	Оклецац издвојено одељење	Гвоздац издвојено одељење	Пашина Раван издвојено одељење	Љештанско издвојено одељење	Укупно
1	17	6	1	7	3	3	/	37
2	12	8	1	5	1	3	/	30
3	14	11	/	4	1	2	1	33
4	16	6	1	7	2	2	1	35
5	23	5						28
6	25	6						31
7	20	15						35
8	18	8						26
Укупно	145	65	3	23	7	10	2	255

Табела 55. Матична школа.

Разред	Број одељења	Број ученика
1.	1	17
2.	1	12
3.	1	14
4.	1	16
5.	1	22 +1 ИОП-инклузија
6.	1	24+ 1 ИОП-инклузија
7	1	19 + 1 ИОПинклузија
8	1	18
Укупно:8 разреда	8	142+ 3 ИОП-инклузија=145

Табела 56. Издвојено одељење Бачевци.

Разред	Издвојено одељење	Број ученика
1.	Бачевци	6
2.	Бачевци	8
3.	Бачевци	10 + 1 ИОП-инклузија
4.	Бачевци	6
5.	Бачевци	5
6.	Бачевци	6
7.	Бачевци	15
8.	Бачевци	8
Укупно: 8 разреда		64+1 ИОП-инклузија

Табела 57. Издвојено одељење Јасик.

Разред	Издвојено одељење	Број ученика
1.	Јасик	1
2.	Јасик	1
3.	Јасик	-
4.	Јасик	1
Укупно: 3 разреда		3

Табела 58. Издвојено одељење Оклетац.

Разред	Издвојено одељење	Број ученика
1.	Оклетач	7
2.	Оклетач	5
3.	Оклетач	4
4.	Оклетач	7
Укупно: 4 разреда		23

Табела 59. Издвојено одељење Гвоздац.

Разред	Издвојено одељење	Број ученика
1.	Гвоздац	3
2.	Гвоздац	1
3.	Гвоздац	1
4.	Гвоздац	2
Укупно: 4разреда		7

Табела 60. Издвојено одељење Пашина Раван.

Разред	Издвојено одељење	Број деце/ученика
1.	Пашина Раван	3
2.	Пашина Раван	3 + 1 ИОП-инклузија
3.	Пашина Раван	2
4.	Пашина Раван	2
Укупно: 4 разреда		10 + 1 ИОП-инклузија

Табела 61. Издвојено одељење Љештанско.

Разред	Издвојено одељење	Број ученика
1.	Љештанско	-
2.	Љештанско	-
3.	Љештанско	1
4.	Љештанско	1
Укупно: 2 разреда		2

Табела 62. Преглед стручног кадра у школи „Стеван Јоксимовић“ Рогачица.

Наставници	Професори	Педагог
7	26	1

Учени проблеми у школи „Стеван Јоксимовић“

Број ученика са проблемом у понашању није забрињавајући. Само један ученик је испољио проблематично понашање, што се не би могло квалификовати као појава. Са ученицима се ради превентивно кроз часове одељењског старешине- радионице: превенција дигиталног насиља - по једна у полугодишту за ученике од петог до осмог разреда, међусобни односи - превенција вршњачког насиља - по једна у сваком полугодишту за све ученике. Са ученицима у овој школи ради се индивидуално и континуирано током целе школске године, што се одражава и на резултате.

Спроводе се и активности на обележавању Дечије недеље у које се укључују сви ученици. Поред тога организује се шеширијада, спортска такмичења ученика и наставника, активности на обележавању Дана толеранције, где су, такође, укључени су сви ученици. О тим активностима снимљен је кратки филм, који промовише начин и организацију слободних активности ученика и наставника.

Када је реч о социјалном статусу ученика, њих десет су корисници новчане социјалне помоћи. У непотпуним породицама живи 8 ученика.

4.Основна школа „Душан Јерковић“ Костојевићи

Табела 63. Број одељења и ученика.

Основна школа „ Душан Јерковић “ Костојевићи						
Рзред	Матична школа (село Костојевићи)	Јкаљ издвојено одељење	Јеловник издвојено одељење	Заглавак издвојено одељење	Злодол издвојено одељење	Укупно
1	1	2	/	3	1	7
2	/	1	/	3	1	5
3	5	/	/	2	1	8
4	6	2	3	1	1	13
5	5				1	6
6	9				3	12
7	2				5	7
8	11				5	16
Укупно:8	39	5	3	9	18	74

Табела 64. Матична школа.

Разред	Број одељења	Број ученика
I	1/2	1
II	-	-
III	1	5
IV	1/2	6
V	1	5
VI	1	9
VII	1	2
VIII	1	11
Укупно:	5	39

Припремни предшколски програм у матичној школи школске 2016./17. Организован је за 3 предшколца.

Табела 65. Истурено одељење ЗЛОДОЛ.

Разред	Издвојено одељење Број одељења	Број деце/ученика
I	Злодол 1/4	1
II	Злодол 1/4	1
III	Злодол 1/4	1
IV	Злодол 1/4	1
V	Злодол 1	1
VI	Злодол 1	3
VII	Злодол 1	5
VIII	Злодол 1	4+1-инклузија
Укупно:	5 одељења	17+1-инклузија

Напомена: У осми разред укључена је и ученица са сметњама у развоју -85% оштећења вида (инклузија).

Табела 66. Издвојено одељење ЗАГЛАВАК.

Разред	Издвојено одељење Број одељења	Број ученика
I	Заглавак 1/4	3
II	Заглавак 1/4	3
III	Заглавак 1/4	2
IV	Заглавак 1/4	1
Укупно:	1	9

Неподељена школа / први, други трећи и четврти разред /

Једно дете похађају припремни предшколски програм у одељењу:

Табела 67. Истурено одељење ЈЕЛОВИК.

Разред	Издвојено одељење Број одељења	Број деце/ученика
I	-	-
II	-	-
III	-	-
IV	Јеловик 1	3
Укупно:	1	3

Школске 2016./17. године у овом истуреном одељењу нема предшколаца

Табела 68. Истурено одељење ЈАКАЉ.

Разред	Издвојено одељење Број одељења	Број деце/ученика
I	Јакаљ 1/3	2
II	Јакаљ 1/3	1
III	-	-
IV	Јакаљ 1/3	2
Укупно:	1	5

Неподељена школа / првог, другог и четвртог разреда /

Школске 2016./17. године у овом издвојеном одељењу у Јакољу, двоје деце похађају припремни предшколски програм у одељењу предшколца.

Табела 69. Стручног кадра у школи: „Душан Јерковић“ Костојевићи.

Наставници	Професори	Педагог
6	24	1

Учени проблеми у основној школи „Душан Јерковић“ Костојевићи

У основној школи „Душан Јерковић“ Костојевићи регистрован је један случај проблематичног понашања у вишим разредима. Са учеником ради педагошки асистент континуирано током целе школске године

Иначе, са ученицима се ради превентивно кроз часове одељењског старешине кроз радионице – „Превенција дигиталног насиља“ - по једна у полугодишту за ученике од петог до осмог разреда, о вршњачким проблемима у школи и одељењима - реализује се по једна у сваком полугодишту за све ученике школе.

У континуитету се спроводи превенција свих облика непожељног, проблематичног понашања ученика.

Такође се спроводе и афирмативне активности на обележавању Дечије недеље у које се укључују сви ученици и наставници, као и активности на обележавању Дана толеранције, где су, такође, укључени су сви ученици. О тим активностима снимљен је кратки филм, који промовише начин и организацију слободних активности ученика и наставника.

Када је реч о социјалном статусу ученика, њих пет су корисници новчане социјалне помоћи. У непотпуним породицама живи такође 5 ученика.

5.9.3. Средње школе

1.Техничка школа Бајина Башта

У средњој Техничкој школи заступљени су следећи образовни профили: машински-техничар за компјутерско конструисање, ауто-механичар, механичар грејне и расхладне технике, електро-инсталатер, електро-монтер мрежа и постројења, туристички техничар, трговински техничар, конобар и кувар.

Табела 70. Средња техничка школа –Бајина Башта.

Средња техничка школа –Бајина Башта							
Разред	машински-тех. за комп. констр.	ауто-механичар, механичар грејне и расхл. техн.	електро-инсталатер, електро-монт. мреж. построј.	туристички-техничар	трговински техничар	конобар, кувар	Укупно
1	20	20	29	30	23	/	122
2	20	19	/	30	30	11	110
3	11	10	13	30	26	/	90
4	14	/	/	27	27	/	68
Укупно	65	49	42	117	106	11	390

У Техничкој школи у школској 2016./17. години има 18 одељења и то: 5 одељења првог разреда, 5 одељења другог разреда, 5 одељења трећег разреда и 3 одељења 4 разреда.

Укупан број ученика у техничкој школи је 390, од тога 149 ученица и 241 ученика и то по разредима - у првом разреду 34 ученице и 88 ученика, укупно 122, у другом разреду 49 ученица и 61 ученик, укупно 110, у трећем разреду 30 ученица и 60 ученика, укупно 89 и у четвртном разреду 36 ученица и 32 ученика, укупно 68.

Табела 71. Укупан број ученика и ученица. 2016/2017.

Разред	Број одељења	Ученице	Ученици	Укупно ученица и ученика
1.	5	34	88	122
2.	5	49	61	110
3.	5	30	60	90
4.	3	36	32	68
Свега	18	149	241	390

У Техничкој школи се образују по потреби и ванредни ученици.

У школској 2015./16. години било је 19 одељења и то: 5 одељења првог разреда, 5 одељења другог разреда, 6 одељења трећег разреда и 3 одељења четвртог разреда.

Укупан број ученика је 387 од тога 163 ученица и 224 ученика и то по разредима: У првом разреду – 49 ученице и 60 ученика, укупно 109, у другом разреду - 31 ученица и 62 ученика, укупно 93, у трећем разреду - 45 ученица и 67 ученика, укупно 112, и у четвртном разреду - 38 ученица и 35 ученика, укупно 73.

Табела 72. Укупан број ученика и ученица 2015/16.

Разред	Број одељења	Ученице	Ученици	Укупно ученица и ученика
1.	5	49	60	109
2.	5	31	62	93
3.	6	45	67	112
4.	3	38	35	73
Свега	19	163	224	387

Техничка школа има три подручја рада и то:

- Машинство и обрада метала у којима се образују следећи профили- машински техничар за компјутерско конструисање (трајање образовања 4 године); аутомеханичар, механичар грејне и расхладне технике (у трајању од три године)
- Електротехника у којима се образују следећи профили: електромонтер, електро инсталатер (у трајању од три године)

- Трговина угоститељство и туризам у којима се образују следећи профили- Туристички техничар, трговински техничар (трајање образовања 4 године); Кувар (у трајању од три године)

У техничкој школи школске 2016./17. године ради 48 наставника (професора), од тога 18 жена и 30 мушкараца и 2 стручна сарадника - педагог и библиотекар.

Табела 73. Наставни кадар 2016/17.

		УКУПНО	Са пуним радним временом	Са краћим радним временом од 25%	Са краћим радним временом од 50%	Са краћим радним временом од 75%	Са краћим радним временом од 99%	Са радним временом дужим од пуног 130%
Наставници	Муш.	30	12	1	3	4	4	2
	Жене	18	9	3	2	4	/	4
Библиотекар	Муш.	1	1					
Педагог	Жене	1	1					
Свега запослених		50	23	4	5	8	4	6

У Техничкој школи школске 2015/ 2016.године радило је 52 наставника (професора), од тога 23 жене и 29 мушкараца и 2 стручна сарадника - педагог и библиотекар.

Табела 74. Наставни кадар 2015/16.

		УКУПНО	Са пуним радним временом	Са краћим радним временом од 25%	Са краћим радним временом од 50%	Са краћим радним временом од 75%	Са краћим радним временом од 99%	Са радним временом дужим од пуног 130%
Наставници	Муш.	29	14	1	4	4	3	3
	Жене	23	7	3	3	2	4	4
Библиотекар	Муш.	1	1					
Педагог	Жене	1	1					
Свега запослених		54	23	4	7	6	7	7

Уочени проблеми у Техничкој школи Бајина Башта

У току школске 2015/16. године доминантан проблем који су уочени код ученика су **тешкоће у учењу** (проблеми савладавања наставних садржаја, ниска мотивација за учење, велики број слабих оцена). Тешкоће у учењу се решавају тако што одељењске старешине прате постигнућа ученика и по потреби позивају родитеље и мимо родитељских састанака где их обавештавају о постигнућима ученика, потом разговарају са ученицима на часовима одељењске заједнице и упућују их на индивидуалне разговоре са педагогом.

Педагог обавља индивидуални саветодавни рад са ученицима и прати постигнућа ученика након саветодавног рада у сарадњи са одељењским старешинама. Од првог разреда педагог школе држи предавање о „Методама и техникама ефикасног учења“ на часовима одељењске заједнице у свих 5 одељењима. Ученици који због тешкоћа у интелектуалном функционисању нису у могућности да савладају предвиђене наставне садржаје раде по мерама индивидуализације или по ИОП-у које одређују наставници у сарадњи са родитељима и Стручним тимом за инклузивно образовање. У школској 2015./16. години за четири ученика се спроводи програм инклузивног образовања.

Проблеми у понашању се манифестују као вршњачко насиље најчешће вербално, агресивност поводом ниске фрустрационе толеранције, недисциплина на часовима, неоправдано изостајање са часова, кршење законских прописа и правила понашања.

У решавању неких од наведених проблема учествовали су поред педагога и одељењске старешине, Тим за заштиту ученика од насиља и злостављања, Стручни тим за инклузивно образовање, директор школе и родитељи ученика.

Проблеми у понашању су решавани појачаним васпитним радом одељењског старешине и педагога. Уколико је било насиља реаговао је и Тим за заштиту ученика од насиља и злостављања. Школа је у оваквим случајевима сарађивала и са ЦСР Бајина Башта и најбољем интересу ученика.

Ученици који су имали већи број лакших повреда обавеза ученика као и ученици са већом повредом обавеза ученика, третирају се према Правилнику о правима, обавезама и одговорностима ученика, па тако су имали укор одељењског старешине, укор одељењског већа, укор директора или укор наставничког већа. Приказано у табелама:

Табела 75. Васпитне и васпитно-дисциплинске мере 2014/15.

Разред	Похвале и награде	Васпитне и васпитно дисциплинске мере				
		Укор одељењског старешине	Одељењско веће	Директор	Наставничко веће	Свега
		број	број	број	број	број
I	2	16	7	7	7	37
II	9	11	9	7	2	29
III	21	16	21	6	5	48
IV	21	7	8	3	-	18
I-IV	53	50	45	23	14	132

Табела 76. Васпитне и васпитно-дисциплинске мере 2015/16.

Разред	Похвале и награде	Васпитне и васпитно дисциплинске мере				
		Укор одељењског старешине	Одељењско веће	Директор	Наставничко веће	Свега
		број	број	број	број	број
I	10	10	11	3	0	24
II	7	8	5	9	5	27
III	11	7	12	7	4	30
IV	18	6	17	12	0	35
I-IV	46	31	45	31	9	116

У односу на школску 2014/2015 ситуација је следећа:

- Број награђених и похваљених ученика био је 53, годину касније је 46
- Укор одељењског старешине имало је 50 ученика, годину касније а је 31
- Укор одељењског већа имало је 45 ученика као и годину касније.
- Укор наставничког већа имало је 14 ученика, а годину касније 9
- Свега кажњених ученика било је 132, а годину касније је 116

Због тенденција смањења проблема у понашању закључак је да су мере које су предузимане оствариле извесне резултате али је и даље присутна висока проблематика у тој области.

По питању превентивних активности везаних за проблеме у понашању ученика спровођене су различите активности од стране педагога школе - предавања, рад са одељењским старешинама и наставницима на едукацији ученика о врстама насиља и начинима реаговања у ситуацији када ученици региструју насиље.

Одељењске старешине су на часовима одељењске заједнице упознавале ученике са правилником о понашању. Упознавање ученика и запослених са Правилником о заштити ученика од насиља и са приручником – Дигитално насиље, као и процедурама у вези са проблемима у понашању, допринеле су повећању информисаности, како ученика, тако и наставника и родитеља. Организовањем различитих активности на нивоу школе или одељења поводом Дана безбедног интернета, радионице за ученике, наставнике и родитеље- на тему дигиталног насиља, кроз текстове у школским часописима (информације, предлози, разговори), израда школских паноа, сагледавање безбедносне ситуације у школи, уптника за ученике, обухваћен је велики спектар проблема са којима се суређу ученици, наставници, родитељи и читава заједница.

Вршњачке едукације на тему „Ја имам здрав став“ спровели су вршњачки едукатори захваљујући Удружењу грађана „Искра“ из Лознице које је обавило обуку и припремило едукативни материјал за два ученика Техничке школе који су, потом, на по једном часу вршили едукацију ученика свих разреда, укупно 19 одржаних часова. За школску 2016/ 17. годину планирана је вршњачка едукација на тему „Да волиш сигурно-кампања за заштиту репродуктивног здравља“, такође у организацији Удружења грађана „Искра“ из Лознице. Два ученика Техничке школе су прошла едукацији за вршњачке едукаторе

Емоционални проблеми манифестују се кроз незадовољство, односно проблеме у виду негативних емоција поводом лоших односа са вршњацима, родитељима, наставницима, психичке тешкоће у току периода адаптације ученика првог разреда, неодлучност поводом доношења одлуке о избору факултета, проблеми настали због лоших комуникацијских вештина и неасертивности, односно недостатака боље контроле сопственог понашања што доноси осећај незадовољства, осећање беса, ниског самопоуздања

Емоционални проблеми су се решавали кроз индивидуални саветодавни рад са ученицима од стране педагога, укључивањем родитеља, одељењског старешине ради решавања проблема- ниско самопоуздање и самопоштовање, анксиозност и забринутост, конфликти на релацији дете - родитељ, дете - вршњаци, лоша комуникација са вршњацима, упућивањем ученика и родитеља на психолошки третман и у Дом здравља у Бајиној Башти.

Педагог школе прати понашање детета кроз континуирани саветодавни рад са учеником, у томе му помаже одељењски старешина и родитељи ученика који дају информације о томе како се дете понаша у школи и код куће.

Превенција емоционалних проблема вршена је кроз радионице на грађанском васпитању, на часовима одељењских заједница разрађивана је асертивна комуникација која подразумева исказивање мисли, осећања и уверења на директан, искрен и социјално прихватљив начин уз уважавање права других.

2. Гимназији « Јосиф Панчић »

У Гимназији « Јосиф Панчић » заступљена су 2 образовна профила: природно-математички (1 одељење) и друштвено-језички (2 одељења).

Табела 77. Број ученика.

Гимназији « Јосиф Панчић » Бајина Башта			
Разред	Природно-математички смер	Друштвено-језички смер	Укупно
1	30	60	90
2	28	54	82
3	28	60	88
4	21	48	69
укупно	107	222	329

Најчешћи проблеми због којих се ученици обраћају за помоћ су **проблеми са учењем**:

На почетку првог разреда ученицима се држи радионица „Технике успешног учења“. Многи ученици не знају много о исправним и ефикасним методама учења из уџбеника и свесака – како да брже памте, како да знају да су научили, односно мало знају о активним методама учења.

Интензивно се спроводе индивидуални саветодавни разговори са ученицима, као и континуирано праћење њиховог рада, од стране разредног старешине и стручног сарадника. На индивидуалним разговорима се поред упознавања са техникама учења које би том ученику највише одговарале, ради и на дефинисању плану учења.

Посебно је важан и рад са родитељима, јер је веома пожељно да се и родитељи укључе у напоре да деца стекну радне навике. Сходно томе, родитељи се упућују у правилно учење деце и како да им помогну у томе.

Проблеми у понашању су веома присутни како у свим школама, тако и у гимназији. Кроз предавања и радионице на тему насиља, пролазе сви ученици.

Предавања вршњачких едукатора о наркоманији, алкохолизму, пушењу и трговини људима организују се првој години гимназијалаца. О коцки, четвртој години, а о дискриминацији свим разредима. Предавање о репродуктивном здрављу које спроводе стручњаци Дом здравља слушају ученици друге године.

Проблематика малолетничке деликвенције није присутна у овој школи. У претходним годинама, нису забележени случајеви трећег нивоа насиља због чега би било потребе да се укључује Тужилаштво и ЦСР. Проблеми у понашању су тог нивоа да се решавају унутар школе. У школској 2015./16. години евидентирано је око 40 ученика који су имали проблем у понашању.

Саветодавни разговори на тему емоционалних проблема се воде континуирано по потреби. Тако је рађено и на тему успешности учења. Најчешће се воде индивидуални саветодавни разговори са ученицима и родитељима. Неки ученици су долазили током целе школске године, док су неки имали мању потребу за тим. То је зависило од тога како су успевали да превазиђу тешкоће у учењу. У почетку се дефинишу тешкоће у учењу, а потом технике и методе како их превазићи. У просеку, забележен је долазак 5 до 6 ученика по одељењу. Поред самоиницијативних долазака има случајева да се долази и по препоруци разредног старешине, родитеља. Саветодавни разговори са ученицима, родитељима и наставницима резултирао је смањењем броја проблематичног понашања. Томе је допринео и појачан васпитни рад са ученицима.

У решавању проблема у понашању ученика у школи и ван ње незаменљива је улога породице ученика и зато је битно стално инсистирање и трагање за најбољим путевима сарадње између школе и родитеља.

Велики број ученика са проблемима у понашању је узело учешће у спортским и хуманитарним активностима. У зависности од врсте активности која је организована, зависи је и број учесника. Такво активирање ученика са проблемима у понашању неспорно је утицало на подизање њиховог самопуздања и усвајање нових образаца понашања.

У гимназији нису регистровани малолетни учиниоци кривичних дела.

Сарадња са ЦСР, здравственим установама, полицијом и Тужилашавом постоји и регулисана је протоколима о сарадњи. У последњих неколико година нису регистровани случајеви где је било потребе укључивање свих ових сектора. Школски полицајац је редовно присутан у школи. Та чиненица је, сасвим сигурно, допринела смањењу различитих непожељних појава.

Евидентирани су и ученици код којих су уочене емоционалне сметње и то су махом деца која живе у непотпуним и несређеним породицама и за које је карактеристично да су повучени, уплашени, нервозни, несигурни у себе. У превазилажењу социјалних проблема (алкохолизам, наркоманија, трговина људима, злоупотреба Интернета) важна је едукација ученика и родитеља која се у школи организује кроз наставне и ваннаставне активности. У школи се организују предавања,

трибине и округли сталови у сарадњи са Домом здравља, Центром за социјални рад, полицијском управом и другим институцијама

Препоруке:

- Реализација психосоцијалних програма намењених подизању васпитне компетенције родитеља и изградња квалитетних породичних односа и очување породице као основне ћелије друштва.
- Интензивирање активности Саветовалишта за предбрачне, брачне и породичне односе.
- Организовати саветодавно - терапијски рад за лица са проблемима у партнерском функционисању и оспособљавати породице за превазилажење породичних криза кроз посебне програме, саветовање, обуке и терапијске програме.
- Едукација локалне заједнице о проблемима и потребама једнородитељских породица.
- Пружање додатних видова подршке једнородитељским породицама.
- Развијати програме подршке за оптималан развој деце, младих и породица, као и програме подршке одговорном родитељству.
- Пружање подршке деци без родитељског старања.
- Подршка решавању стамбених питања деце која излазе из система социјалне заштите и обезбеђивање донаторске подршке.
- Промоција запошљавања деце без родитељског старања са фокусом на јавни сектор.
- Промоција хранитељства и развој мреже хранитељских породица.
- Развијање програма и интензивирање активности за подршку младима са делинквентим и асоцијалним понашањем.
- Реализација програма за превенцију поремећаја понашања и делинквенцију.
- Реализација специјализованих програма за ресоцијализацију деце са поремећајима у понашању.
- Интензивирање активности које се односе на превенцију болести зависности кроз реализовање превентивних и куративних програма са ризичним групама деце и омладине.
- Реализација кампања на тему трговине људима и експлоатације.
- Реализовање превентивних програма намењених ризичним групама, деци и младима у циљу спречавања трговине људима.
- Унапређивање међусекторске сарадње институција укључених у подршку жртвама трговине људима у локалној заједници.
- Сензибилисање локалне заједнице за специфичне потребе жртава трговине људима (медијске промоције, трибине и сл.).
- Пружање подршке жртвама трговине људима.
- Превенција репродуктивног здравља младих, са фокусом на малолетничке трудноће.
- Унапредити капацитете Клуба младих и обезбедити већи број креативних, забавних садржаја за децу и младе у граду и у сеоским срединама.
- Едукација деце и младих о злоупотребама савремених технологија комуникације.
- Континуиран рад са децом и омладином у циљу превазилажења социјалних проблема савременог друштва.

5.10. ЗДРАВСТВО

Табела 78. Витално показатељи општине Бајина Башта у 2015. години.

ОПШТИНА	Старосна структура						Индикатори старости						Очекиван а дужина живота		Стопа фертилитета
	Број становника по старосним групама						Просечна старост	Индекс старења	Удео старих лица %	Просечна старост умрлих лица	Просечна старост мајке при рођењу детета	Мушко	Женско	Број живорођених на 1000 жена генеративног периода (15-49 год.)	
	Укупан број	0-6 год.	7-18 год.	19-34 год.	35-64	65 и више									
Б.БАШТА	24947	1406	2953	4425	11150	5013	44.3	155.0	20.1	75.6	28.2	73.6	79.1	35.4	

Табела 79. Природно кретање становништва у општини Бајина Башта у периоду 2012 – 2015.

Општи-на Б.Башта	Број становника	Рођени			Умрли									Перина тална смртност		Природни прираштај	
		Живорође ни		Мртворође ни	Укупно		Умрла одојчад			Умрли насилном смрћу				број	Стопа ‰	број	Стопа ‰
		број	Стопа ‰		број	Стопа ‰	свега		0-6 дана	свега		самоуби ства					
							број	Стопа ‰		број	Стопа ‰	број	Стопа на 100000	број	Стопа на 100000		
2012	25793	195	7.6	0	377	14.6	0	0	0	13	50.4	5	19.4	0	0	-182	-7.1
2013	25491	188	7.4	0	407	16.0	1	5.3	1	7	27.5	3	11.8	1	5.3	-219	-8.6
2014	25205	213	8.5	0	354	14.0	0	0	0	13	51.6	5	19.8	0	0	-141	-5.6

2015	24947	177	7.1	1	364	14.6	0	0	0	12	48.1	5	20.0	1	5.6	-187	-7.5
------	-------	-----	-----	---	-----	------	---	---	---	----	------	---	------	---	-----	------	------

Табела 80. Болнички морбитет одраслог становништва Бајине Баште у 2015 години.

Група болести (према X ревизији МКБ)		Број	Стопа (на 1000)	Учешће у укупном оболевању
Болести система крвотока		13585	659.9	22.9
1	Болести услед повишеног крвног притиска	9752	473.7	16.4
	Есенцијална хипертензија	9749	473.5	16.4
2	Поремећаји спроводног система и аритмије срца	1198	58.2	2.0
3	Исхемијске болести срца	679	33.0	1.1
	Акутни инфаркт миокарда	69	3.4	0.1
4	Друге болести срца	813	39.5	1.4
	Миокардиопатије, запаљења срца и срчане кесе, нереуматске болести залистака	775	37.6	1.3
	Срчана слабост	34	1.7	0.1
	Плућна емболија	4	0.2	0.01
5	Болести вена	503	24.4	0.8
6	Цереброваскуларне болести	294	14.3	0.5
	Шлог (инфаркт мозга, крварење)	155	7.5	0.3
7	Болести артерија (атеросклероза, анеуризме, емболије, тромбозе...)	98	4.8	0.2
Болести система за дисање		7425	360.6	12.5
1	Болести горњег дела система за дисање	3638	176.7	6.1
	Акутне инфекције (упале носа, ждрела, грла, крајника...)	3416	165.9	5.8
	Хронична запаљења, полипи, загноји	222	10.8	0.4
2	Болести доњег дела система за дисање	3730	181.2	6.3
	Акутни бронхитис / бронхиолитис	1968	95.6	3.3
	Хронични бронхитис, емфизем и хронична опструктивна болест плућа	874	42.5	1.5
	Бронхијална астма	683	33.2	1.2
	Запаљења плућа	205	10.0	0.3
Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази		6498	315.6	11.0
Болести мишићно – коштаног система и везивног ткива		5044	245.0	8.5

1	Деформације и обољења кичме (бол у леђима)	2794	135.7	4.7
2	Дегенеративно обољење зглоба	572	27.8	1.0
3	Запаљење зглобова	536	26.0	0.9
4	Системска обољења везивног ткива	38	1.8	0.1
Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора		3773	183.3	6.4
1	Повреде без прелома (огреботине, посекотине, контузије...)	2980	144.7	5.0
Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма		3564	173.1	6.0
1	Гојазност	1113	54.1	1.9
2	Шећерна болест	1111	54.0	1.9
Болести мокраћно – полног система		3208	155.8	5.4
1	Запаљење мокраћне бешике	873	42.4	1.5
2	Друге болести система за мокрење (инфекције, стриктуре, фистуле, цисте, инконтиненција...)	1041	50.6	1.8
3	Хиперплазија простате	524	25.5	0.9
4	Мокраћни каменци	470	22.8	0.8
5	Бубрежна инсфицијенција	64	3.1	0.1
Болести система за варење		2457	119.3	4.1
Заразне и паразитске болести		2409	117.0	4.1
Душевни поремећаји		2319	112.6	3.9
1	Порећаји расположења (депресија)	1012	49.2	1.7
2	Неурозе	722	35.1	1.2
3	Схизофренија и суманути поремећаји	199	9.7	0.3
4	Болести зависности	152	7.4	0.3
5	Деменција	77	3.7	0.1
Тумори		609	29.6	1.0
Малигни тумори		119	5.8	0.2
Рак дојке		23	1.1	0.04
Рак простате		13	0.6	0.02
Рак дебелог црева и ректума		13	0.6	0.02
Рак плућа		12	0.6	0.02
Рак коже		8	0.4	0.01
Меланом коже		6	0.3	0.01
Болести нервног система		670	32.5	1.1
Епилепсија		176	8.5	0.3
Паркинсонова болест		61	3.0	0.1
Мултипла склероза		4	0.2	0.0
Алцхајмерова болест		4	0.2	0.0
Остале групе болести (без Z дијагноза)		4670	226.8	7.9
Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом (Z00 – Z99)		3055	148.4	5.2
Укупно		59286	2879.6	100.0

Табела 81. Ванболнички морбидитет предшколске деце у Бајиној Башти у 2015 години.

Група болести (према X ревизији МКБ)		Број	Стопа (на 1000)	Учешће у укупном оболевању
Болести система за дисање		5441	3869.8	61.5
1	Акутна запаљења горњих дисајних путева	4182	2974.4	47.2
4	Акутна запаљења бронха и бронхиола	928	660.0	10.5
5	Бронхијална астма	139	98.9	1.6
6	Хронични бронхитис	87	61.9	1.0
7	Упала плућа	26	18.5	0.3
8	Остало	166	118.1	1.9
Заразне и паразитне болести		893	635.1	10.1
1	Неспецифичне цревне инфекције узроковане вирусима и бактеријама, тровања храном	449	319.3	5.1
2	Неспецифичне вирусне инфекције (коњуктивитиси, инфекције коже и слузница...)	312	221.9	3.5
3	Варичела и херпес зостер	91	64.7	1.0
4	Остало	41	29.2	0.5
Болести коже и поткожног ткива		506	359.9	5.7
1	Болести коже и поткожног ткива без инфекције	405	288.1	4.6
2	Инфекције коже и поткожног ткива	101	71.8	1.1
Болести ува и мастоидног наставка		432	307.3	4.9
1	Болести средњег ува и мастоидног наставка	377	268.1	4.3
2	Болести спољашњег и унутрашњег ува	51	36.3	0.6
3	Оштећења слуха (глувоћа)	4	2.8	0.05
Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази		380	270.3	4.4
Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора		208	147.9	2.3
1	Повреде без прелома (огреботине, посекотине, контузије...)	127	90.3	1.4
Остале групе болести (без Z дијагноза)		708	503.6	8.0
1	Инфекције у порођајном периоду	115	649.7*	1.3
2	Урођене аномалије	20	14.2	0.2
3	Бубрежна инсуфицијенција	1	0.7	0.01
Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом (Z00 – Z99)		285	202.7	3.2

Укупно	8853	6296.6	100.0
---------------	-------------	---------------	--------------

*Број у односу на 1000 живорођене деце (у 2015. години у Бајиној Башти живорођено 177-оро деце).

Табела 82. Ванболнички морбидитет школске деце у Бајиној Башти у 2015 години.

Група болести (према X ревизији МКБ)		Број	Стопа (на 1000)	Учешће у укупном оболевању
Болести система за дисање		4136	1400.6	49.9
1	Акутна запаљења горњих дисајних путева	3209	1086.7	38.7
4	Акутна запаљења бронха и бронхиола	514	174.1	6.2
5	Бронхијална астма	111	37.6	1.3
6	Хронични бронхитис	89	30.1	1.1
7	Упала плућа	27	9.1	0.3
8	Остало	186	63.0	2.2
Заразне и паразитне болести		751	254.3	9.1
1	Неспецифичне цревне инфекције узроковане вирусима и бактеријама, тровања храном	425	143.9	5.1
2	Неспецифичне вирусне инфекције (коњуктивитиси, инфекције коже и слузница...)	235	79.6	2.8
3	Варичела и херпес зостер	49	16.6	0.6
4	Заушке	2	0.7	0.02
Сиптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази		587	198.8	7.1
Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора		526	178.1	6.3
1	Повреде без прелома (огреботине, посекотине, контузије...)	437	148.0	5.3
Болести коже и поткожног ткива		459	155.4	5.5
1	Болести коже и поткожног ткива без инфекције	316	107.0	3.8
2	Инфекције коже и поткожног ткива	143	48.4	1.7
Остале групе болести		1176	398.2	14.2
1	Повишен крвни притисак	26	8.8	0.3
2	Урођене аномалије и хромозомске ненормалности	8	2.7	0.1
3	Епилепсија	8	2.7	0.1
4	Шећерна болест	2	0.7	0.02
5	Ментална ретардација	2	0.7	0.02
6	Мождана парализа	1	0.3	0.01
7	Схизофренија	1	0.3	0.01

8	Слепило и слабовидост	1	0.3	0.01
Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом (Z00 – Z99)		654	221.5	7.9
Укупно		8289	2807.0	100.0

Табела 83. Ванболнички морбидитет жена у Бајиној Башти у 2015 години.

Група болести (према Х ревизији МКБ)		Број	Стопа (на 1000)	Учешће у укупном оболевању
Болести мокраћно – полног система		861	79.0	5.4
1	Запаљење женских карличних органа и мокраћне бешике	415	38.1	13.0
2	Поремећаји менструације	159	31.8*	5.0
3	Незапаљенске болести женских полних органа	94	8.6	2.9
4	Болести дојке	53	4.9	1.7
5	Стерилитет	27	5.4*	0.8
6	Болести климатеријума	26	2.4	0.8
7	Остало	87	8.0	2.7
Остале групе болести		14	1.3	0.4
Фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом		2324	213.2	72.6
Укупно		3199	293.5	100.0

*Број у односу на 1000 жена у фертилном периоду (15 – 49 година).

ЗАКЉУЧАК

- **Демографски показатељи** показују да је број становника у константном опадању, становништво је све старије, са мањом репродуктивном моћи и следствено мањим наталитетом; сваки пети је старо лице (преко 65 година живота); чешће је разболевање и умирање у старој популацији, што све заједно доприноси негативном природном прираштају. Социјални и економски фактори, подстичући миграције, такође доприносе демографској регресији.
- **Смртност одојчади**, као веома сензитиван индикатор здравља и целокупног друштвеног развоја, је у протеклих 10 година забележена у свега четири календарске године, а укупно 5 случајева, што је повољнија слика у односу на округ и републику.
- **Најчешћи узроци јављања лекару у домовима здравља** биле су болести система за дисање. Акутне респираторне инфекције, иако најбројније, немају толики друштвени значај, будући да су углавном бенигног тока и не захтевају велике издатке за лечење.
- Од тежих респираторних обољења, **хронична опструктивна болест плућа и астма** такође имају значајан удео у спектру регистрованих обољења, нарочито у

одраслој популацији. Лошијем квалитету живота знатно доприноси и дегенеративна обољења кичме и зглобова, шећерна болест и душевни поремећаји.

- Ипак, **болести система крвотока** имају најјачи утицај на здравствено стање популације и значај за заједницу, будући да су масовне, хроничног тока, са високом смртношћу и инвалидитетом, и великим захтевима у погледу свих расположивих ресурса за њихово лечење. Истиче се **повишен крвни притисак**, који је фактор ризика број један за настанак других тешких обољења и потенцијално фаталних стања, и готово је нестваран податак да је готово половина одрасле популације под тим ризиком. У овој групи обољења се истичу и поремећаји спроводног система срца (лепршање преткомора), болести срчаног мишића (са срчаном слабашћу), исхемијске болести срца (инфаркт), болести вена, као и цереброваскуларне болести (шлог).
- **Праћење хроничних масовних незаразних обољења** путем обавезне пријаве обољења приказује тренд пораста учесталости обољења од рака, коронарне и шећерне болести.
- **Малигни тумор** који, с обзиром на учесталост и ток, захтевају највише пажње од стране друштва су рак дебелог црева и задњег црева, рак дојке, рак плућа и рак простате. Због раније евиденције, посебан опрез у млађем одраслом добу жене захватају рак грлића материце и рак јајника.
- **У популацији предшколске деце** две трећине новорођених беба добије неку врсту инфекције у порођајном периоду. Свако десето дете предшколског узраста има астму, свако шеснаесто хронични бронхитис, а свако педесето је имало епизоду упале плућа. Учесталост ових обољења у **школском узрасту** је доста мања, али се зато у том узрасту већ региструју обољења крвотока карактеристична за одраслу популацију, пре свих повишен крвни притисак. Свако десето школско дете је прегојазно или гојазно. Свако осмо дете у основним школама има деформитет кичме, односно свако седмо у средњим школама.
- **Зубни каријес** узима значајно место у патологији свих узрасних група.
- **Епидемиолошка ситуација** у погледу кретања туберкулозе је под контролом. Забележено је 6 новооболелих случајева (23.0/100 000), што одговара забележеној инциденцији на округу (20.0/100 000).
- **Као значајнији проблеми у репродуктивном здрављу жена** се намећу поремећаји менструације, честа запаљења репродуктивних органа, стерилитет и побачаји. Првортке су све старије, а природни порођаји све више потиснути царским резом.
- **Болничко лечење** углавном захтевају болести кардиоваскуларног, дигестивног, мишићно – скелетног система, тумори, трудноћа и рађање, болести система за дисање и повреде. Остала регистрована обољења чине трећину болничког морбидитета. Готово три четвртине пацијената у болницама умире од неког кардиоваскуларног обољења срца, сваког шестог са обољењем срчаног мишића, сваког деветог са крварењем из система за варење и сваког дванаестог са

инфрактот срца. Ове болести су свакако и смртоносније будући да значајан број погођених умире напрасно, пре доласка у болницу.

- **Умирање** пре наступања доба старости (<65 год.) је у читавој популацији општине случај код петине умрлих. Преко половине људи умире од болести система крвотока, а једна петина од тумора. Најчешће се умире од оболелог срчаног мишића, болести срца
- узроковане високим крвним притиском, шлога, исхемијске болести срца и рака плућа. С обзиром на учесталост јављања и исход обољења, рак плућа је најагресивнији тумор у популацији.

5.10.1. РЕТКЕ БОЛЕСТИ

Ретка болест подразумева сваку болест која се јавља код 1 од 2000 грађана, али се већи број ретких болести јавља и код 1 у неколико стотина хиљада / милиона људи и у неким случајевима неколико особа у целом свету. Према процени Европског Комитета, 6% до 8% популације има неку ретку болест. То значи да у Републици Србији живи 450.000 до 500.000 особа неом ретком болешћу. У Републици Србији не постоји регистар особа од ретких болести.

Карактеристике

- Већином су генетског порекла (80%).
- Први симптоми болести се јављају већ на рођењу или у раном детињству (59%).
- Последица је трајњи инвалидитет.
- Недостатак дијагнозе у лавиринту без дијагнозе.
- Недостатак информација о самој болести, где добити помоћ, укључујући и недостатак квалификованих стручњака.
- Недостатак научног знања, недостатак производа и одговарајућих медицинских помагала.
- Социјалне последице: стигматизација, изолација, дискриминација, смањење професионалних могућности.
- Недостатак квалитетне здравствене заштите: остају искључени из здравствене заштите, чак и када имају валидну дијагнозу.
- Висока цена постојећих лекова и лечења доводи до сиромаштва породице и смањења доступности лечења што у 10% до 15% случајева доводи до престанка постојања породица и незбрињавања оболелог.
- Неједнакост: и када лекари поставе дијагнозу и желе да лече особу са ретком болешћу, административно не могу.

Образложење

Први проблеми код ретких болести који се јавља је дијагностиковање. Наиме, ретка обољења нису видљива, јер о истим се не зна довољно. Ако се изузме фенилкетонија (у РС се ради скрининг тест на ову болест од 2007. године свакој беби на рођењу, тачније до петог дана живота), поставити дијагнозу неке ретке

болести је веома тешко, јер не постоје довољна сазнања о истим, те је лекарима првенствено педијатрима тешко пронаћи одговарајућу установу терцијарне заштите за слање пацијената на преглед и дијагностиковање. Овај проблем није само проблем наше државе. Неки оболели чекају на дијагнозу дуже од 10 година живота, а неки је не добију никада.

Други проблем оболелих је терапија. За свега 5% ретких болести постоји терапија која смањује последице болести, успорава прогресију болести, ствара лакши и дужи живот оболелом. Без обзира на то, терапију коју оболели добија или није довољна за правилну негу или је нема константно или је не добија уопште иако иста постоји за његово обољење. Нпр. оболели од булозне епидермолизе (БЕ), добијају месечно по 8 силиконских упијајућих фластера без обзира на узраст, површину рана по телу, што није довољно за правилну негу. Други пример је фенилкетонурија. Оболели добијају ПКУ лек, замену за млеко, замену за јаја и замену за брашно. Поред тога породице морају да додатно купују дате производе и друге производе а који се купују у иностранству. Пример цене производа за дете је месечно од 450 евра узраста од 9 месеци па до 1060 евра за дете од 12 година, а одраслој особи од 1100 па до 1800 евра само за нископротеинске производе (цена једног хлеба од 400 грама износи 4980 динара).

Пример за повремено терапије болест Хантеров синдром. Наиме, оболели добијају терапију неколико месеци, па после неколико месеци не добијају терапију и тако у круг. Пример за недобијање терапије иако иста постоји је Мукополисахаридоза тип 3. У Републици Србији живе две девојчице (од којих је једна са територије Општине Бајина Башта) за које постоји терапија али држава исту не обезбеђује.

Трећи проблем је праћење здравственог стања оболелих. Према Закону о здравственој заштити (донет 2005. године), предвиђено је постојање центара за ретке болести. До сада није израђен ниједан центар, већ се оболели лече првенствено у педијатријским установама терцијалне заштите. У датим институцијама, прате се само основна обољења, док за праћење пратећих обољења, породице се јављају у специјализоване институције које се не баве лечењем ретких болести (оболели од фенилкетонурије на "Институту за здравствену заштиту мајке и детета Србије др Вукан Чупић" могу да прате стање основног обољења, док прегледе неуролога, дерматовенеролога, интернисте, психијатра, ендокринолога... обављају у другим институцијама секундарне здравствене заштите).

Четврти проблем је недостатак знања о самим болестима. Без обзира на тренутне велике доступности нових сазнања о болестима, како се ради о великом броју ретких болести и великом броју облика истих, није могуће имати довољно сазнања о датим болестима. Недостатак је и непостојање удружења пацијената, како би се сазнање о болестима повећало (нпр. у Златиборском округу постоји само једна особа која болује од фенилкетонурије, што је карактеристично и за друге округе, што доводи до немогућности формирања удружења за фенилкетонурију). Такође је недовољна комуникација лекара међусобно, што утиче на правилно праћење здравственог стања пацијената. Такође, пацијенти недовољно добро могу описати проблеме који се јављају код њих што утиче на правилну процену здравственог стања. У свету се не воде довољна истраживања о самим болестима, што такође утиче на сазнања о самим болестима (нпр. сазнања о фенилкетонурији која се стичу на медицинским факултетима су сазнања од пре двадесетак година и не прате нова сазнања о датој болести). О последицама основних обољења које се јављају, не зна се довољно што утиче на саму здравствену негу (нпр. за фенилкетонурију се зна да утиче на ЦНС, али о последицама утицаја аминокиселина на срце, штитасту жлезду, кости, кожу, нокте,

бубреге, остатак метаболизма се не зна довољно).

Пети проблем је прихватање од стране породице озбиљност обољења свога члана. То доводи до нестајања саме биолошке породице, правилне неге, смањења дужине живота оболелог... Поред здравственог проблема, јављају се проблеми социјалне заштите, у образовању... Такође како породице, тако ни здравствени радници не прихватају инвалидитет који је некада видљив а некада не. Нпр. за фенилкетонурију уколико оболео нема тешку менталну ретардацију, породице не прихватају инвалидитет са којима се оболели родило (искуство говори да у установама секундарне здравствене неге сматрају да трајно и неповратно оштећење јетре није инвалидитет).

Статистика

Према статистици Европског Комитета на територији општине Бајина Башта живи од 1560 до 2080 особа са неком ретком болешћу. По проценама лекара у установама терцијалне заштите а према географском поднебљу, дијагностикованим болестима за које се зна у Републици Србији (ниједан од ова два податка нису подржани статистичким подацима), на територији општине живи између 1100 и 1200 особа са неком ретком болешћу.

Удружење особа оболелих од ретких болести и особа са инвалидитетом из Бајине Баште броји 23 члана, а која су особе са неком ретком болешћу и имамо сазнања о још 5 особа које болују од ретке болести а да нису чланови Удружења. Саме породице немају информацију, да ли њихов члан болује од ретке или честе болести. Како се у Дому здравља и Центру за социјални рад не води статистика, тачне информације о броју оболелих не постоје.

Предлог побољшања здравствене неге оболелих од ретких болести на нивоу општине Бајина Башта:

- Створити услове за едукацију како породица тако и здравствених радника о проблемима оболелих кроз организовање различитих предавања, радионица, кампова, семинара...
- Обезбедити буџет од стране општине за набавку адекватне терапије за оболеле.
- Подржати активности Удружења особа оболелих од ретких болести и особа са инвалидитетом у активностима, ради обебеђивања бољих услова за живот оболелих.
- Укључивање здравствених радника у рад Удружења.
- Укључивање социјалних радника у рад Удружења.
- Пружити подршку од стране општинских институција Удружењу у остваривању сарадње са институцијама које се директно или индиректно баве здравственом негом (удружењима здравствених радника, медицинским средњим, вишим и високим образовним установама, институтима...).
- Обезбедити од стране Општинске управе лице за пружање правне помоћи породицама за остваривање права, која су Уставом Републике Србије и законима дефинисана.

ПРЕПОРУКЕ:

- Формирање тимова за превенцију и контролу хроничних масовних незаразних болести;
- Едукација становништва путем средстава јавног информисања, предавања и сл;
- Организовање масовних акција откривања (скрининг) становништва са повећаним ризиком за настанак хроничних масовних незаразних болести са посебним акцентом на гојазност изнад 20 година старости и дијабетес изнад 30 година старости;
- Формирање саветовалишта у дому здравља за дијабетес и гојазност;
- Укључивање нутриционисте, психолога, мотивационог тренера – рекреатора у рад саветовалишта;
- Укључивање у рад Удружења дијабетичара, подржавање свих активности у оквиру Удружења;
- Одвајање средстава за наведене активности;
- Евалуација сарадње грађана у предложеним активностима.
- Евиденција (својевољна) пацијената за ретке болести у Удружењу особа оболелих од ретких болести и особа са инвалидитетом.
- Формирање тимова за праћење особа оболелих од ретких болести / изабрани лекар, психолог, социјални радник.
- Едукација породице и праћење потреба у оквиру удружења.
- Подржавање активности удружења (стручно и материјално).
- Помоћ особама у лечењу и обезбеђивању буџета у оквиру општине.
- Упознавање осталог становништва са потребама особа са ретким болестима, путем медија и средстава јавног информисања.
- Праћење сарадње и ангажованости породица особа оболелих од ретких болести, као и подстицање истих.

5.11. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА ОПШТИНЕ БАЈИНА БАШТА

5.11.1. ИНСТИТУЦИЈЕ И ПРАВНА РЕГУЛАТИВА У СОЦИЈАЛНОЈ ЗАШТИТИ

Центар за социјални рад у свом раду примењује:

- Закон о социјалној заштити;
- Породични закон;
- Закон о прекршајима;
- Кривични закон;
- Закон о извршењу кривичних санкција;
- Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично-праној заштити малолетних учиниоца;
- Закон о финансијској подршци породици породица са децом;
- Одлуку о правима у социјалној заштити;

- Правилник о организацији, нормативима и стандардима рада Центра за социјални рад;
- Правилник о нормативима и стандардима за обављање послова “Помоћ у кући”;
- Општи протокол о поступању и сарадњи установа, органа и организацијама у ситуацији насиља над женама у породици и партнерским односима;
- Посебан протокол о поступању Центра за социјални рад-органа старатељста у случајевима насиља у породици и партнерским односима;
- и других законских и подзаконским аката у зависности од потреба корисника, а у циљу свеобухватне заштите корисника.

Центар за социјални рад налази се у административном центру општинр, у ул. Рајка Тадића 2. Поседује простор величине 300 м², у који је смештено 13 канцеларија, где сваки радник има свој простор за рад и рачунаре са лиценцираним софтвером. Послове и радне задатке у Центру обавља 10 запослених и то: 3 дипломирана социјална радника, 1 социјални радника, 1 правник, 1 психолог, 1 административно – финансијски радник и 1 возач. Од тога, два радника на одређено време, финансира локална самоуправа за послове поверене од стране локалне самоуправе. Центар је такође власник 1 путничког аутомобила.

Центар за социјални рад Бајина Башта обавља све послове из области социјалне и породично – правне заштите, у складу са Законом о социјалној заштити. Послови социјалног рада обухватају: осигурање приступа и коришћења услуга помоћи и подршке породици, односно поједином њеном члану, што подразумева информисање, пријем, процену, планирање, обезбеђење директних услуга и спровођење мера правне заштите корисника у складу са јавним овлашћењима, као и сагледавање ефеката, односно евалуацију предузетих услуга и мера заштите.

Делатност Центра за социјални рад се остварује кроз примену закона, подзаконских аката, реализацијом програмских докумената којима се дефинишу функције и поверавају задаци. По Закону о социјалној заштити, делатност Центра се дефинише у домену остваривања права и коришћења услуга социјалне заштите које обезбеђује Република Србија и јединица локалне самоуправе. Центар као установа која обавља послове остваривања права од општег интереса, делује на основу бројних закона од којих су кључни: Закон о социјалној заштити, Породични закон, Закон о прекршајима у делу који се односи на прекршајни поступак према малолетницима, Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично правној заштити малолетних лица, низ подзаконских аката, као и Одлуке о правима и услугама у социјалној заштити општине Бајина Башта

Ниво права и услуга социјалне заштите одређен је финансирањем, које је двојачко: из буџета Републике и буџета општине.

Ниво права који обезбеђује Република:

Република Србија се стара о раду Центара за социјални рад у делу јавних овлашћења као и о следећим правима и услугама:

1. право на новчану социјалну помоћ;
2. право на додатак за помоћ и негу другог лица и право на увећани додаток за помоћ и негу другог лица;
3. право на посебну новчану надокнаду;

4. право на помоћ за оспособљавање за рад;
5. услуге породичног смештаја;
6. услуге саветовања и обуке хранитеља и усвојитеља;
7. услуге домског смештаја;
8. услуге становања уз подршку за особе са инвалидитетом осим када је степен развијености локалне самоуправе изнад републичког просека;
9. услуге смештаја за жртве трговине људима;
10. право на једнократну помоћ у случају угрожености већег броја грађана;
11. други послови у домену јавних овлашћења (заштита интереса и права деце у породичним односима, заштита од насиља у породици, заштита малолетника).

Права и услуге која обезбеђује општина су дефинисана **Одлуком о правима и услугама у области социјалне заштите на територији општине Бајина Башта**, коју је донела Скупштина општине Бајина Башта на седници одржаној дана 22. марта 2013. године.

Права у социјалној заштити представљају различите облике материјалне подршке у циљу обезбеђивања егзистенцијалног минимума и подршке социјалној интеграцији појединца и породице.

Права утврђена овом одлуком су: право на једнократне помоћи, право на увећану новчану помоћ, право на сталну новчану помоћ, право на опремање корисника за смештај у установу социјалне заштите или другу породицу, право на делимичну накнаду трошкова комуналних услуга, право на бесплатан оброк у народној кухињи и право на трошкове сахране.

Услуге у социјалној заштити су активности пружања подршке и помоћи грађанима и њиховим породицама ради побољшања, односно очувања квалитета живота, отклањања или ублажавања ризика неповољних животних околности, као и развоја потенцијала корисника за самосталан живот. Услуге које се утврђују овом одлуком су: 1. Помоћ и нега у кући; 2. Социјално становање у заштићеним условим; 3. Саветодавно правне услуге; 4. Дневни боравак за децу и одрасле са сметњама у развоју.

ПРАВА

Једнократна новчана помоћ

Право на једнократну новчану помоћ имају појединац или породица који се налазе у стању тренутне, изузетно тешке ситуације, коју не могу самостално превазићи и то нарочито у следећим случајевима:

- задовољавања основних животних потреба (набавка намирница, огрева, хигијенских пакета, одеће, обуће и друго);
- набавке лекова, медицинских помагала и помоћи у лечењу;
- плаћања комуналних трошкова, трошкова електричне енергије и друго;
- прибављања личне документације ради остваривања права у области социјалне заштите;

- набавке уџбеника и школског прибора за децу која се редовно школују, плаћање станарине, исхране у студентским и ђачким кухињама;
- отклањања последица елементарне непогоде;
- прихвата по престанку смештаја у установи социјалне заштите;
- приликом изласка младих из система социјалне заштите;
- приликом изласка жртава насиља у породици и незбринутих лица из Прихватилишта;
- постпеналне заштите лица која су у стању социјалне потребе;
- других потреба изазваних специфичним стањем или ситуацијом, по процени стручних радника Центра.

Носилац права из ове одлуке је породица, односно појединац ако живи сам у домаћинству (корисници права и услуга у социјалној заштити, незапослена лица, инвалидна лица и друго), који остварују приходе испод једне половине минималне зараде у Републици Србији, према последњем објављеном податку органа надлежног за послове статистике.

Изузетно, појединац или породица могу остварити право из ове одлуке и ако остварују приходе у износу вишем од износа описаног овом одлуком у случајевима: болести, лечења у специјализованим установама, набавке медицинских помагала, тешке материјалне угрожености лица која живе сама без ближих сродника, а на основу приложене медицинске и друге документације.

Висина једнократне помоћи утврђује се у зависности од потреба и материјалног стања појединца, односно породице.

Једнократна помоћ пружа се у новчаном износу или обезбеђивањем потребних ствари, односно набавком животних намирница, средстава за хигијену и одеће и обуће другог.

Радно способна лица која се налазе у стању социјалне потребе могу се радно ангажовати у локалној заједници и за то им припада посебна накнада. Трајање радног ангажовања утврђује се сходно потребама локалне самоуправе.

Ако лице упућено на радно ангажовање неоправдано одбије да се радно ангажује, не може остварити право на једнократну новчану помоћ.

Право на једнократну помоћ појединац или породица могу да остваре највише 2 пута у календарској години, с тим што појединачни износ овог права не може бити виши од просечне зараде по запосленом у Републици у претходном месецу, а одређује се према ставарним потребама у конкретном случају.

Изузетно од претходног става овог члана, појединац или породица може право на једнократну помоћ користити и више пута у календарској години, с тим да укупна средства остварена по основу овог права не прелазе двоструки износ просечне зараде у Републици у претходном месецу.

Претходним месецом сматра се месец за који је у моменту подношења захтева познат податак о исплаћеној нето заради у Републици.

Увећана новчана помоћ

Увећану новчану помоћ могу остварити:

- појединац или породица којима је у пожару, поплави, земљотресу или у другим непогодама потпуно или знатно оштећен стамбени простор који користе по основу власништва или по основу закупа, без обзира на висину прихода појединца или породице - у износу од једне до пет просечних зарада по запосленом у Републици у претходном месецу;
- породица у којој је несрећним случајем наступила смрт једног или више чланова, а чији просечни месечни приход за претходна три месеца не прелази једну просечну зараду по запосленом у Републици исплаћену у претходном месецу- у износу од једне до три просечне зараде по запосленом у Републици у претходном месецу;
- породице у којима је члан породице оболео од тешке болести, а чији просечни месечни приход за претходна три месеца не прелази једну просечну зараду по запосленом у Републици исплаћену у претходном месецу - у износу од једне до пет просечних зарада по запосленом у Републици у претходном месецу, под условом да оболели члан породице није стекао својство осигураног лица, односно да трошкови његовог лечења не падају на терет средстава обавезног осигурања;
- појединац или породица која је стамбено угрожена и то за побољшање услова становања или плаћања закупнине (најдуже до шест месеци), чији просечни месечни приход за претходна три месеца не прелазе једну просечну зараду Републици исплаћену у претходном месецу - у износу до највише две просечне зараде по запосленом у Републици у претходном месецу;
- деца без родитељског старања која су на евиденцији Центра за социјални рад за набавку школског прибора и уџбеника - у износу до 50% просечне зараде по запосленом исплаћене у Републици у претходном месецу, односно за трошкове екскурзије и рекреативне наставе – у износу до једне просечне зараде исплаћене у Републици у претходном месецу.

Висина износа увећане једнократне новчане помоћи из претходног става овог члана утврђује се на основу процене стручног тима Центра за социјални рад, с тим да се исплата увећане новчане помоћи у износу већем од две просечне зараде у Републици може одобрити уз претходно прибављену сагласност Оштинског већа Бајина Башта.

Појединац или породица може остварити право на увећану новчану помоћ у току календарске године по једном основу, односно највише до пет просечних зарада по запосленом у Републици у претходном месецу.

Стручни тим може, ради објективног сагледавања тешке ситуације, антажовати стручно лице ван Центра. Под приходима појединца и породице подразумевају се приходи остварени у претходна три месеца по свим основима, изузев прихода по основу дечијег додатка, родитељског додатка, додатка за помоћ и негу другог лица и увећаног додатка за негу и помоћ другог лица, накнаде за телесно оштећење, примања

по основу награда и отпремнина за одлазак у пензију и примања по основу ученичког и студентског стандарда.

Изузетно, приход по основу права на додатак, односно увећани додатак за помоћ и негу другог лица, сматра се приходом корисника код утврђивања учешћа у трошковима услуга помоћ у кући.

Стамбено угроженим, сматра се појединац или породица под условом да нема стан или кућу у власништву на територији Републике Србије, да не користи друштвени стан по основу закупа на територији општине Бајина Башта, да нема могућности да реши стамбено питање на други начин, да не испуњава услове за смештај у установу социјалне заштите или другу породицу и да је он или члан његове породице потпуно неспособан за рад и привређивање.

Стамбено угроженим сматрају се појединац или породица под условом да као власник односно закупац живи у безусловном стану, у подрумским или таванским просторијама, влажним, без струје, водоводне и канализационе инсталације и да је он или члан његове породице потпуно неспособан за рад и привређивање.

Тешком болешћу сматрају се малигна обољења, шећерна болест, хемофилија, трајне или акутне душевне болести и психички поремећаји, прогресивна нервно-мишићна обољења, церебрална парализа, мултипле склероза, реуматска грозница, коронарне и цереброваскуларне болести, системске аутоимуне болести, хроничне бубрежне инсуфицијенције и цистичне фиброзе и друге болести које мишљењем лекара одређене специјалности изискују додатне трошкове за корисника и његову породицу.

Потпуна неспособност за рад доказује се налазом и мишљењем органа вештачења пензијско-инвалидског осигурања.

Уколико лице које је радно способно, односно члан његовог домаћинства одбију понуђени посао из неоправданих разлога, губе право на једнократну помоћ. У поступку решавања о праву на једнократну помоћ Центар за социјални рад је дужан да цени да ли се пружањем и других облика социјалне заштите може ефикасније постићи задовољавање потребе корисника. О праву на једнократну помоћ, односно ванредну новчану помоћ, Центар за социјални рад одлучује решењем. Рок за одлучивање о праву на једнократну помоћ је 7 дана, а за одлучивање о ванредној новчаној помоћи, петнаест дана од дана подношења захтева.

Стална новчана помоћ

Право на сталну новчану помоћ имају деца без родитељског старања-корисници права на услугу смештаја у установи социјалне заштите или другој породици који су способни за рад. Деца, право на сталну новчану помоћ остварују од дана престанка права на услугу смештаја у установи социјалне заштите, односно у хранитељској породици, до заснивања радног односа, а најдуже две године. Исплата се

обезбеђује месечно и износи 20% од просечне зараде исплаћене у Републици у претходном месецу.

Опрема корисника за смештај у установу социјалне заштите или другу породицу

Лицу које се упућује на смештај у установу социјалне заштите или другу породицу може се обезбедити најнеопходнија опрема коју само не може да обезбеди, а исту му не могу обезбедити ни сродници који су према закону дужни да учествују у његовом издржавању, уколико то право не може да оствари по другом основу.

Лицима која су смештена у установу социјалне заштите или другу породицу може се обезбедити одећа и обућа, поклон пакети при обиласку, трошкови лечења, трошкови превоза приликом доласка у породицу или код сродника и повратка у установу или породицу, плаћања трошкова ради регулисања потребне документације, трошкови медикаментне терапије и друго.

Право на опрему корисника може се признати у висини износа стварних трошкова, а највише до износа просечне месечне зараде остварене по запосленом у Републици, у претходном месецу. О праву на опрему за смештај корисника у установу социјалне заштите или другу породицу одлучује решењем Центар за социјални рад.

Право на делимичну накнаду трошкова комуналних услуга

Под комуналним услугама у смислу ове одлуке, подразумевају се услуге: испоруке воде и употребе канализације, испоруке топлотне енергије и изношења смећа. Право на делимичну накнаду трошкова комуналних услуга из ове одлуке могу остварити корисници новчане социјалне помоћи, хранитељске породице и лица која испуњавају услове по подацима из социјалне карте. Општинско веће Бајина Башта, почетком сваке године, посебном одлуком, утврђује износ месечне делимичне накнаде трошкова комуналних услуга. Поступак за утврђивање права спороводи Центар за социјални рад, по захтеву грађанина, породице, месне заједнице, удружења грађана или по службеној дужности.

Право на бесплатан оброк (Народна кухиња)

Право на бесплатан оброк има појединац или породица који су корисници права на новчану социјалну помоћ, породица чији је члан корисник додатка за негу и помоћ другог лица или увећаног додатка као и појединац или породица који из других разлога нису у могућности да задовоље своје основне животне потребе. Корисници права могу бити појединац или породица чији приход по члану домаћинства не прелази износ новчане социјалне помоћи за појединца за месец који претходи месецу у коме је поднет захтев.

Право на бесплатан оброк обезбеђује се преко народне кухиње ОО Црвеног крста општине Бајина Башта, једном дневно и обухвата издавање топлог obroка радним даном и сувог obroка викендом. Списак корисника бесплатног obroка Центар за социјални рад доставља ОО Црвеног крста општине Бајина Башта, са којом се уређује начин евидентирања корисника топлог obroка. Ближе услове у погледу начина

организовања поделе бесплатног obroka и одређивање пунктова народне кухиње утврђује ОО Црвеног крста Бајина Башта, на основу броја корисника obroka. Средства за рад народне кухиње посебно се планирају у буџету општине Бајина Башта. Посебним уговором између општине Бајина Башта и ОО Црвеног крста општине Бајина Башта регулишу се међусобни односи у финансирању трошкова народне кухиње.

Право на трошкове сахране

Накнада трошкова сахране у целости се признаје за:

- лице које нема законске обвезнике издржавања нити сопствене приходе;
- непознато лице или лице непознатог пребивалишта;
- корисника новчане социјалне помоћи;
- корисника на смештају у установи социјалне заштите за кога трошкове смештаја у целости сноси буџет Републике Србије.

У трошкове сахране спадају: нужна посмртна опрема, трошкови превоза посмртних остатака, рад на сахрањивању и гробно место, уколико на други начин није обезбеђено. Под нужном посмртном опремом подразумевају се: ковчег, покров и надгробно обележје (крст, пирамида или нишан). Уколико појединци који нису сродници обавезни на издржавање изврше сахрану лица из члана 29. ове одлуке, имају право на накнаду трошкова сахране у висини трошкова учињених за набавку најнеопходније погребне опреме. О праву на накнаду трошкова сахране Центар за социјални рад одлучује решењем, на основу поднетог захтева и приложених рачуна. Уколико се иза смрти лица сахрањеног из средстава буџета општине Бајина Башта покрене оставински поступак, Центар за социјални рад ће узети учешће у поступку, односно пријавити потраживање у оставинској маси у висини учињених трошкова сахране. Уколико је оставински поступак окончан без сазнања Центра за социјални рад, Центар ће против наследника односно легатара покренути судски поступак ради накнаде трошкова сахране.

УСЛУГЕ у социјалној заштити које обезбеђује општина Бајина Башта на основу ОДЛУКЕ О ПРАВИМА

Помоћ и нега у кући - Услуга помоћи и неге у кући обезбеђује се одраслим и старим, инвалидним, изнемоглим и хронично оболелим лицима која живе сама у домаћинству и нису у стању да се сама старају о себи, или живе у домаћинству са другим лицем, неспособним да им пружи помоћ.

Услуга помоћи у кући обезбеђује се у трајању од најмање 7 сати недељно, а највише 35 сати недељно. Услуга помоћ у кући има за циљ да помогне старој, инвалидној или хронично оболелој особи и њеној породици, кроз пружање социјалних и здравствених услуга у кући, чиме се побољшава квалитет живота старих и инвалидних особа и повећава могућност здравствених и социјалних установа као и локалне заједнице да дају свој допринос квалитету живота старих и инвалидних лица. Услуга помоћ у кући,

обезбеђује се обављањем неопходних кућних и других послова: одржавање личне хигијене, одржавање хигијене простора у коме корисник живи, набавка намирница и куповина лекова по договору са корисником, припрема хране, плаћање рачуна (средствима корисника и друго), здравствено васпитни рад са болесним лицима, контрола виталних функција, заказивање здравствених прегледа, подизања резултата као и помоћ приликом одласка и повратка код лекара, контрола важности и исправности медикамената и праћење правилног коришћења истих, помоћ при коришћењу других сервисних услуга у зависности од индивидуалних потреба корисника, као и други послови, зависно од потреба корисника.

Услуге помоћи у кући пружа Служба помоћ у кући, организована при Центру за социјални рад у Бајиној Башти, а у складу са програмом „Услуга помоћи у кући“ Центра за социјални рад.

На предлог Центра за социјални рад у Бајиној Башти, Општинско веће општине Бајина Башта, доноси Правилник о нормативима и стандардима за обављање послова Службе „Помоћ у кући“ (у даљем тексту Правилник).

Центар за социјални рад је лиценцирани пружалац услуге на територији општине Бајина Башта (07.11.2016 до 07.11.2021. године)

Пружање услуге помоћи у кући, организује и спроводи Центар за социјални рад у Бајиној Башти, према Програму којим се утврђује функционисање Службе помоћи у кући, а доноси га директор Центра за социјални рад у Бајиној Башти и то на почетку године у Правилником и буџетом општине Бајина Башта.

Обавезу и висину учешћа корисника и сродника у трошковима пружања услуге помоћи у кући утврђује Центар решењем, а у складу са Правилником.

О услузи помоћи у кући одлучује Центар за социјални рад по поднетом захтеву, уз који се прилаже следећа документација: копија личне карте, доказ о редовним месечним примањима оствареним у последња три месеца која претходе месецу у коме је поднет захтев, уверење о имовном стању за себе и сроднике обавезне на издржавање (Републички геодетски завод и Пореска управа) из места рођења и места пребивалишта, уверење Националне службе за запошљавање за незапосле на лица, чланове домаћинства, потребна здравствена документација, оверена фотокопија здравствене књижице.

Социјало становање у заштићеним условима

Услуга Социјално становање у заштићеним условима је вид посебног облика социјалне заштите, којим се обезбеђује збрињавање, односно смештај социјално угрожених лица (у даљем тексту: корисници) и то са следећим статусом: избегла лица, расељена лица, прогнана лица, домаће становништво уз обавезно ангажовање једне породице – домаћина.

Услуга социјално становање у заштићеним условима обезбеђује се у два објекта, постојећа у Бајиној Башти, у ул. Радничка бр. 3, која се састоје (оба објекта заједно), од 9 гарсоњера, 3 једнособна стана и 1-ог двособног стана.

Носилац права коришћења објеката је општина Бајина Башта, са свим правима и обавезама које из тога проистичу, укључујући и упис у земљишне књиге.

Објектима управља Центар за социјални рад у Бајиној Башти.

Све одлуке које се односе на одржавање објеката у надлежности су Центра за социјални рад у Бајиној Башти.

Трошкови инвестиционог одржавања и опремања објеката финансирају се из буџета општине Бајина Башта.

Трошкове одржавања, односно поправке опреме, кућних апарата и другог инвентара у стану сноси корисник услуге социјалног становања.

Право на услугу социјалног становања у заштићеним условима имају социјално угрожене породице и појединци који су стамбено угрожени:

- корисници новчане социјалне помоћи;
- самохрани родитељи;
- стара лица;
- лица која су као малолетна била под посебном заштитом државе (старатељство, смештај у установу социјалне заштите или другу породицу);
- особе са инвалидитетом, под условом да им није потребна помоћ и нега другог лица, осим ако имају чланова породице који се о њима непосредно брину.

Самохрним родитељем у смислу ове одлуке сматра се један од родитеља који се сам стара о малолетној деци, или младој пунолетној деци која су на редовном школовању, а други родитељ је умро или проглашен за умрлог, или је непознат.

Право на услугу социјалног становања у заштићеним условима, имају и избегла, расељена и прогнана лица, под условом да су се определила за интеграцију (живот) у локалној заједници и да су (избегла и прогнана лица) поднела захтев за стицање држављанства Републике Србије.

Основни критеријуми за избор корисника су године старости, здравствено стање и социоекономски статус.

О праву на услугу социјалног становања у заштићеним условима одлучује решењем Центар за социјални рад у Бајиној Башти, на основу захтева, уз који се прилажу следећи докази:

- фотокопија личне карте (односно за избегла лица -легитимације избеглог лица) свих пунолетних чланова породице, изводе из МК рођених за сву децу;
- решење о признавању права на новчану социјалну помоћ;
- уверење о имовном стању из места пребивалишта и места рођења, за све пунолетне чланове породице;

- уверење о боравишту за све чланове породице;
- потврде о примањима и приходима оствареним у последња три месеца, која претходе месецу подношења захтева за смештај за сваког члана породице који их остварују.

Самохрани родитељ, поред наведених доказа прилаже и следеће доказе:

- извод из МК умрлих за другог родитеља;
- одлуку суда о вршењу родитељског права.

Корисници услуге социјалног становања у заштићеним условима (за породицу један пунолетан члан), закључује са Центром за социјални рад у Бајиној Башти уговор о регулисању међусобних права и обавеза.

Објекти за социјално становање у заштићеним условима имају заједничког домаћина који је радно способан и који поседује практичне способности за поправке у кући, радовима испред објеката и у башти. Домаћина бира Управни одбор Центра за социјални рад из реда корисника.

Накнада за рад домаћина исплаћује се месечно, из средстава буџета општине Бајина Башта, у висини једног и по износа социјалне сигурности за породицу са четири члана (два одрасла и два малолетна члана), према решењу Министарства за рад, запошљавање и социјалну политику о номиналним износима новчане социјалне помоћи, увећана за износ доприноса за пензијско и инвалидско осигурање. О међусобним правима и дужностима домаћина и Центра за социјални рад закључује се уговор.

Корисници услуге социјалног становања у заштићеним условима дужни су да поштују утврђени кућни ред, да се према додељеном стану и стварима односе с пажњом доброг домаћина. Правилник о кућном реду доноси Управни одбор Центра за социјални рад у Бајиној Башти.

У случају да корисници услуге не извршавају своје обавезе, Центар за социјални рад је дужан да донесе решење о престанку права на услугу социјалног становања у заштићеним условима и спроведе поступак принудног исељења.

Поред већ наведених обавеза домаћин социјалног становања у заштићеним условима, дужан је да:

- ради задовољавања потреба корисника смештаја сарађује са Центром, здравственим институцијама и другим установама и организацијама на подручју општине Бајине Баште;
- да развија добросуседске односе и да подстиче узајамно помагање међу корисницима услуге социјалног становања у заштићеним условима;
- да, у оквиру својих способности, одржава простор у згради и око ње, укључујући ту и ситне поправке.

Трошкове електричне енергије и комуналних услуга у објектима социјалног становања утврђује Центар за социјални рад у Бајиној Башти, на бази остварене потрошње и броја

корисника, те сходно томе доноси и решење о висини месечних трошкова становања (струја, грејање, вода и друге комуналне услуге), обезнику и начину плаћања истих.

Трошкове грејања корисника услуге Центар утврђује на бази цене топлотне енергије, за категорију домаћинство, која је утврђена Одлуком о снабдевању топлотном енергијом ЈП “ББ-Терм”, Бајина Башта. У случају да је економска цена грејања у зградама социјалног становања у заштићеним условима већа од цене грејања која је утврђена наведеном одлуком, ту разлику цене сноси буџет општине Бајина Башта, а преко Центра за социјални рад.

Корисници услуге су дужни да, уколико имају приходе веће од номиналног износа новчане социјалне помоћи породице, утврђеног према решењу Министарства за рад, запошљавање и социјалну политику, плаћају сразмеран део трошкова струје, грејања, воде и других комуналних услуга, на начин и у роковима који су утврђени посебним уговором између корисника и Центра за социјални рад.

За кориснике услуге чији су приходи на нивоу номиналног износа новчане социјалне помоћи породице или испод њих (осим трошкова електричне енергије који се односе на црвену зону које плаћа корисник услуге), трошкове сноси:

- Центар за социјални рад Бајина Башта, и то из средстава буџета општине Бајина Башта, обезбеђених за те намене – за кориснике који имају статус домаћег становништва и интерно расељених лица;
- Комесаријат за избеглице – за кориснике који имају статус избеглог, односно прогнаног лица.

Кориснику услуге престаје право на услугу социјалног становања у заштићеним условима у случају:

- кад испуни услове за неки други облик социјалне заштите – збрињавања;
- ако дође до промене у његовом породичном, радноправном и имовинско правном статусу, која је од утицаја на његово право на услугу социјалног становања у заштићеним условима;
- ако ненаменски користи простор и опрему;
- ако својим понашањем ремети утврђени кућни ред и тиме омета друге кориснике у несметаном коришћењу услуге;
- смрћу корисника.

Ревизију остваривања права на услугу социјалног становања у заштићеним условима Центар за социјални рад врши по службеној дужности једном годишње – у месецу мају. У поступку ревизије Стручни тим Центра, а по претходно прибављеном мишљењу водитеља случаја, доноси закључак о постојању односно непостојању услова за даље остваривање права на услугу. У случају да су се стекли услови за утврђивање престанка права на услугу, Центар доноси решење о укидању права на услугу социјалног становања у заштићеним условима, односно о отказу уговора о регулисању међусобних права и обавеза.

Саветодавно терапијске и правне услуге

Саветодавна и правна помоћ пружа се појединцу или породици који се налазе у стању социјалних потреба (када странке нису у могућности то да учине због незнања или због лошег социоекономског положаја), као вид правних савета или састављања писаних поднесака у примени закона и подзаконских аката у области социјалне и породичноправне заштите.

Пружалац услуга пружа информативне, правне, едукативне, саветодавне и терапијске услуге, као и услугу подршке и оснаживања жртава породичног насиља путем пасивног дежурства путем телефона.

5.11.2. Утврђивање социјалног статуса грађана

За утврђивање социјалног статуса грађана може се користити социјална карта.

Социјална карта је документован начин мерења социјално-економског стања породице, којим се евидентирају сви подаци о приходима и укупном социјалном статусу појединца или породице. Подаци из социјалне карте могу бити основ за коришћење права у социјалној заштити из надлежности општине Бајина Башта, под условима из ове одлуке. Социјална карта може да се сачини на лични захтев сваког појединца који има пребивалиште односно боравиште на територији општине Бајина Башта. Захтеви са доказима неопходним за сачињавање социјалне карте подносе се Центру за социјални рад у Бајиној Башти непосредно или преко месне канцеларије. Уз захтев корисник прилаже следећу документацију:

- фотокопије личних карата одраслих чланова заједничког домаћинства, а за децу пријаве пребивалишта;
- за расељена лица: легитимација интерно расељеног лица, фотокопија личне карте и уверење о боравишту;
- потврду о приходима за три месеца која претходе месецу подношења захтева за сваког члана заједничког домаћинства који остварује приходе;
- уверење из Националне службе за запошљавање за незапослене чланове заједничког домаћинства;
- уверење Службе за катастар непокретности о катастарским приходима у претходној години за све пунолетне чланове заједничког домаћинства, из места становања и места рођења;
- уверење о имовном стању из Пореске управе за све пунолетне чланове заједничког домаћинства из места становања и места рођења;
- доказе о чињеницама у вези непокретности, као и стамбеног простора (извод из земљишних књига-власнички лист, уговор о куповини непокретности, решење о порезу, уверење Републичког геодетског завода, уговор о коришћењу и откупу стана).

Све податке са документацијом референт месне канцеларије доставља Центру за социјални рад који утврђује социјални статус породице и формира базу података социјалних карата.

Измену података садржаних у социјалној карти грађанин је обавезан да пријави у року од 15 дана од дана настале измене.

Документација која се прилаже при сачињавању социјалне карте обнавља се по истеку године дана од дана подношења захтева.

Уколико у року документација не буде обновљена, корисник се брише из базе података „социјалне карте“.

5.11.3. Поступак за остваривање права и услуга

Поступак за остваривање права и услуга из одлуке о правима и услугама из области социјалне заштите покреће се на захтев странке, односно њеног законског заступника или старатеља и по службеној дужности. Пружање услуга врше пружаоци услуга социјалне заштите у складу са законом.

Центар за социјални рад покреће поступак по службеној дужности на своју иницијативу или поводом иницијативе грађана или овлашћених органа и других правних и физичких лица када је то у интересу лица или друштвене заједнице или када постоји интерес трећих лица.

Када се као корисник права и услуга појављује породица, за носиоца права одређује се један пунолетан, пословно способан члан породице.

О захтевима за остваривање права и услуга одлучује у првом степену Центар за социјални рад Бајина Башта.

Поступак за остваривање и заштиту права и услуга води се по одредбама Закона о социјалној заштити и Закона у општем управном поступку.

Ради потпунијег сагледавања социјалних потреба корисника, Центар за социјални рад, када решава у првом степену, може тражити мишљење месне канцеларије, удружења грађана и других лица и установа.

О захтевима за остваривање права Центар за социјални рад одлучује решењем.

У случају када странка подноси захтев за коришћење услуге, ако Центар за социјални рад процени да постоји потреба за пружањем услуге, издаје упут за коришћење услуге у складу са одредбама Закона о социјалној заштити.

Уколико Центар за социјални рад процени да не постоји потреба за коришћењем услуге, захтев странке се одбија решењем.

Против решења којим се одлучује о праву странке, као и против решења којим се одбија захтев странке за коришћење услуге, може се изјавити жалба Општинском већу општине Бајина Башта.

Одлуку о жалби Општинско веће општине Бајина Башта доноси у року од 30 дана.

Исплату новчаних износа остварених по основу права врши Центар за социјални рад.

Центар за социјални рад је дужан да води посебну евиденцију о признатим правима и услугама, а на захтев Општинског већа дужан је да достави извештај о признатим правима и услугама и утрошеним средствима.

5.11.4. Средства за остваривање права и услуга

Средства за остваривање права и услуга обезбеђују се у буџету општине Бајина Башта и наменски се преносе на жиро рачун Центра за социјални рад у Бајиној Башти, према врстама права и услуга социјалне заштите.

Права и услуге, оствариваће се сразмерно висини средстава, наменски одређених буџетом општине Бајина Башта за текућу годину, према врстама права и услуга социјалне заштите.

У буџету општине Бајина Башта одређују се и потребна средства за финансирање одређеног броја запослених у Центру за социјални рад Бајина Башта, ангажованих на пословима из одлуке о правима.

На име пружених услуга и материјалних трошкова, Центру за социјални рад припада накнада у висини од 10% новчане вредности исплаћених по основу права и услуга социјалне заштите, а на терет буџета општине Бајина Башта.

Мултисекторско повезивања на локалном нивоу кроз рад различитих саветодавних тела настаје само у оквиру међународних пројеката и њихово трајање је углавном ограничено временом трајања пројекта. Најбољи пример за то су, управо, Савети за социјалу заштиту, који су у претходном периоду били формиран у већини локалних заједница, али су услед недостатка координације од стране управе престали са радом.

Одлука о социјалној заштити је усклађена са Законом о социјалној заштити. Кровне стратегије и Регионална стратегија социо-економског развоја Златиборске области као и Регионална стратегија развоја социјалне заштите Златиборског округа садрже приорите или оперативне циљеве, од значаја за унапређење система социјалне заштите, на уопштен начин. Рецимо, Регионална стратегија социо-економског развоја Златиборске области не препознаје систем социјалне заштите као приоритет, нити као општи циљ, па је стога израда овог секторског документа више него оправдана.

Табела 84. Финансијски капацитети општине.

Износ буџетских издвајања за социјалну заштиту у општини Бајина Башта				
	2010	2011	2012	2013
Бајина Башта	12.690.000,00 РСД	15.000.000,00 РСД	15.900.000,00 РСД	18.260.000,00 РСД
	2014.	2015.	2016.	2017.
	14.000.000,00 РСД	14.000.000,00 РСД	16.500.000,00 РСД	17.200.000,00 РСД

Евидентан је тренд увећања буџетских издвајања за социјалну заштиту; Међутим, и поред номиналног увећања долази до незнатног увећања процента буџетских издвајања у односу на укупан буџет општине. Структура буџетских издвајања говори у прилог доминације издвајања за материјалну подршку над ванинституционалним услугама социјалне заштите, што је одступање од интенције Закона о социјалној заштити

Скупштина општине Бајина Башта је за потребе решавања доминантног проблема незапослености грађана формирала *Савет за запошљавање* са надлежношћу да даје мишљења и препоруке надлежним органима локалне самоуправе у вези са: локалним акционим планом запошљавања, програмима и мерама активне политике запошљавања, а у зависности од потреба општине и њеног развоја, броја и професионалне структуре незапослених, вишка запослених, обезбеђених средстава и других услова и могућности за њихово остваривање, организовањем јавних радова и радним ангажовањем незапослених лица у извођењу јавних радова, додатним образовањем и обуком незапослених лица, другим питањима од интереса за запошљавање. Законом о запошљавању и осигурању за случај незапослености, чланом 40., предвиђена је могућност да надлежни орган локалне самоуправе, по прибављеном мишљењу локалног Савета за запошљавање, донесе Локални акциони план запошљавања, који мора бити у сагласности са Националним (републичким) акционим планом запошљавања. Чланом 60. тог Закона прописано је да локалне самоуправе које, у оквиру Локалног акционог плана запошљавања обезбеде више од половине средстава потребних за финансирање одређених програма или мере активне политике запошљавања, могу поднети захтев Министарству надлежном за послове запошљавања за учешће у финансирању тог програма или мере. Овим Локалним акционим планом постављени су принципи, ради остварења општих и посебних циљева у области активне политике запошљавања на територији општине Бајина Башта. Савет има 7 чланова, 3 представника локалне самоуправе и по један представник које предлажу Национална служба за запошљавање – филијала Ужице, Савез синдиката општине Бајина Башта, Удружење послодаваца општине Бајина Башта и Удружења која се баве заштитом инетреса незапослених (особа са инвалидитетом, националних мањина, учесника оружаних сукоба, жена, омладине и сл.). Председника и чланове Савета, посебним Решењем именује Председник општине Бајина Башта. Председник и чланови Савета бирају се на период од четири године.

Општинско веће општине Бајина Башта има делегираног члана Општинског већа за област социјалне заштите.

Издавања финансијских средстава из буџета општине за социјалну заштиту

Из буџета општине се сваке године издвајају финансијска средства за социјалну заштиту.

Учешће општинских средстава у обезбеђењу бесплатног оброка у Народној кухињи при Црвеном крсту у току 2016. године износило је 4.214.285,22 динара. Из буџета

општине за месечне катре за превоз ученика одређен је износ од 3.400.000,00 динара.

Општина Бајина Башта је у току **2016. године** обезбедила средства из буџета за:

- услуге, „Помоћи у кући“ за 2016. год. 1.600.000,00 динара;
- за једнократне новчане помоћи издвојено је у 2016. години 10.000.000,00 дин;
- за заштићено становање издвојено је у 2016. год. 2.300.000,00 динара.

Средства предвиђена буџетом општине Бајина Башта за 2017. годину

- За учешће општине у решавању стамбених потреба избеглих и интерно расељених лица – 500.000,00 дин.
- За сахране незбринутих лица – 400.000,00 дин.
- Обезбеђивање социјалног становања у заштићеним условима – 2.200.000,00 дин.
- За дотације невладиним организацијама Одлуком Општинског већа након спроведеног конкурса – 1.550.000,00 дин.
- Дотације Црвеном крсту за реализацију: народна кухиња и добровољно давалаштво крви – 2.250.000,00 дин.
- Исплате накнада члановима интерресорне комисије за оцену психофизичке способности деце – 300.000,00 дин.
- По општинској Одлуци о једнократној новчаној накнади за новорођену децу и незапослене мајке – породиљу – 6.500.000,00 дин.
- За ученичке стипендије по општинској Одлуци о стипендирању талентованих ученика средњих школа и гимназије – 1.700.000,00 дин.
- За студентске стипендије по општинској Одлуци о стипендирању студената – 1.800.000,00 дин.
- За ученичке награде по Одлуци о додели награда и другиј јавних признања – 400.000,00 дин.
- За исплате накнада за трошкове превоза – 3.400.000,00 дин.
- За исплате накнада за трошкове смештаја ученика – 3.200.000,00 дин.
- За стручна лица Центра за социјални рад у служби „Помоћ у кући“ – 1.700.000,00 дин.
- За реализацију услуге „Помоћ у кући“ ради побољшања живота старих и инвалидних лица – геронто домаћице – 3.200.000,00 дин.
- Услоге по уговору за реализацију услуге „Дневни боравак“ за децу са сметњама у развоју – 700.000,00 дин.
- за једнократне новчане помоћи за 2017. годину издвојено је 10.100.000,00 динара

Преглед података о пруженим услугама

- Број корисника на активној евиденцији у Центру за социјални рад у току 2016. године износио је 1194;
- Број поднетих захтева за једнократну новчану помоћ био је 1022, од чега је позитивно решено 854;

- Поднетих захтева за призн авање права на новчану социјалну помоћ је 104 од чега је позитивно решено 104.

Табела 85. Кретање броја корисника по годинама према старосним групама.

Старосна група	Кретање броја корисника по годинама према старосним групама		
	2015	2016	2017
Деца (0-17)	366	318	
Млади (18-25)	142	93	
Одрасли (26-64)	903	795	
Старији (65 и више)	255	248	
Укупан број корисника	1666	1454	

Подаци за 2017. годину су у изради.

Табела 86. Кретање укупног броја корисника основних мера и услуга породично правне и социјалне заштите који се финансирају из буџета Републике Србије.

Право, мера, услуга.	Кретање укупног броја корисника основних мера и услуга породично правне и социјалне заштите који се финансирају из буџета Републике Србије.		
	2015	2016	2017
Усвојење	0	0	0
Старатељство	71	73	75
Привремено старатељство	41	24	23
Смештај у установу социјалне заштите	44	43	43
Смештај одраслих и старијих лица у другу породицу	6	5	
Додатак за помоћ и негу другог лиц	75	65	93
Увећани додатак за помоћ и негу другог лица	37	82	143
Новчана социјална помоћ	92	104	156
Једнократне новчане помоћи	1166	1022	40

Људски ресурси у социјалној заштити

Стручни радници који обављају послове социјалне заштите не могу без лиценце самостално обављати стручне послове. Под стручним радницима у социјалној заштити се подразумевају лица која имају завршене основне струковне, основне академске студије и студије другог степена из: социјалног рада, психологије, педагогије,

андрагогије, дефектологије или специјалне педагогије, правних наука или имају завршен одговарајући акредитовани програм обуке за стицање специфичних знања и вештина за конкретни посао (водителј случаја, васпитач, саветник за хранитељство, саветник за осамостаљивање), односно за рад са конкретном корисничком групом (жртве насиља, особе са инвалидитетом, старије особе и др.). Стога је неопходно перманентно усавршавање стручних радника у социјалној заштити (учешће на трибинама и округлим столовима, научни и стручни пројекти, објављивање радова у часописима и монографијама и сл.).

Број стручних кадрова социјалне заштите на територији општине Бајина Башта је следећи: три дипломирана социјална радника, један социјални радник, један правник и један психолог. Од тога два радника на одређено време финансира локална самоуправа за послове поверене од стране локалне самоуправе. У односу на процењен и очекиван број корисника социјалне заштите и услуга системске социјалне политике на нивоу општине Бајина Башта, број стручњака који се баве овом облашћу је незадовољавајући, при чему је неопходно континуирано спровођење едукативних програма за оспособљавање постојећих стручњака за нова знања у процесима реформи како би ефикасно одговорили потребама корисника.

5.12. ТУРИЗАМ, СПОРТ И КУЛТУРА

5.12.1. ТУРИЗАМ

“Ја овако замишљам рај” изјавио је др Еткин Кларк, директор Европске фондације за заштиту природе и националних паркова, приликом обиласка националног парка „Тара“, у августу 1996. године.

Недирнута природа, лепота планине, шуме, реке, језера, урођено гостопримство људи, постали су препознатљив имиџ овог краја. Тара, Дрина и Бајина Башта, како у летњем, тако и у зимском периоду, пружају изванредне услове за одмор, рекреацију и уживање у природи.

Бајина Башта се налази између два приподна бисера планине Таре и реке Дрине. Овај градић, са око 26000 становника, ушускан је у подножју планине Таре, а на десној обали реке Дрине са којима чини једну заокружану целину. Овде ће свако пронаћи нешто што га интересује, било да је то спорт и рекреација, забава, провод, или пак духовни смирај у природи, миру и тишини. Велики број манифестација током целе године учиниће боравак у Бајиној Башти занимљивим и незаборавним.

На око 13 км узводно од Бајине Баште, на десној обали реке Дрине, прибијено уз готово вертикалне падине Таре, налази се језеро Перућац. Ово мало, идилично место веома је привлачно јер спаја реку Дрину, језеро Перућац и реку Врело, која је јединствена по томе што је дуга 365 метара, те је стога, називају и река Година. Све то пружа јединствен доживљај на језеру и реци и велике могућности за свакојаку забаву и рекреацију.

Национални парк „Тара“ (проглашен 1981. године) покрива највећи део планине Таре са Калуђерским Барама, Равном Таром, Црним Врхом и Звијездом са делом кањона Дрине, а заузима површину од 19200 ха. Захваљујући специфичностима географског положаја, геолошке подлоге, климе и надморске висине богатство флоре Таре представља готово трећину флоре Србије. Идентификовано је преко 1000 биљних врста међу којима почасно место заузима „краљица свих ендемитета Европе“ –

Панчићева оморика. Шуме покривају 80 % територије Националног парка. У мноштву фауне на Тари, издвајају се мрки медвед, дивокоза и нарочито локални ендемит Панчићев скакавац. Тара представља уточиште за преко 130 врста птица, док у водама Националног парка живи 37 врста риба. Национални парк „Тара“ има богато културно-историјско наслеђе и обилује траговима праисторије, античке, римске и византијске културе.

Калуђерске Баре, центар Таре, висинска оаза здравља, представља место окупљања љубитеља здравог живота и активности у природи. Подручје Калуђерских Бара обухвата плато Таре који лежи на надморској висини од око 1000 м. Овде је раскрсница путева према Бајиној Башти, Митровцу, Кремнима, Мокрој Гори. Калуђерске Баре су „Тара у малом“.

Митровац је једна од највећих висоравни планине Таре и лежи на 1080 м надморске висине. До Митровца се стиже кривудаџим путем од Перућца или из правца Калуђерских Бара. Повољни климатски услови са великим бројем сунчаних дана, обиље природе и чистог ваздуха и велики број уређених спортских површина пружају изванредне услове за одмор и рекреацију.

Предов крст представља срце националног парка „Тара“ и већим својим делом припада првој зони заштите. Налази се на надморској висини од 1075 м. До овог локалитета се стиже од Перућца, кроз уски кањон речице Дервенте, преко Растишта или из правца Митровца преко Заовина, језера пијаће воде и Батуре. Предов крст је идеално место за бег у природу, а посебно за оне који желе вишедневно уживање у богатству природе.

Река Дрина настаје спајањем реке Пиве и реке Таре код Шћепан Поља, и после 346 км свог кривудаџим тока улива се у реку Саву. По водним снагама Дрина је на првом месту на Балканском полуострву, а по мишљењу многих је и најлепша река на овом подручју. Брза и плаховита, чиста, бистра, моћна и дарежљива. Дрина представља прави рај за риболовце и заљубљенике у природу. У мноштву рибљих врста које настајују воде ове лепотице, свакако се издвајају младица и липљан. У прошлости је, због своје изузетне боје, била позната као река Зеленика.

Туристичку понуду употпуњује 6 хотела: хотел „Дрина“ и хотел „Турист“ у самом граду, „Оморика“, „Бели Бор“ и „Јавор“ на Тари, као и Дечије одмаралиште на Митровцу. Поред ових хотела на простору општине Бајина Башта постоји велики број смештајних капацитета свих категорија од луксузних вила и апартмана до етно насеља и рибарских кућица.

Бајина Башта већ има бројна искуства у организацији масовних манифестација, тако да, само за време „Дринске регате“ сваке године у неколико дана, успешно се организује пријем преко 100.000 посетилаца. Процене су да се на територији општине годишње оствари преко пола милиона ноћења, а значајно је и присутно страних туриста.

„Калуђерске Баре“ и хотел „Оморика“ са „Јавором“ и „Белим Бором“, као и Митровац са Дечјим одмаралиштем, репрезентативна су туристичка одредишта са базенима, ски лифтовима и уређеним спортским објектима погодним за припреме врхунским спортистима.

Већ дуже време Бајина Башта је и изван Србије препознатљива по манифестацији Дринска регата која ће се ове године одржати по 24. пут.

Разноврсност понуде пружа могућност да се туристички капацитети користе преко целе године уз комбинацију сезонског, излетничког, пословно- конгресног и ловно-риболовног и спортског туризма.

У 2016. години забележен је велики број посета и приликом гласања и учествовања у кампањи за најбољу туристичку манифестацију у избору „Најбоље из Србије 2016“.

Дринска регата је најстарија и најмасовнија манифестација на реци Дрини која се скоро четврт века организује у Бајиној Башти. Одржава се у успомену на древне дринске сплаваре и представља спој традиције са савременим туристичким трендовима. Овај јединствени карневал на води уз велики број других разноврсних садржаја представља једну од највећих туристичких манифестација у Србији и највећи догађај на води у овом делу Европе. Дринска регата поред великог спуста реком Дрином обухвата и бројне пратеће садржаје који сваке године у јулу у Бајину Башту привуку преко 100 000 посетилаца. Из године у годину растући Дринска регата је у 2016. и формално стекла статус једне од најзначајнијих манифестација у Србији.

У 2016. години „Дринска регата“ је награђена са два најзначајнија признања у туризму у Србији, тако да је и званично крунисана као најбоља српска туристичка манифестација. Туристичка организација Србије је, на Светски дан туризма, „Дринској регати“ доделила „Туристички цвет 2016.“ као најбољој туристичкој манифестацији у Републици Србији, те године. Од стране Привредне коморе Србије и Министарства трговине, туризма и телекомуникација овој манифестацији додељена је награда „Најбоље из Србије 2016.“ за најбољу туристичку манифестацију у функцији промоције Србије. Ова награда је посебно значајна јер су као критеријуми за оцену били параметри као што је број посетилаца, традиција и добра организација, али и оцене еминентног стручног жирија и оно што је посебно важно гласање посетилаца манифестације.

Табела 87. Број долазака и ноћења туриста у 2014. години.

Број долазака и ноћења туриста по туристичким местима у 2014. години									
Период							јануар децембар 2014.	-	
			одељење: УЖИЦЕ						
Назив насеља	ТМ	Шифра насеља	Доласци туриста			Ноћења туриста			
			Укуп.	Домаћ	Стран.	Укупно	Домаћи	Страни	
Укупно			59.497	54.393	5.104	218.557	205.043	13.514	
Бајина Башта	126	702455	6.825	6.276	549	11.903	10.479	1.424	
„Тара“ - Перућац (Митровац на Тари)	128	702714	17.571	17.119	452	87.564	86.787	777	
„Тара“ - Кремна	129	741701	35.101	30.998	4.103	119.090	107.777	11.313	

Табела 88. Број долазака и ноћења туриста у 2015. години.

Број долазака и ноћења туриста по туристичким местима у 2015.години									
							јануар - децембар 2015.		
одељење: УЖИЦЕ									
Назив насеља	ТМ	Шифра насеља	Доласци туриста			Ноћења туриста			
			Укупно	Домаћи	Страни	Укупно	Домаћи	Страни	
Укупно			284.020	226.360	57.660	984.303	833.757	150.546	
Бајина Башта	126	702455	10.418	9.450	968	17.648	15.627	2.021	
„Тара“ - Перућац (Митровац на Тари	128	702714	18.912	18.659	253	93.887	93.357	530	
„Тара“ - Кремна	129	741701	40.324	35.481	4.843	127.580	115.596	11.984	

Табела 89. Број долазака и ноћења туриста у 2016. години.

Број долазака и ноћења туриста по туристичким местима у 2016.години									
							јануар - јун 2016.		
одељење: УЖИЦЕ									
Назив насеља	ТМ	Шифра насеља	Доласци туриста			Ноћења туриста			
			Укупн.	Домаћи	Страни	Укупно	Домаћи	Стран.	
Укупно			47.234	44.449	2.782	160.367	154.466	5.901	
Бајина Башта	126	702455	8.664	8.095	569	12.155	11.355	800	
Тара-Рача	127	702765	238	238	0	707	707	0	
„Тара“ - Перућац (Митровац на Тари	128	702714	13.750	13.629	121	76.174	75.936	238	
„Тара“ - Кремна	129	741701	24.582	22.487	2.092	71.331	66.468	4.863	

Бајина Башта још увек нема усвојену стратегију развоја туризма. Што се тиче капацитета и броја ноћења не постоји никакав реалан параметар имајући у виду огроман број непријављеног и некатегорисаног смештаја. Када је реч о финансијским средствима која се издвајају за туризам тешко их је идентификовати и раздвојити, јер је већи део буџета Установе СТИЦ везан и за управљање спортским објектима. Процена је да је, ове 2017. године, у буџету Установе око 15 милиона динара директно везано за област туризма и трошкове који настају по том основу. У укупна издвајања за туризам треба уврстити и приходе од Републике по основу улагања у туризам као и улагања Националног Парка „Тара“ у ову област.

5.12.2. СПОРТ

На територији општине Бајина Башта постоји изузетна спортска инфраструктура која омогућава организовање великих спортских такмичења. Спортски центар „Браћа Милутиновић“ се налази у самом центру града, а простире се на 7 ха. У оквиру овог комплекса се налазе градски стадион „Милош Милутиновић-Плава чигра“ на коме је велики фудбалски терен, атлетска тартан стаза и трибине за више хиљада посетилаца. Овај спортски комплекс поседује и терен са вештачком травом, кошаркашке, одбојкашке и терене за рукомет и мали фудбал, са најсавременијом подлогом која је постављена 2016. године. У Спортском центру

постоје и два савремена тениска терена са подлогом која се користи на YU ES Open- у, модерно уређену трим стазу као и теретану на отвореном. Сви ови терени и објекти уклопљени су у уређену парковску површину са пратећим мобилијаром па се ово са правом сматра једним од најбољих Спортских комплекса у Србији. Бајина Башта поседује и савремену Спортску халу са капацитетом 1000 м². Хала је у потпуности реконструисана и опремљена у складу са најсавременијим стандардима. У хали се поред централне дворане налази и мања сала са свлачионицом, тоалтеима са тушевима и теретана.

Одлуком Скупштине општине о оснивању Установе СТЦ (бр.01-06-09/2001 од 16. марта 2001. године) установи СТЦ „Бајина Башта“ преносе се на управљање и коришћење:

- Спортска хала;
- Спортски терени;
- Излетиште Рача;
- Понтонска плажа на језеру Перућац;
- Спортски терени „Браћа Милутиновић“ налазе се на укупној површини од 6,5 хектара и обухватају следеће;
- Травнати фудбалски терен заузима површину од 7192 квадратних метара;
- Тартан стаза 4286 квадратних метара;
- Бетонске површине 852 квадратна метра;
- Трибине 714 квадратних метара;
- Пешчаник 36 квадратних метара;
- Слободне површине 3038 квадратних метара;
- Фудбалски терен са тартан стазом, трибинама и зеленим површинама заузима простор од 16118 квадратних метара;
- Фудбалско игралиште са вештачком травом заузима површину од 5704 квадратна метара;
- Асфалтни терени за мале спортове у Борићима заузимају површину од 3579 квадратних метара;
- Трибине 60 квадратних метара;
- Асфалтни терени за мале спортове „Петар Севић“ су на површини од 3820 квадратних метара;
- Трибине 280 квадратних метара;
- Свлачионица, стрељана, барака и шупа су на површини од 489,3 квадратна метра;
- Трим стаза на површини од 1600 метара квадратних;
- Клацкалице, љуљашке, пењалице, тодогани и отворена теретана су на површини од 1500 метара квадратних;
- Травнате парковске површине у спортском центру 31669,7 метара квадратних;
- Спортска хала се налази на површини од 17 ари и 78 метара (1778 квадратних метара), а предпростор површине 75 ари и 48 метара (7548 квадратних метара.);
- Излетиште Рача заузима површину од 1 хектара, 30 ари и 56 метара (13056 квадратних метара). На излетишту је и ресторан Рача са површином од 135 квадратних метара. Травнатих површина на излетишту је 10000 квадратних метара;
- Понтонска плажа на језеру Перућац је површине од 800 квадратних метара (50*16метара) и капацитета од 350 купача. Уз понтонску плажу је и понтонска марина површине 420 квадратних метара и капацитета 150 купача. Укупна површина је 1220 квадратних метара и капацитета од 500 купача.

Конкурсом за расподелу и коришћење средстава буџета општине Бајина Башта намењених дотацијама Спортском савезу, за 2015. годину распоређена су средства у висини од 10.400.000,00 динара, за 2016. годину 14.000.000,00 динара, а за 2017. годину 16.000.000,00 динара.

Најактивније спортске организације на територији општине Бајина Башта су:

1. КК „Омладинац“;
2. Клуб борилачких спортова „СТЕФАН ДУШАН СИЛНИ“;
3. ОК „Дрина“;
4. ОСР „Младица“;
5. Планинарски клуб „Тара“;
6. АСК „Гина“ ауто спорт Бајина Башта;
7. АСК „Рид спорт“;
8. Аутомобилски Картинг Спортски Клуб „Фокус ББ“;
9. Кајак клуб „Дрина“;
10. Коњички клуб „Дора“;
11. ОКК „Ролинг“;
12. РК „Хидроелектрана“;
13. Стрелачка дружина „Јовановић Раденко-Рашо“;
14. ФК „Бајина Башта“;
15. ФК „Вишесава“;
16. ФК „Перућац“;
17. Шаховски клуб „Бајина Башта“;
18. Кошаркашки клуб „Студент“;
19. Одбојкашки клуб „Тара“;
20. Фудбалски клуб „Слога“;
21. Атлетски клуб „Аутоцентар“;
22. Спортско удружење „Тара“ Бајина Башта.

Школска такмичења

У 2016. години на теренима СРЦ-а „Браћа Милутиновић“ и спортској хали основне, средње школе и дечијег вртића „Невен“ су одржали:

- пролећни и јесењи крос;
- такмичење у забавној атлетици прешколских група;
- општинско такмичење основних и средњих школа у атлетици;
- окружно и међуокружно такмичење основних и средњих школа у атлетици;
- општинско такмичење основних школа у одбојци и фудбалу;
- општинско такмичење средњих школа у одбојци, кошарци и фудбалу.

Турнири

На теренима СРЦ „Браћа Милутиновић“ и у спортској хали одржани су:

- меморијални турнир у фудбалу „Ђорђевић Дејан-Декс“;
- меморијални турнир у баскету „Гавриловић Војислав-Војо“;
- турнири у одбојци ОК „Тара“ (шест турнира);

- турнири у рукомету „РК Хидроелектрана“ (два турнира);
- турнири у кошарци КК „Студент“ (два турнира);
- турнир кошарци КК Ролинг (три турнира).

Спортско рекреативне активности

Током 2016. године, терене СРЦ-а „Браћа Милутиновић“ и спортску халу, користиле групе грађана и радне организације за рекреацију у фудбалу, баскету, тенису, брзом ходању и трчању по трим и тартан стази, аеробику, фитнесу, пилатесу и аикиду.

Спортске припреме

На спортским теренима Установе СТЦ „Бајина Башта“ део својих припрема реализовали су:

- РК „Металопластика“ Шабац;
- Аикидо клуб „Београд“ Београд;
- ФК „ИМТ Београд“;
- РК „Раднички“ Београд;
- ОК ТОП Војводина.

5.12.3. КУЛТУРА

У општини Бајина Башта, у току 2016. године, спроведено је већи број активности које су биле намењене различитим генерацијама.

Било је организовано 7 културних манифестација. У сали биосакопа „Влаја“ приказано је 30 пројекција (цртани, играни и документарни филмови). На биоскопској и отвореним сценама изведено је 15 позоришних представа.

Организовано је 39 музичких садржаја од који су 16 акустичних наступа, 17 концерата рок музике, 1 кабаре, 1 гусларски концерт, 3 концерта класичне музике, 1 концерт народне музике.

У Галерији установе „Култура“ организовано је 6 изложби фотографија, 3 изложбе слика, 6 промоција књига, 2 сајма, 1 квиз, 1 изложба скулптура, 1 презентација и 1 трибина.

Планирани буџетска средстава за 2016. годину износила су 14.950.000,00 динара. Од тога је утрошено 13.899.500,39 динара, што представља 92,90% од планираног.

Табела 90. Најактивнија удружења са територије општине Бајина Башта из области културе.

Назив удружења	Област остваривања циљева
Удружење Позоришно-Креативни центар "Талија"	Реализација програмских идеја у областима културе, људских права, екологије, образовања, слободе изражавања, културног идентитета, родне и етничке равноправности.
Завичајно удружење „Баштина“	Кутлурa, спорт, екологија и заштита животне средине.
„Културно уметничко друштво Миленко Топаловић“	Рад на едукацији деце у области културног наслеђа, стваралаштва и уметности
Удружење грађана "Дрина етно-арт"	Аматерско и ликовно стваралаштво, вајарство и друге технике уметничког изражавања.
Удружење грађана "Форма плус"	Еколошка и људска права, комуникације и информисање, ПР и маркетиншке активности, туристичке активности на територији општине Бајина Башта.
Завичајно удружење Заовљана	Стварање услова за одрживи развој села Заовине, промоција природних лепота и реткости заштићеног подручја "ПРЕДЕО ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА ЗАОВИНЕ" и очување културно историјских вредности села Заовине
Радио клуб „Бајина Башта“	Радио-аматеризам, развијање и ширење техничке културе на пољу телекомуникација, електронике, астрономије и рачунарске опреме
Стална асоцијација дечијег и омладинског стваралаштва	Социолошко-културолошки развој деце и омладине, заштита и очување природне средине, јачање регионалног повезивања деце и омладине западног Балкана.
„Стаменићи“	Туристичка привреда, заштита животне средине и очување историје традиције и културе.
"Црепана"	Развој туристичке привреде, заштита животне средине и очување историје традиције и културе.
Етно-еко Србија	Развој туристичке привреде, заштита животне средине и очување историје традиције и културе.
Омладински центар "ДРИНА" Бајина Башта	Побољшања положаја грађана на информативном, материјалном, едукативном, социјалном, здравственом, хуманитарном, културном, и другим пољима дјелатности, а све то на ванполитичком и ванстраначком

	принципу.
Удружење грађана "Рестарт"	Културно-уметнички рад.
Удружење "Црвена стена"	Еколошка заштита, прородне и културно-историјске баштине и туризма у општини Бајина Баште.
Завичајно удружење „Стрмово“-Бачевци	Заштита културног, историјског и етнографског амбијента Бачеваца и Стрмова
Удружење књижевника "Кипријан Рачанин"	Афирмација књижевног стваралаштва.
Удружење "Култ-угао"	Култура и уметност и то: музика, визуелна уметност, књижевно стваралаштво, позоришна уметност, балет и плес, стваралаштво деце и младих, едукација, филм, фотографија и видео, организација догађаја.
Удружење грађана „Патријарх“	Афирмација идеја, прикупљање средстава и реализација пројекта подизања споменика патријарху Павлу у Бајиној Башти.
Удружење грађана „Биос Бајина Башта“	Заштита културног, историјског и етнографског наслеђа; заштита природе; одживи развој туризма; промотивне активности; афирмација волонтерства; хуманитарни и други друштвено корисни циљев; подршка у остваривању општих циљева младих; издавачка делатност; и афирмација свих позитивних животних активности и вредности.
Академска сцена	Позоришна, аудиовизуелна, друге сценске уметности и спорт.
Музичка радионица и хор "ART MOMENT"	У области музичке културе и музичког васпитања деце.

Табела 91. Календар културних манифестација у општини Бајина Башта.

Р. б.	Назив манифестације	Датум одржавања	Место одржавања	Носилац активности	Кратак опис	Контакт
1	Божићни концерт	07.01.	Дом омладине	Установа „Култура“	Рок концерт	+381 031/866-840 kulturabb@gmail.com office@ustanovakulturabb.rs www.ustanovakulturabb.rs
2	Пливање за Богојављенски Крет	19.01.	Купалиште „Рача“	СТЦ, СПЦ	Манифестација религиозног карактера у склопу које се плива 33 метра на купалишту Рача	+381 (0)31 865 370 www.taradrina.com turizam@taradrina.com
3	Сусрети села Бајина Башта	25.01.	Спортска хала	Установа „Култура“	Манифестација која има за циљ промоцију изворно-народног стваралаштва села у општини Бајина Башта.	+381 031/866-840 kulturabb@gmail.com office@ustanovakulturabb.rs www.ustanovakulturabb.rs
4	Дан државности	15. и 16.02.	Туристички инфо центар, градска галерија, биоскоп	Општина Бајина Башта, Установа „Култура“ СТЦ, НВО	Пригодним свечаностима обележава се Дан државности Републике Србије у спомен на датум почетка Српске револуције и доношење првог Устава модерне српске државе	+381(0)31 865 280 www.bajinabasta.rs ++381 (0)31 865 370 www.taradrina.com turizam@taradrina.com
5	Сретењски сусрети села	15.02.	Рогачица	Општина Бајина Башта, МЗ Рогачица	Манифестација има за циљ очување завичајних вредности, кул	+381(0)31 865 280 www.bajinabasta.rs

					туре народних обичаја у нашој општини	
6	Осма смотре аматерског стваралаштва Златиборског округа	од 14. до 25. 04.	Сала биоскопа	Установа „Култура“	Такмичење аматерских позоришних група златиборског округа	+381 031/866-840 kulturabb@gmail.com office@ustanovakulturabb.rs www.ustanovakulturabb.rs
7	Васкршњи дани	20. и 21. 04.	Дом омладине	Установа „Култура“	Концерти и представе	+381 031/866-840 kulturabb@gmail.com office@ustanovakulturabb.rs www.ustanovakulturabb.rs
8	Одбојка на улици	Мај	Трг Душана Јерковића	Одбој. клуб “ТАРА“	Спортско рекреативна манифест.	
9	Башта ФЕСТ	03.07. до 06.07.	Сала биоскопа и дешавања у центру града	Општина Бајина Башта, Установа „Култура“ СТЦ, Академска сцена	Интернационални фестивал кратког филма	+381 031/866-840 kulturabb@gmail.com office@ustanovakulturabb.rs www.ustanovakulturabb.rs
10	Летње вечери	Сваки викенду јулу и августу	Градски трг	Установа „Култура“	Активности за децу (концерти, представе, маскембали)	+381 031/866-840 kulturabb@gmail.com office@ustanovakulturabb.rs www.ustanovakulturabb.rs
11	Ивандањски дани	07.07.	Костојевићи	Општина Бајина Башта, Костојевићи СТЦ	Културно – спортска манифестација	+381 (0)31 865 370 www.taradrina.com turizam@taradrina.com
12	Дринска регата	15.07. – 20.07.	Бајина Башта	СТЦ, Општина Бајина Башта	Највећа регата на реци Дрини са великим рок фестивалом „МОСТ ФЕСТ“ уз низ пратећих дешавања од сајмова	+381 (0)31 865 370 www.taradrina.com turizam@taradrina.com

					здраве хране и народног стваралаштва до концерата народне музике и трубачког предтакмичења за фестивал у Гучи	
13	Дан општине Бајина Башта	25.07.	Бајина Башта	Општина Бајина Башта,	Обележавање дана општине у спомен на 25. јул 1858. када Бајина Башта први пут проглашена за варошицу.	+381 (0) 865 280 www.bajinabasta.rs sobb@open.telekom.rs
14	Меморијални турнир „Војислав ВОЈО Гавриловић“	28.07. – 03.08.	СРЦ Браћа Милутиновић, Спортска хала	Кошаркашки клуб „Студент“, СТЦ	Кошаркашки турнир 3 на 3	+381 (0)31 865 370 www.taradrina.com turizam@taradrina.com
15	Илиндански дани	02.08.	Бачевци	Општина Бајина Башта, МЗ Бачевци, СТЦ	Културно – спортска манифестација у оквиру је и централна свечаност обележавање стогодишњице битке на Дрини.	+381 (0)31 865 370 www.taradrina.com turizam@taradrina.com
16	Обележавање на Боровом Брду	3.08.	Тара	СУБНОР	Обележавање формирања прве Партизанске чете	
17	Преображењски котлић	19.08.	Рогачица	СПЦ, МЗ Рогачица	Такмичење у припремању рибе чорбе са пратећим програмом	
18	Међународни фестивал фолклора „Лицидерско срце“	19.- 24.08.	Бајина Башта	Лицидерско срце	Фестивал који се одржава у већем броју општина Србији и	www.erafolklor.com office@erafolklor.com liciderskosrce@gmail.com +381 (0)31 584 584

					Републици Српској промовише културну сарадњу, очување традиције, културног наслеђа...	+381 (0) 64 61 30 580
19	Дани Раче украј Дрине	09. – 15. 11.	Бајина Башта, Манастир РАЧА	Установа „Култура“, „Рачанска баштина“	Културно-духовна манифестација која се одржава од 1995 године. Богат програм уметничке музике, сликарства, књижевности, глуме, уз научне скупове, почиње издавањем рачанског зборника а завршава се доделом награде Рачанска повеља истакнутим ствараоцима из области науке и културе који у свом раду укључују православну традицију.	+381 031/866-840 office@ustanovakulturabb.rs www.ustanovakulturabb.rs

5.13. МЕДИЈИ

И поред бројних и разноврсних извора информисања, као кључни проблем у заједници је препозната недовољна информисаност и изостанак канала комуникације између релевантних актера, као и недовољна информисаност грађана о могућностима за остваривање права гарантованих националним и локалним правним оквиром.

Као кључни актери који доприносе или би требали да допринесу унапређењу комуникације у заједници, препознати су медији.

Закон о јавном информисању отвара могућност за тржиште медијских услуга, али у пракси је то тржиште неуређено, па се препознају медији који коректно и професионално извештавају грађане локалне заједнице и медије који су далеко од професионалних стандарда. Локалним самоуправама, према новом Закону, је ускраћена могућност оснивања јавних гласила, па се информативна функција наручује путем тендера од приватних локалних медија, која често нису ни кадровски ни технички опремљена за послове информисања. Кључне услуге које су наручју односе се на преносе скупштина и информативне програме који су најчешће намењени бирачима, а не грађанима.

Кључне карактеристике медијске слике на локалном и регионалном нивоу су:

- Постоји велики број медија, а све је мањи број квалитетних информација;
- Национални медији не поклањају довољно пажње информацијама из локалних заједница;
- Велика флукуација запослених у медијима – квалитетни кадрови, уз часне изузетке, се не задржавају дуго на локалним медијима.

Табела 92. Преглед постојећих медија на нивоу Златиборског округа.

МЕДИЈИ	АДРЕСА	WEB САЈТ	ТИП МЕДИЈА	МЕСТО
ТВ КЛИК	Војводе Мишића 38	www.tvklik.rs	Телевизијска станица	Ариље
ТВ ПРИМА	Вука Караџића 32	www.rtvprima.rs	Телевизијска станица	Бајина Башта
ББ НОВИНЕ	Вука Караџића 32	-	Новине	Бајина Башта
ББ ГЛАС	Немањина 4	-	Новине	Бајина Башта
ДРИНА ИНФО	-	www.drina.info	Инфо портал	Бајина Башта
ПРИМУС РАДИО	Вука Караџића 32	-	Радио станица	Бајина Башта
РАДИО 4	Војводе Путника	-	Радио станица	Бајина Башта
ФАН РАДИО	Војводе Путника	-	Радио станица	Бајина Башта
ТВ ЗЛАТИБОР	Миладина Пећинара	zlatibor.tv	Телевизијска станица	Чажетина
ЗАТИБОР ПРЕС	Александра Карађорђевића	www.zlatiborpress.rs	Телевизијска станица	Чажетина
ЗЛАТАРСКЕ НОВОСТИ	Трг војводе Петра Бојовића 2	www.novavaros.com	Новине	Нова Варош

ТВ ПОЖЕГА	Николе Пашића 3	www.tvpozega.rs	Телевизијска станица	Пожега
ТВ ПРИБОЈ	Трг Фапа бб	-	Телевизијска станица	Прибој
РТС	Југ Богданова 1	www.rts.rs	Телевизијска станица	Ужице
ТВ 5	Михајла Пупина 1	www.radiosan.rs	Телевизијска станица	Ужице
ТВ ЛАВ	Љубе Стојановића 3	www.tvlav.rs	Телевизијска станица	Ужице
ВЕСТИ	Љубе Стојановића 5	-	Новине	Ужице
УЖИЧКА НЕДЕЉА	Трг Светог Саве 2	www.uzickanedelja.com	Новине	Ужице
ПОЛИТИКА	Росуље 7	www.politika.rs	Новине	Ужице
ДАНАС	Ужичке Републике 1/35	www.danas.rs	Новине	Ужице
БЛИЦ	Доситејева 12	www.blic.rs	Новине	Ужице

Препоруке

1. Утицати на регионалну сарадњу у смислу размене информација и примера добре праксе и његово презентовање грађанима;
2. Интензивирати сарадњу са дописништвима националних медија (штампаних и електронских) како би се информације благовремено и адекватно пренела на национални ниво;
3. Унапредити сарадњу између институција и медија, водећи рачуна о континуитету (честе промене у саставу редакција медија);
4. Интензивирати сарадњу удружења грађана и медија у информисању јавности и корисника о услугама и условима за њихово остваривање;
5. Промовисати примере добре праксе;

5.14. КАПАЦИТЕТИ ЦИВИЛНОГ СЕКТОРА У ФУНКЦИЈИ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

5.14.1. Црвени крст

Црвени крст Бајина Башта делује у оквиру Црвеног крста Србије и већ дужи низ година суочен је са задацима на пружању многобројних врста помоћи социјално угроженом становништву.

У свом раду Црвени крст Бајина Башта се руководи Законом о црвеном крсту, Статутом Црвеног крста Србије, својим Статутом и актима Међународног покрета Црвеног крста. Сходно свом устројству, Црвени крст Бајина башта: покреће, организује и спроводи акције солидарности; учествује у заштити и спасавању становништва и материјалних добара у случају ратних разарања, природних катастрофа и других несрећа и опасности; организује прикупљање помоћи за угрожене и распоређује помоћ примљену од донатора према приоритетима потреба; учествује у прихватању и смештају евакуисаног становништва и пружању помоћи у збрињавању

настрадалог и угроженог становништва; обавља послове Службе тражења несталих лица; учествује у здравственом просвећивању становништва и организује екипе прве помоћи; популарише добровољно давалаштво крви и организује његове акције; ради на ширењу идеја Црвеног крста у складу са Женевским конвенцијама и Допунским протоколима уз ове конвенције.

Важан сегмент активности Црвеног крста је организовање рада Народне кухиње, за коју се сваке године из буџета општине издвајају финансијска средства. Учешће општинских средстава у обезбеђењу бесплатног obroка у Народној кухињи при Црвеном крсту у току 2016. године износило је 4.214.285,22 динара, а за 2017. планиран је износ од 2.250.000,00 динара.

Право на бесплатан оброк обезбеђује се преко народне кухиње ОО Црвеног крста општине Бајина Башта, једном дневно и обухвата издавање топлог obroка радним даном и сувог obroка викендом. Списак корисника бесплатног obroка Центар за социјални рад доставља ОО Црвеног крста општине Бајина Башта, са којом се уређује начин евидентирања корисника топлог obroка. Ближе услове у погледу начина организовања поделе бесплатног obroка и одређивање пунктова народне кухиње утврђује ОО Црвеног крста Бајина Башта, на основу броја корисника obroка. Средства за рад народне кухиње посебно се планирају у буџету општине Бајина Башта. Посебним уговором између општине Бајина Башта и ОО Црвеног крста општине Бајина Башта регулишу се међусобни односи у финансирању трошкова народне кухиње.

5.14.2. Остала удружења грађана

На основу Закона о удружењима којим се ближе уређује оснивање и деловање удружења, прописано је да регистар удружења води Агенција за привредне регистре, као поверен посао, у форми централне јединствене базе података. Стога на територији општине не постоје подаци о регистрованим удружењима, већ постоје подаци о оним удружењима која својим програмима и пројектима конкуришу за средства из општинског буџета.

У 2017. години је израђен Нацрт Правилник о критеријумима и поступку доделе средстава из локалног буџета за финансирање и суфинансирање програма и пројеката од јавног интереса, којим се прописује начин доделе средстава удружењима грађана путем расписивања јавног конкурса. Када су у питању удружења грађана која се баве социјалном заштитом на територији општине Бајина Башта највећи број удружења је усмерен на особе са инвалидитетом.

Удружења најчешће реализују пројектне активности (превентивне, инклузивне, саветодавне, терапијске, информативне радионице и сл.), чије је трајање временски ограничено. Удружења се поред средстава добијених од локалне самоуправе путем конкурса финансирају средствима од Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, као и других домаћих донатора, а ређе су у питању средства страних донатора. Одређен број удружења се финансира и преко програмских активности.

Дакле, организације цивилног друштва се углавном декларишу као социо – хуманитарне. Социјална заштита је један од константних сегмената њиховог деловања, али не увек и преовлађујући. Најмањи број организација се бави питањима жена, старих или незапослених лица.

Удружења, углавном, поседују базу података о својим корисницима која садржи основне податке о корисницима, у мањем броју се прате неки специфични подаци. Међутим, базе података којима удружења располажу нису ни изблиза реална слика ситуације на терену. Испитивања потреба корисника се углавном обавља од стране удружења и у оквиру планирања конкретних пројеката.

Услуге које организације цивилног друштва најчешће пружају својим корисницима су едукативне и информативне, при чему се корисницима пружају различити видови материјалне помоћи. Најмање заступљене услуге су у области економског оснаживања корисника и недовољни обухват корисника услугом помоћи у кући. Праћење пружених услуга се најчешће обавља кроз непосредне контакте, извештаје органа управљања, организација и сл. Број чланова у организацијама је различит и нека удружења не могу да одвоје чланство од корисника (када су чланови истовремено и корисници).

Капацитети организација у просторном и техничком погледу су различити. Нека удружења имају уступљен простор на коришћење од стране локалне самоуправе (углавном се мисли на удружења која спроводе програмске активности), друге организације имају или изнајмљују простор за намене удружења, а највећи број организација нема простор, већ активности обавља у кућним условима.

Поједине организације су добро опремљене за обављање својих активности и оспособљене за професионално спровођење активности, али одређеном броју удружења недостају и знања и едукације како би ефикасно обављали своје послове.

Закон о социјалној заштити предвиђа да организације за обављање услуга морају бити лиценциране, како би могле да квалитетно пружају услуге корисницима. Захтеви у овом погледу су врло ригорозни, што ће се одразити на будућност опстанка многих организација које се баве социјалном заштитом.

На територији општине Бајина Башта регистровано је 83 удружења грађана. И поред релативно великог броја удружења, само неколико се профилисало ка пружању услуга социјалне заштите. На основу података добијених током израде Стратегије, као активне издвојили би следећа удружења:

Табела 93. Удружења грађана.

Назив удружења	Област остваривања циљева
Удружење деце са сметњама у развоју и њихових родитеља Бајина Башта	Социјално хуманитарна заштита деце и омладине са инвалидитетом, посебно ментално ометене деце на територији општине Бајина Башта.
Удружење дијабетичара "Бајина Башта"	Едукација грађана у здравственој заштити.
Општинска организација слепих Бајина Башта	Пружање помоћи слепим и слабовидим лицима.
Друштво за церебралну и дечију парализу Бајина Башта	Социјална и хуманитарна заштита особа са инвалидитетом, посебно особа са церебралном и дечијом парализом на подручју општине Бајина Башта.
Удружење особа оболелих од ретких болести и особа са инвалидитетом	Социјална и хуманитарна заштита особа са ретким болестима и особа са инвалидитетом на територији општине Бајина Башта.
Удружење ратних војних инвалида	Заштита и помоћ ратним војним

Бајина Башта	инвалидима и члановима породица погинулих бораца.
Савез глувих и наглувих општине Бајина Башта	Окупљање чланства и пружање помоћи чланству.
Удружење пензионера општине Бајина Башта	Заштита права и интереса пензионера .

Активна су и удружења која се баве унапређењем положаја жена, правима детета, као и она која се баве људским правима и развојем демократских принципа:

Назив удружења	Област остваривања циљева
Удружење грађана "Емануил" Бајина Башта	Пружање психолошке подршке и заштите маргиналним групама и породицама у ризику, као и свим социјално угроженим категоријама кроз психолошку помоћ, социјалну заштиту и едукативни рад.
Стална асоцијација дечијег и омладинског стваралаштва	Социолошко-културолошки развој деце и омладине, заштита и очување природне средине, јачање регионалног повезивања деце и омладине западног Балкана.
Консултативно - едукативни центар "Бајина Башта"	Психосоцијални, хуманитарни, законска регулатива у хуманитарној области.
Црвени крст Србије - Црвени крст Бајина Башта	Хуманитарна организација.
Удружење жена "Галинка"	Недискриминаторно деловање по верском и националном принципу са циљем да очува, дефинише и помаже у решавању проблема жена, породица и младих у друштву, а нарочито у области социјалне и економске политике, едукације и рада.
Омладински центар "Дрина" Бајина Башта	Побољшања положаја грађана на информативном, материјалном, едукативном, социјалном, здравственом, хуманитарном, културном и другим областима, на ванполитичком и ванстраначком принципу.
Удружење "Форум жена Бајина Башта"	Развој и унапређења положаја жена у друштву.
Удружење грађана "Наша иницијатива" -	Подршка реформама у свим областима друштвеног живота, уз пуно учешће свих локалних и националних актера, а у циљу стварања услова за квалитетнији живот свих грађана.
Удружење "Српско спортско срце"	Развој локалне заједнице, подршка младима, и помоћи деци и особама са сметњама у развоју и са инвалидитетом да се лакше укључе у свакодневне животне

активности на подручју општине Бајина Башта и Републике Србије.

Финансијска подршка општине Бајина Башта НВО

Конкурс за расподелу и коришћење средстава буџета општине Бајина Башта намењених дотацијама невладиним организацијама и удружењима расписује Општинско веће.

Конкурс спроводи Комисија за спровођење конкурсног поступка расподеле средстава буџета општине Бајина Башта намењених дотацијама невладиним организацијама и удружењима и ради по Решењу Општинског већа.

У **2015. години** била су расположива буџетска средства у укупном износу од 3.000.000,00 динара и то за:

- програм социјална и дечија заштита 1.200.000,00 динара
- програм развоја културе 1.000.000,00 динара
- програм развоја спорта и омладине 800.000,00 динара

Укупно на конкурс се јавило (аплицирало) 32 удружења, од тога 8 удружења из области социјалне и дечије заштите и свих осам удружења добило је средства преко конкурса.

Укупно 17 удружења и организација је добило буџетска средства преко конкурса.

У **2016. години** била су расположива буџетска средства у укупном износу од 3.550.000,00 динара и то за:

- програме: социјална и дечија заштита 1.550.000,00 динара
- програм: развоја културе 1.200.000,00 динара
- програм: развоја спорта и омладине 800.000,00 динара

Укупно на конкурс се јавило (аплицирало) 44 удружења, од тога 19 удружења из области програма социјална и дечија заштита, а њих 11 је добило средства преко конкурса.

Укупно 22 удружења и организација је добило средства преко конкурса.

У **2017. години** Буџетом су планирана средства у укупном износу од 3.150.000,00 динара и то за:

- програм: социјална и дечија заштита 1.550.000,00 динара
- програм: развоја културе 1.200.000,00 динара
- програм: развоја спорта и омладине 400.000,00 динара

Ове, 2017. године израђен Правилник о начину финансирања програма и пројеката организација цивилног друштва, непрофитних и неполитичких организација и

удружења грађана средствима буџета општине Бајина Башта, на основу кога ће бити расписан конкурс и по ком ће Комисија радити.

5.15. УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ – ОСИ

Особе са инвалидитетом су особе које имају дуготрајна физичка, ментална, интелектуална или сензорна оштећења, која у интеракцији са различитим препрекама могу да онемогуће њихово пуно и ефективно учешће у друштву на једнаким основама са другим људима.

Стратегија за унапређење положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији дефинише особе са инвалидитетом као "особе са урођеном или стеченом физичком, сензорном, интелектуалном или емоционалном онеспособљеношћу које услед друштвених или других препрека немају могућности или имају смањене могућности да се укључе у активности друштва на истом нивоу са другима, без обзира на то да ли могу да остварују поменуте активности уз употребу техничких помагала или уз службе подршке".

Уколико се крене од базичних људских потреба, сви људи на планети имају исте потребе - да се хране, одржавају хигијену, раде и зарађују за живот, брину о потомству. Међутим, у области остваривања права, лицима са инвалидитетом није могуће да без техничких помагала или помоћи других задовољавају своје базичне потребе. Стога дефиниција инвалидности обухвата социјалну димензију, а не само врсту ограничења којој је одређена особа изложена и коју региструју здравствене комисије. Социјална димензија укључује примарну породицу, суседе, ширу породицу, локалну заједницу. Лица са инвалидитетом могу да учествују у задовољавању својих базичних потреба уколико њихово окружење разуме шта је то што им треба, до које мере могу самостално, каква врста помоћи им је неопходна да би се осећали довољно добро и сами себи корисно. Из тог осећаја сигурности и задовољства настаје и развија се мотивација за напредовањем, стицањем вештина, учешћем у животу заједнице. Особа са развијеним вештинама и знањем упркос свом инвалидитету, осећа се компетентном.

Извор: **Конвенција Уједињених нација о правима особа са инвалидитетом**

Последњих неколико деценија концепт инвалидности све више постаје сегмент поштовања људских права, а не сегмент социјалне политике, обзиром да савремено друштво подразумева не само материјално благостање, већ заједницу задовољних појединаца који уживају пуно учешће у свим сегментима друштва. Овакав приступ почива на социјалном моделу инвалидности, који подразумева промену парадигме и креирање инклузивног амбијента за све грађане друштва.

Република Србија прихватила је социјални модел инвалидности и у све нормативне оквире уградила овакав приступ. Иако је ово модел који се примењује у последњој декади, проблем инвалидитета још увек је недовољно познат стручној јавности, институције му не прилазе на прави начин, породице се најчешће стиде, већина грађана прилази проблему инвалидитета оптерећена стереотипима и предрасудама. Промена концепта инвалидности од медицинског ка социјалном моделу инвалидности подразумева развијање механизма за стварање једнаких могућности с обзиром да разлике у способностима особа са инвалидитетом чине ресурс и потенцијал који тежи социјалној укључености.

Међународни правни оквир

Руководећи се чињеницом да особе са инвалидитетом у потпуности треба да уживају сва људска права и основне слободе по основу једнакости, донета су бројна међународна документа која се односе на особе са инвалидитетом и то: **Конвенција УН о правима особа са инвалидитетом** и Опциони протокол (Република Србија је потписала 2007. године, а ратификовала 2009. године), **Конвенција о правима детета** која се посебно бави положајем и правима деце са физичким или интелектуалним инвалидитетом, **Универзална декларација о правима човека**, **Европска стратегија за особе са инвалидитетом 2010-2020.**, а која као општи циљ поставља оснаживање особа са инвалидитетом и др.

Национални правни оквир

Уставом Републике Србије, као највишим правним актом једне земље, гарантују се људска и мањинска права и као таква, непосредно се примењују. На националном нивоу су донети закони који се односе на унапређивање положаја особа са инвалидитетом и то: **Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом** који је први антидискриминациони закон у Републици Србији, **Закон о основама система образовања и васпитања** који је усмерен на инклузију и недискриминацију и омогућава да деца са инвалидитетом имају право да се образују у оквиру редовног система образовања, по потреби са додатном индивидуалном или групном подршком, или у специјалној предшколској групи или школи, **Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом**, као и Закон о социјалној заштити, Закон о здравственој заштити, Закон о пензионом и инвалидском осигурању, Закон о социјалном становању.

Национална Стратегија за унапређење положаја особа са инвалидитетом обавезује државу да у складу са планом мера и укључивањем свих актера, утиче на побољшање положаја особа са инвалидитетом до позиције равноправних грађана који уживају сва права и одговорности. Ослањајући се на низ међународних и националних стратешких докумената, пре свега на **Конвенцију о правима особа са инвалидитетом**, као и **Стратегију за унапређивање положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији**, особе са инвалидитетом су једна од приоритетних циљних група сваке локалне стратегије, па и Стратегије општине Бајина Башта.

Анализа стања

До последњег пописа у истраживањима о проблемима инвалидитета у Србији су коришћене процене. У Србији се од пописаних 7.186.862 становника, 571.780 лица изјаснило да себе доживљава као особу са инвалидитетом, а што чини 8% од укупног броја становника.

Према подацима Републичког завода за статистику, на територији Општине Бајина Башта има 260 лица са инвалидитетом што чини 1 % од укупног броја становника. Стога је процентуално учешће особа са инвалидитетом у укупном становништву на локалном нивоу веће- мање у односу на национални ниво.

Табела 94. Број особа са инвалидитетом у регистру ЦСР према старости и полу.

Старост	Особе са инвалидитетом према старости и полу					
	2015. год.			2016. год.		
	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно
Деца	23	25	48	15	17	32
Млади	11	12	23	7	8	15
Одрасли	86	97	183	40	63	103
Старији	50	76	126	45	65	110
Укупно	170	210	380	107	153	260

Табела 95. Број особа са инвалидитетом у регистру ЦСР према врстама инвалидитета.

Врста инвалидитета	Број особа са инвалидитетом према врсти инвалидитета	
	2015. год.	2016. год.
Телесни инвалидитет	104	104
Интелектуални инвалидитет	108	56
Сензорни инвалидитет	130	25
Первазивни развојни поремећаји	27	4
Вишеструтки инвалидитет	3	2
Ментална обољења	8	69
Укупно	380	191

Смештај особа са инвалидитетом

Смештај деце је посебан поступак којим се дете заштићује привремено или до пунолетства у случајевима када породица изгуби своју заштитну и васпитну функцију и тиме су угрожене развојне потребе детета.

Последњих година захваљујући активности Центра на развоју хранитељства, значајно је повећан број деце смештене у хранитељске породице, а видно смањена институционална заштита, што је у најбољем интересу деце.

Код **смештаја пунолетних корисника** израженији проблеми при смештају јављају се код инвалидних лица без породичног старања, као и код остарелих без ближих сродника. Највећи број одраслих смештен је у специјализованим установама у другим срединама. Институционални смештај за старе обезбеђује се у регионалном Геронтолошком центру. Посебан проблем представљају старачка самачка домаћинства јер се у процесу заштите неопходне додатне услуге како би остали у својој природној средини. Они су у највећем броју корисници новчане социјалне помоћи и једнократних давања, корисници помоћи у кући и лица под старатељством. Тренутно је већи број ових домаћинстава у градском подручју, што указује на потребу за додатним информисањем становника у руралним подручјима, као и додатна помоћ у прибављању потребне документације за остваривање права.

Табела 96. Број особа са инвалидитетом који су користили смештај.

Број особа са инвалидитетом на евиденцији ЦСР који су у току 2016. године користили услуге смештаја у установама социјалне заштите или у породичном смештају, према врсти смештаја и узрасту				
Врста смештаја	Старосна структура			
	Деца	Млади	Одрасли	Старији
Смештај у прихватилишту / прихватној станици	0	0	0	0
Смештај у сродничкој старатељској породици	1	0	7	3
Смештај у хранитељској (сродничкој и другој хранитељској) породици	12	1	3	1
Смештај у установи социјалне заштите	2	4	26	12
Укупно	15	5	35	17

Додатак за туђу негу и помоћ

Право на додатак за помоћ и негу другог лица има лице коме је због телесног или сензорног оштећења, интелектуалних потешкоћа или промена у здравственом стању неопходна помоћ и нега другог лица да би задовољило своје основне животне потребе. Потреба за помоћи и негом утврђује се на основу прописа о пензијском и инвалидском осигурању. Право на увећани додатак за помоћ и негу другог лица остварују лица на основу прописа о пензијском и инвалидском осигурању када се утврди да има телесно оштећење од 100% по једном основу или да има органски трајни поремећај неуролошког или психичког типа и лице које има више оштећења, с тим да ниво оштећења износи по 70% и више процената по најмање два основа.

Улога Центра за социјални рад је прикупљање документације и израда решења на основу лекарске комисије. Обзиром да је у питању здравствена категорија, овом подручју Центри за социјални рад нису придавали велики значај, што је отежавало праћење и анализу. Последње две године, променом начина вођења евиденције и документације омогућен је јаснији преглед корисничке групе. Остарела лица су у највећем броју корисници права на основни додатак за помоћ и негу другог лица, док је највише одраслих. Улога Центра за социјални рад је прикупљање документације и израда решења на основу мишљења лекарске комисије. Обзиром да је у питању здравствена категорија, овом подручју Центри за социјални рад нису придавали велики значај, што је отежавало праћење и анализу. Последње две године, променом начина вођења евиденцијеи документације омогућен је јаснији преглед корисничке групе. Остарела лица су у највећем броју корисници права на основни додатак за помоћ и негу другог лица, док је највише одраслих корисника права на увећани додатак. корисника права на увећани додатак.

Број поднетих захтева за остваривање права на туђу негу и помоћ је мањи у односу на 2015. годину за 10.

Помоћ у кући

Услуга Помоћ у кући представља форму подршке боравку корисника у природном окружењу и то у оним случајевима у којима особа није у стању дасе стара о себи, односно уколико породица није у могућности да пружи одговарајућу подршку, или не постоји. Услугу пружају Центар за социјални рад Потребно је у наредном периоду израдити правилник о пружању услуге помоћи у кући у коме ће се разрадити критеријуми партиципације корисника у цени услуге, уколико им то материјално финансијски статус дозвољава.

Развојем услуге помоћи у кући, може се добрим делом одржати ванинституционална заштита јер омогућава оболелим одраслим и остарелим лицима, да остану у свом природном окружењу. Ипак тамо где је неопходно, ато су менталне и душевне болести, уз одсуство породичног старања институционална заштита остаје као једини вид збрињавања.

5.15.1. Запошљавање особа са инвалидитетом

Статус особе са инвалидитетом има: ратни војни инвалид; мирнодопски војни инвалид; цивилни инвалид рата; лице коме је извршена категоризација и друго лице коме је утврђена инвалидност; лице коме је, у складу са прописима о пензијском и инвалидском осигурању, утврђена категорија инвалидности, односно преостала радна способност и лице коме се процени радна способност сагласно којој има могућност запослења или одржања запослења, односно радног ангажовања. Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом је увео и обавезу запошљавања особа са инвалидитетом. Наиме, послодавац који има најмање 20 запослених дужан је да у радном односу има одређени број особа са инвалидитетом. Послодавац који има од 20-49 запослених дужан је да има у радном односу једну особу са инвалидитетом, а послодавац који има 50 и више запослених дужан је да у радном односу има најмање две особе са инвалидитетом, и на сваких наредних 50 запослених по једну особу са инвалидитетом. Законом се дефинишу и случајеви ослобађања послодавца од обавезе запошљавања особа са инвалидитетом, под одређеним условима.

У циљу подстицања запошљавања особа са инвалидитетом основан је и Буџетски фонд за професионалну рехабилитацију и подстицање запошљавања особа са инвалидитетом којим управља министарство надлежно за послове запошљавања. Послодавац који не запосли особе са инвалидитетом плаћа пенале у висини троструког износа минималне зараде. Контролу испуњавања обавезе запошљавања и наплату пенала врши Пореска управа у складу са прописима о пореском поступку и пореској администрацији.

Од 2010. године при Националној служби за запошљавање је почела са радом Комисија за процену радне способности. Проценом радне способности се утврђују могућности и способности особа са инвалидитетом неопходне за укључивање на тржиште рада и обављање конкретних послова самостално или уз службу подршке, употребу техничких помагала, односно могућности запошљавања под општим и посебним условима. Оцену радне способности врши Комисија – орган вештачења Републичког Фонда за пензијско и инвалидско осигурање коју чине: лекар вештак Републичког фонда пензијског и инвалидског осигурања, специјалиста медицине рада, психолог и стручни радник Националне службе за запошљавање.

Мере и активности Националне службе за запошљавање

Лица која процене да имају могућности да могу да се баве самосталним бизнисом, конкуришу по јавном позиву за субвенције за самозапошљавање. Пре тога су у обавези да прођу обуку за вођење сопственог бизниса при Националној служби запошљавање у току које од стручних лица, добијају више информација које су често пресудне у доношењу коначне одлуке.

Субвенције за отварање нових радних места за особе са инвалидитетом

Као подршка послодавцима у запошљавању особа са инвалидитетом постоји и могућност да по јавним позивима конкуришу за субвенције за отварање нових радних места.

Субвенције за особе са инвалидитетом без радног искуства

Овај програм, чија је намена подстицање запошљавања особа са инвалидитетом од стране послодавца је нови вид јавног позива.

Јавни радови

Имајући у виду стопу незапослености, слабу конкурентност особа са инвалидитетом на отвореном тржишту рада, јавни радови су се показали као мера која радно ангажује највећи број лица.

Још једна добра страна за особе са инвалидитетом и њихове породице је што се махом ангажују лица која припадају категорисаној омладини која су тешко запошљива на отвореном тржишту рада.

Обуке за познатог послодавца

Суштина овог програма је да Национална служба за запошљавање сноси трошкове обуке послодавцу за особе са инвалидитетом за конкретно радно место и по завршеној обуци обавеза послодавца је да радно ангажује лице обучено инвалидно лице.

Смањење последица сиромаштва најугроженијих група грађана кроз јачање економске и социјалне сигурности, смањење социјалне искључености, незапослености и унапређивање доступности услуга.

Контролу испуњавања обавезе запошљавања и наплату пенала врши Пореска управа у складу са прописима о пореском поступку и пореској администрацији. Од 2010. године при Националној служби за запошљавање је почела са радом Комисија за процену радне способности. Процењом радне способности се утврђују могућности и способности особа са инвалидитетом неопходне за укључивање на тржиште рада и обављање конкретних послова самостално или уз службу подршке, употребу техничких помагала, односно могућности запошљавања под општим и посебним условима. Оцену радне способности врши Комисија – орган вештачења Републичког Фонда за пензијско и инвалидско осигурање коју чине: лекар вештак Републичког фонда пензијског и инвалидског осигурања, специјалиста медицине рада, психолог и стручни радник Националне службе за запошљавање.

Дневни боравак за децу, младе са сметњама у развоју

Посебну пажњу посветити деци са сметњама у развоју и младима са инвалидитетом обезбеђивањем одрживости постојећих и успостављањем нових и иновативних социјалних услуга које ће омогућити њихову што потпунију социјалну инклузију у различитим областима запошљавање, образовање, осамостаљивање, културно стваралаштво, спорт.

Права из борачко - инвалидске заштите остварују: ратни војни инвалиди, мирнодопски војни инвалиди и цивилни инвалиди рата.

Ратни војни инвалиди су лица којима је својство ратног војног инвалида признато по основу рањавања, повреде или болести настале за време ратног дејства, док су мирнодопски војни инвалиди лица којима је наведено својство признато по основу рањавања, повреде или болести настале у мирнодопским околностима.

Цивилни инвалиди рата су лица код којих је телесно оштећење наступило услед ране, повреде или озледе за време рата или у миру од заосталог ратног материјала (односи се на цивилна лица).

Област борачко – инвалидске заштите је тренутно регулисана савезним и републичким прописима и великим бројем подзаконских аката. У процедури је доношење новог закона, којим би се ова област кодификовала и то питање систематски регулисало. Послови борачко – инвалидске заштите се обављају као законом поверени. Сва решења подлежу обавезној ревизији од стране надлежног министарства. Корисницима права исплата се врши преко Поштанске штедионице достављањем налога од стране Службе за борачко – инвалидску заштиту. Средства за остваривање права из области борачко - инвалидске заштите обезбеђује Република.

Војни инвалиди по поменутих прописима, као основно право, остварују личну инвалиднину која се исплаћује у месечном износу у складу са кретањем просечне зараде у Републици Србији и зависи од групе, тј. степена добијеног инвалидитета. Остала права, као изведена, се могу остварити зависно од степена оштећења организма, као и имовинско – породичних прилика, додатак за негу и помоћ, ортопедски додатак, здравствена заштита и друга права у вези са остваривањем здравствене заштите, ортопедска и друга помагала, накнада за време незапослености, борачки додатак, бањско и климатско лечење, месечно новчано примање, додатак за негу, бесплатна и повлашћена возња, накнада за исхрану и смештај за време путовања и боравка у другом месту, накнада трошкова путовања, накнада погребних трошкова.

На основу Закона о основним правима бораца, војних инвалида и породица палих бораца је прописано да борац са признатим својством ратног војног инвалида има право на борачки додатак док је у радном односу са пуним радним временом, ако му је износ месечне зараде мањи од износа просечне нето зараде у Републици Србији из претходног месеца, увећане за 30%. Закон даје озбиљну сатисфакцију овој категорији корисника и већина њих је заинтересована за радни однос, међутим већина

послодаваца нема слуха за ову популацију, а често вршећи и разне злоупотребе закона. Поједини послодавци приме у радни однос инвалидно лице само за онај период за који држава даје одређене субвенције. По истеку тог периода таква лица остају без посла. Због таквог поступања већина инвалида који су остварили право на месечно новчано примање за време незапослености се не усуђује да заснује радни однос, посебно имајући у виду и чињеницу да не могу поново да се врате на месечно новчано примање за време незапослености. У том случају, остали би без свог основног примања. И Закон о здравственом осигурању прописује круг лица, међу које спадају војни инвалиди, којима се у складу са законом обезбеђују права из обавезног здравственог осигурања. Поред ових кључних проблема, постоје и проблеми који се тичу стамбеног питања, изостанак националног признања, још увек недовољна приступачност средине и др. **Ратни војни инвалиди се не могу гледати кроз призму социјале, већ се овде ради о лицима која своја права користе по основу надокнаде штете, али тренутно стање доводи ову популацију у категорију социјалних случајева.**

Област борачко – инвалидске заштите тренутно је регулисана бројним законима и подзаконским актима, који су често неусклађени са осталим законима, што има за последицу да се исти проблем другачије третира, чиме се ствара основ за неравноправан статус лица са инвалидитетом.

Инклузивно образовање

Крајњи циљ образовања деце са сметњама у развоју јесте овладавање вештинама које ће деци омогућити самосталан живот и прилагођавање променама у околини и друштву, као и постепено стицање контроле над сопственим животом и оно што је најважније, стицање економске независности. Сва деца имају право на образовање и васпитање, које треба омогућити што је могуће више у редовним предшколским установама, основним и средњим школама. Наставници и школе треба да прилагоде начин рада тако да излазе у сусрет потребама деце, јер је некој деци, због инвалидитета или сметњи у развоју, потребна додатна помоћ. Закон о основама система образовања и васпитања налаже да инклузивно образовање постаје обавеза свих запослених у редовним школама. За дете и ученика коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, установа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека и доноси индивидуални образовни план. Циљ индивидуалног образовног плана јесте постизање оптималног укључивања детета и ученика у редован образовно – васпитни рад и његово осамостаљивање у вршњачком колективу. Свако дете је индивидуално биће и дете са сметњама у развоју је пре свега дете. Отклањање препрека је повезано са позитивним ставом наставника и школе према детету и његовом образовању и подразумева креативно сагледавање процеса учења, као и спремност и опредељење наставника за сарадњу са родитељима деце са сметњама у развоју. Сва деца се укључују у најближу редовну школу која је спремна да одговори на њихове потребе. Осим образовања, инклузија подразумева и квалитетну социјалну интеракцију са вршњацима, уз потребну подршку. Према томе, инклузија се не бави само учењем наставних садржаја, већ успешним укључивањем у друштво у целини. Кључно обележје инклузивне школе јесте добра психосоцијална клима и подршка где се успело да се за свако дете (обдарено, просечних или смањених способности) створе услови да се оно развија у границама својих способности. Неговање односа родитељ – наставник - дете

је вишеструко значајно, почевши од тога да нико не може сам да реши неки проблем у данашњем поретку ствари и догађаја, до тога да нуди ефикасан, сврсисходан и суштински начин сагледавања изазова детета са сметњама у развоју и изналажење оптималних решења. У циљу имплементације инклузивног образовања у образовном систему постоји стручни тим за инклузивно образовање на нивоу школе и тимови за додатну подршку деци (ИОП тимови) који се формирају за сваког ученика понаособ.

Препоруке

- Развијати услуге у локалној заједници као подршку за живот деце и младих у породици и природном окружењу;
- Повећање броја стручних и едукованих кадрова за рад са особама са инвалидитетом, у свим институцијама системим (образовним, социјалним, здравственом и сл.);
- Радити на конципирању таквог школског система који би био флексибилан у прилагођавању различитим потребама деце. У том контексту је неопходно више стручних скупова са разменом садржаја из праксе, наставника и дефектолога. У циљу смањења дискриминације у школи је потребан другачији приступ у раду са родитељима;
- Обезбеђивање дидактичких средстава, асистивне технологије и прилагођених уџбеника за рад са децом са инвалидитетом;
- Едуковање и стручно усавршавање васпитача, наставника и стручних сарадника у образовном систему за рад са децом са инвалидитетом, у складу са принципима инклузивног образовања;
- Праћење броја деце са инвалидитетом у школском систему по индикаторима – упис и одрживост, са ажурирањем на крају школске године;
- Међусобно размењивање пракси и смањивање дискриминације унутар образовни институција;
- Сензибилисање образовног кадра за начине задовољавања потреба деце из друштвено осетљивих група;
- Сензибилисање и едукација вршњака и њихових родитеља за прихватање деце којима је услед сметњи у развоју, потешкоћа у учењу, социјалне ускраћености и других разлога потребна додатна подршка;
- Укључивање деце са сметњама у развоју у спортске, културне и рекреативне активности на нивоу општине;
- У циљу смањења дискриминације при запошљавању, потребно је доследно примењивати Закон о обавези послодавца да запосли особе са инвалидитетом и плаћању казних поена;
- Анимирање послодаваца за запошљавање особе са инвалидитетом;
- Развијање концепта социјалног предузетништва за особе са инвалидитетом;
- Пружање подршке особама са инвалидитетом у започињању сопственог бизниса;
- Едукација родитеља деце са сметњама у развоју;
- Обезбеђивање додатних видова подршке самохраним мајкама деце са инвалидитетом, обзиром да најчешће одустају од посла јер нема сервиса подршке, па се боре са сиромаштвом;

- Развијање услуга којима се унапређује квалитет живота особа са инвалидитетом;
- Повећање доступности услуга здравствене и социјалне заштите особама са инвалидитетом;
- Помоћ заједнице у јачању ресурса организација цивилног друштва за организовање услуга;
- Активнија и рационалнија улога удружења у пружању услуга;
- Побољшање информисаности особа са инвалидитетом о свим правима имогућностима које им стоје на располагању;
- Израда јединствене базе података о особама са инвалидитетом на локалном нивоу (број деце у образовном систему, број одраслих, број старих лица, доступне услуге и сервиси, пружаоци услуга и сл.) и редовно је ажурирати;
- Израдити водич кроз права и услуге особа са инвалидитетом на локалном нивоу;
- Умрежавање свих сектора за рад на социјалној инклузији особа са инвалидитетом;
- Едукација и сензибилисање шире друштвене заједнице о проблемима и потребама особа са инвалидитетом;
- Едукација заједнице о разбијању предрасуда и стереотипа у свим сегментима живота особа са инвалидитетом: образовање, запошљавање, услуге, администрација;
- Формирање радног тела (Савета) на нивоу општине које ће се бавити питањима особа са инвалидитетом, а које треба да чине и представници особа са инвалидитетом;
- Идентификовање свих ресурса и релевантних актера од значаја за унапређивање положаја особа са инвалидитетом у циљу развијања услуга за особе са инвалидитетом у складу са реалним потребама;
- Потребно је развити превентивне програме за очување здравственог статуса особа са инвалидитетом, са акцентом на репродуктивно здравље жена са инвалидитетом;
- Формирање Фонда за обезбеђивање савремених медицинско - техничких помагала (за сензорне и моторичке сметње) из ког би се покривао макар део материјалних трошкова.

5.15.2. Организације са инвалидитетом

Анализа и разрада идеје о оснивању Социјалног предузећа

Циљ: Запошљавње теже запошљивих категорија особа са инвалидитетом у складу са стратегијом Европске уније.

Активност: Отварње Центра за развој социјалног предузетништва; центар ће пратећи потребе локалног становништва, конкретно теже запошљивих категорија особа са инвалидитетом у сарадњи са ОЦД и Националном службом за запошљавање у 2018. години извршити анализу постојећег стања и направити стратегију формирања

социјалног предузећа, или радног центра у складу са потребама тржишта рада, као и могућностима потенцијалних корисника.

У 2019. години конкурисаће се на актуелним конкурсима који подржавају развој социјалног предузетништвау циљу формирања радног центра, или социјалног предузећа у односу на анализу стања и стратегију.

Оснивач: Локална самоуправа у партнерству са ОЦД

Специјализовано хранитељство

Већина деце смештена на хранитељство су деца са сметњама у развоју. Из тих разлога јавља се потреба за развијањем специјализованог хранитељства.

У 2018. години радници Центра за социјални рад и стручни радници Удружења деце са сметњама у развоју и њихових родитеља Бајина Башта, осмислиће и предати на акредитацију Програм обуке за специјализовано хранитељство.

Након тога извршиће обуку заинтересованих хранитеља и промовисати специјализовано хранитељство.

Друштво за церебралну и дечију парализу Бајина Башта

Друштво за церебралну и дечију парализу у Бајиној Башти основано је 01.03.2008. године. Друштво броји 12 чланова од 22 до 45 година старости. Образовна структура чланова је следећа: основно школско образовање - двоје, средња шкпмска спрема-седморо, висока стручна спрема – један и два пензионера. Тип инвалидитета: са церебралном парализом деветоро, параплегија и мишићна дистрофија троје. Двоје је у браку.

Друштво је реализовало пројекат „Бајина Башта без препрека“ 2013. године у сарадњи са Министарством рада и социјална питања, сектор за заштиту ОСИ. Уређене су 22 силазне рампе и рампе на физикалној терапији у Дому здравља Бајина Башта.

Најчешћи проблеми са којима се суочавају чланови друштва је незапосленост. Током 2016.године 5 чланова је добило привремено ангажовање преко јавних радова, а један члан је добио продужетак у трајању од 4 месеца.

Недостатак ортопедских помагала је такође један од проблема. Један члан је о 2016. године уз помоћ донације добио одговарајуће помагало.

Решење стамбеног простора у овом тренутку се види у могућности смештаја у домове када више родитељи не буду у психичком и физичком стању да воде рачуна о својим ближњима.

Остваривање повластица за потрошњу електричне енергије, за набавку огревног дрвета. Ове повластице се могу остварити уколико Скупштина општине донесе одлуку о овим повластицама.

Локална самоуправа и ЦСР су потписали уговор о сарадњи са НП „Тара“ за доделу огрева за најугроженије чланове. Међутим, по мишљењу чланова удружења то је недовољно, јер су потребе веће.

Побољшати запошљавање особа са инвалидитетом, омогућити већу проходност корисницима колица.

Представници удружења сматрају да је неопходно ојачати улогу Савета за ОСИ на националном нивоу, пружати подршке инклузији, повећати могућности укључивања у политички јавни живот, развијати партнерства са удружењима ОСИ у свим областима, обезбедити укључивање ОСИ у спортске, рекреативне, културне, позоришне садржаје, развијати туристичке садржаје у складу са потребама ОСИ.

Основни проблем је што друштво нема адекватан простор за рад и функционисање, а због недостатка финансијских средстава, како удружења тако и локалне самоуправе.

Општинска организација слепих Бајина Башта

Општинска организација слепих је основана 2006. године. Организација се бави унапређењем положаја слепих и слабовидих особа са територије општине Бајина Башта. Организација има 35 чланова.

Структура чланова је разнолика: од деце школског узраста (10 година) до старих лица (60 година). Присутне су разлике у степену оштећења вида, разлике у степену образовња које је у скалу са њиховим могућностима, економском статусу, оствареним законским правима, професионалној оспособљености у степену рехабилитације.

Због разлика у структури чланства организација се суочава са проблемима у раду, због недостатка финансијских средстава неопходних за подмирење различитих потреба чланства.

Потребе организације се могу сврстати у неколико група:

Потребе везане за набавку тифлолошких помагала: Чланови не располажу довољним бројем специјализованих помагала за слепе као што су бели штапови, бројеви будилници и ручни сатови, брајеве писаће машине, говорни топломери, говорни програми за рачунаре „дејзи“ помагала, брајеви редови, брајеве шаховске гарнитуре и домине. Присутан је проблем везан за анаграм стручних лица, пре свега дефетолога, који би могли да обуче чланство за коришћење помагала.

Потребе везане за запошљавање слепих и слабовидих: Мали број чланова организације има стално запослење. Незапослени су чланови који су прошли процес професионалног оспособљавања за слеба и слабовида лица као и слепа лица која нису рехабилитована и професионално оспособљена. Незапосленост је висока због малог броја адаптираних радних места због неразумевања државних и приватних локалних предузећа.

Потребе везане за образовање слепих и слабовидих: У организацији постоје чланови којима је неопходно образовање и оспособљавање за послове које могу да обављају слепи и слабовиди на пример физиотерапеути и оператери мобилне телефоније. Одређеном броју чланова је потребна и стручна преквалификација ради боље шансе за налажење посла. Нажалост, организација као и породице која имају слепа лица којима је неопходно стручно оспособљавање немају довољно материјалних могућности, што представља додатни проблем. Организација има чланове који су у процесу инклузивног образовања и ту постоје проблеми везани за недовољан број педагошких асистената као и адекватних тифлолошких и дидактичких помагала, као што су специјализовани уџбеници на бајевом писму, електронске лупе, рељефне карте.

Потребне везе за унапређење квалитета живота: За унапређење квалитета свакодневног живота слепих и слабовидих лица неопходна је организација разних врста активности. Организација спортско рекреативних активности као што су атлетска првенстава за слепе, организација шаховских турнира за слепе, су им, у овом моменту недоступна. Потребно је радити на омасовљењу регате за особе са инвалидитетом, организацији музичких смотри слепих и слабовидих, књижевних вечери, такмичења у кулинарству, изради ручних радова, пројекција филмова прилагођених слепима, организацији предавања лекара специјалиста, као и обука за коришћење помагала и саветодавних радионица.

Потребе везане за решавање стамбеног питања: У организацији постоје чланови који немају решено стамбено питање, живе као подстанари или код родитеља, а због лошег економског и друштвеног статуса нису у могућности да то питање самостално реше.

Потребе безазане за бенефицирано коришћење услуга локалних јавних предузећа: Због незапослености и ниских инвалидних примања чланови имају проблем у подмиривању трошкова везаних за комуналне услуге, даљинско грејање, набавци огревног дрвета. Потребно је да локална јавна предузећа као пружаоци услуга изађу у сусрет нашим члановима и омагуће им коришћење комуналних и других услуга по бенефицираним ценама.

Потребе за адекватан простор организације: Организација је добила на коришћење простор од локалне самоуправе. Простор је неадекватан због мале површине, лошег и неадаптираног прилаза, недостатак прикладног мокрог чвора као и проблема грејања. У наредном периоду неопходно је пронаћи адекватан простор који има површину неопходну за реализацију активности као што су организација радионица и предавања као и решења питања мокрог чвора и грејања.

Потреба ангажмана особе која би радила административне послове у организацији: Организација нема стално запослено лице. У пословима вођења организације као што су вођење евиденције, овере књижица, писања различитих писаних поднесака, писању пројеката и аплицирања, вођењу и припреми седницаограна удружења, попису инветара, плаћању доспелих рачуна и обавеза, у пословима везаним за сарадњу са Савезом слепих Србије. На подмирењу послова из наведених области десет година ради

волонтерски једно лице. Неопходно је да локална самоуправа изнађе модел ангажовања особе која би ове послове радила.

Савез глувих и наглувих општине Бајина Башта

Ово друштво има 17 чланова, старости између 40 и 65 година. Од тога су у радном односу 8 особа, 7 пензионера и две особе су незапослене.

Сви чланови поседују трећи степен образовања специјалне школе за глува и наглува лица.

Што се тиче стамбених проблема, две породице станују као подстанари. Остали имају задовољавајуће решено стамбено питање.

Незапосленост и и нерешено стамбено питање за сваког човека са инвалидитетом је велики проблем, али с обзиром да се ради о малом броју људи у односу на високу проблематику других особа са инвалидитетом може се рећи да овај број није превелик, али је за те људе ипак присутан.

Велики проблем је и недостатак финансијских средстава за спровођење активности за потребе чланова удружења.

Удружење деце са сметњама у развоју и њихових родитеља УДССУББ

Удружење има 38 чланова - деце, омладине и одраслих особа са инвалидитетом. Полна структура: осамнаесторо је женског пола, а двадесеторо је мушкараца. Старосна структура: до15 година, има петнаест особа, од 15 до 30 година, има 20 и преко 30 година троје. Врста инвалидитета: МНРО је 33, оштећење слуха 2, церебрална парализа и проблеми мишићног система 3.

Проблеми се виде у непостојању *раног третмана*. Значи, решење је рана индентификација, односно умреженост здравственог центра, Центра за социјални рад и удружења, укључивање дефектолога као члана тима у развојно саветовалиште и патронажној служби.

Област образовања: Неопходно је увођење дефектолога као члана тима за пружање додатне подршке; формирање одељења за образовање деце са сметњама у развоју при редовној техничкој школи са одабиром занимања потребних на тржишту рада, а који су у складу са жељама и могућностима детета са сметњама у развоју и *развијање услуге личног пратиоца*.

Спорт и слободне активности: Решење је у формирању спортског клуба за особе са инвалидитетом, као и формирање клубова за дружење.

Проблем запошљавања умногоме би се ублажио формирањем *социјалног предузећа*

Проблем неопходног слободно време за родитеље деце са вишеструким сметњама ублажио би се *успостављање услуга дневног боравка и предах програма*.

Осамостављивање одраслих особа са инвалидитетом решавао би се успостављањем услуге становање уз подршку.

Присутна проблематика старих особа са инвалидитетом и тих особа без родитеља умањила би се развојем специјализованог хранитељства, оснивањем Дома за старе.

Ратни војни инвалиди

Накнаде права преко Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Основ за обрачун и исплату основних права за јул 2016. године је просечна месечна зарада, без пореза и доприноса у Републици Србији за јун 2016. године у износу од 46.450,00 динара, увећана за 80% и износи 83.610,00 динара.

1. Лична инвалидинина – по групама инвалида:

I група	83.610
II група	61.035
III група	45.986
IV група	34.280
V група	24.247
VI група	15.050
VII група	10.869
VIII група	6.689
IX група	5.853
X група	5.017

2. Породична инвалидинина за једног корисника који то право остварује иза смрти војног инвалида је 8.361 динара;
3. Породична инвалидинина за породице палих бораца је 50.166 динара;
4. Увећана породична инвалидинина;
 - А. По члану 35. Закона за једног корисника износи 25.083 динара, а са једним сауживаоцем 37.625 динара;
 - Б. По члану 36. Закона за једног корисника 29.264 динара, а са једним сауживаоцем 58.527 динара;
 - В. По члану 35 и 36. Закон за једног корисника 54.347 динара, а са једним сауживаоцем 96.152 динара;
5. Додатак за негу и помоћ: за први степен – 83.610, за други степен 55.183 и за трећи степен 38.461 динара;
6. Ортопедски додатак: За први степен износи 24.247 динара, први степен увећан за 25% иноси 30.100 динара, за други степен 18.394 динара, за трећи степен – 11.705 и за четврти степен 5.853 динара;
7. Стално месечно новчано примање:
 - А. Носиоца „Партизанске споменице 1941“ и шпанских бораца 51.677 динар;
 - Б. За чланове породица носиоца „Партизанске споменице 1941“ за једног корисника 36.174 динара, са једним сауживаоцем 41.342 динара, са два сауживаоца 46.510 динара, са три или више сауживаоца 51.677 динара;
 - В. За народне хероје и чланове породица народног хероја 60.797 динара;
8. Накнада за време незапослености за РВИ од I до IV групе 46.450 динара.

Накнада трошкова сахрана по ранијим савезним прописима за друго тромесечје 2016., године износи: 139.647,00 динара за случајеве смрти носилаца „Партизанске споменице 1941“ и шпанских бораца, 232.745,00 динара за случајеве смрти носилаца Ордена „Народног хероја“.

Остала примања из области борачко - инвалидске заштите

Месечно новчано примање за незапослене РВИ од V до X групе из оружаних акција после 17.08.1990 године износи 29.356,00.

1. Месечно новчано примање

А. Пун износ (за кориснике без прихода од утицаја на право)

Категорија корисника	Износ за јул 2016.
Старији од 80 година	31.568
Млађи од 80 година	27.059
Старији од 80 година са повећањем самохраност. (42%)	50.509
Старији од 80 година са повећањем самохраност. (21%)	41.039
Млађи од 80 година са повећањем самохраност. (42%)	46.000
Млађи од 80 година са повећањем самохраност. (21%)	36.530
Повећање за самохраност од 42%	18.941
Повећање за самохраност од 21%	9.471

2. Додатак за негу

Степен за додатак за негу	Износ за јул 2016.
Први степе	16.235
Други степен	10.824

3. Породични додатак

А. Пун износ (за кориснике без прихода од утицаја на право)

Степен за додатак за негу	Износ за исплату Јул 2016.
Први степен	71.069
Други степен	46.905
Трећи степен	32.692

Накнада погребних трошкова за месец јул 2016. године износи 30.260,00 динара.

Исплата примања из облсти борачко - инвалидске заштите обезбеђује министарство и иде преко истог. Разликује се од године до године, па је тешко дати прецизан и тачан податак.

Удружење Ратних војних инвалида Бајина Башта је задње три године (2014., 2015. и 2016. године) добијало средства из буџета општине Бајина Башта преко конкурса за доделу средстава невладиним организацијама и удружењима.

У оквиру службе за борачко – инвалидску заштиту право остварује 41 корисник личне инвалиднине и 65 корисника породичне инвалиднине.

Како се ради о различитим категоријама корисника проблеми са којима су суочени су различите врсте.

Корисници личне инвалиднине су лица која су рањена или оболела у ратним сукобима као и мирнодопски инвалиди. Најчешћи проблеми које истичу је неадекватна здравствене заштита, остваривање права на бањско лечење и компликована процедура остваривања права на помагала. Решење ових и сличних проблема је с једне стране могуће у локалним заједницама, а са друге стране везано за процедуре прописане законима. Проблеми неадекватне здравствене заштите треба решавати у оквиру примарне здравствене заштите на локалу, доношењем општинских одлука којима би се признао значај учешћа таквих лица у ратним дешавањима и предност у остваривању здравствене заштите. Као је проблем остваривања права на бањско лечење и права на помагала регулисан републичким законима то би постојање таквих и сличних проблема требало проследити надлежном министарству у виду општинске иницијативе или предлога.

Корисници породичне инвалиднине су породице палих бораца и то најчешће супруге и деца палих бораца или у мањем проценту родитељи палих бораца. Проблеми са којима се сусрећу су најчешће неадекватно решено стамбено питање и недовољна финансиска и свака друга врста помоћи удржењу ратних војних инвалиднина као организације која њима директно помаже. Решење ових проблема могуће је кроз стварање општинског стамбеног фонда или оснивање Фондације која би помагала у стамбеним проблемима породицама страдалих. Финансиски оснажити удружење ратних војних инвалида различитим акцијама које би по карактеру биле трајне чиме би ова организација могла да професионалније да решава проблеме својих чланова.

5.16. ДЕЦА БЕЗ РОДИТЕЉСКОГ СТАРАЊА

Деца без родитељског старања припадају вулнерабилној групи и изискују посебну бригу друштва. Стога је предвиђено неколико облика заштите деце без родитељског старања кроз хранитељство, усвојење и домски смештај.

Деца без родитељског старања су деца и млади:

- чији су родитељи делимично лишени родитељског права;
- чији су родитељи спречени да врше родитељске дужности;
- чији родитељи нису у могућности да одговоре на потребе деце;
- о којима се родитељи неадекватно старају;
- из породица са поремећеним породичним односима;
- жртве злостављања;
- са поремећајем у понашању;
- из породичног смештаја.

Облици заштите деце без родитељског старања су смештај у хранитељску породицу, установу социјалне заштите или усвојење.

Хранитељство је привремени облик заштите детета и траје до разрешења кризне ситуације у биолошкој породици детета, али може да потраје и дуже до осамостаљивања детета. Циљ смештаја детета у хранитељску породицу јесте

обезбеђивање адекватног породичног окружења у коме ће оно расти, развијати се, васпитавати, образовати, о способити за самосталан живот пратећи своје потенцијале, односно имати исте шансе као деца која одрастају са својим родитељима. Акти који уређују област хранитељства и прописују стандарде подобности за бављење хранитељством су Породични закон и Правилник о хранитељству.

Усвојење је трајан облик заштите деце без родитељског старања, који се примењује када се испуне сви формално - правни услови, које надзорише надлежно министарство. Подразумева стицање опште подобности усвојитеља с једне стране и општу подобност детета за усвојење с друге стране, након чега се може закључити усвојење. Планирање услуга локалног карактера из области усвојења није могуће.

Смештај у Дому за децу и омладину представља право детета које се нашло у стању социјалне потребе (због материјалних, здравствених или других дефицита самог детета или породице/сродника, те због лишења родитељског права родитеља због злостављања, занемаривања, злоупотребе или сл.).

Центар за социјални рад упућује децу и младе на смештај у Дом за децу без родитељског старања и у складу са узрастом, карактеристикама и потребама детета одлучује о најцелисходнијем виду збрињавања. Дете смештено у Дом за децу и омладину има могућност да настави живот у групи вршњака деце и младих (до 26. године ако је на редовном школовању), са којима раде васпитачи, психолог и социјални радник који настоје да помогну детету да превазиђе све развојне тешкоће и доживљене трауме и да уз стручну подршку и помоћ одрасте у једну здраву образовану и способну особу која ће уз стечена знања и вештине наставити самостални живот.

Код већине деце присутне су интелектуалне и емоционалне сметње, као и поремећај понашања, што константно условљава потребу за континуираним, фокусираним и стручним радом, како би процес социјализације деце текао у пожељном правцу и како би деца одрасла у одговорне и савесне људе, спремне да се ухвате у коштац са различитим изазовима које живот носи.

У 2016. години није било усвајања. Током године једно дете је упућено у породични смештај због неадекватног родитељског старања.

Препоруке

- Развијати програме подршке за оптималан развој деце, младих и породица, као и програме подршке одговорном родитељству;
- Пружање подршке деци без родитељског старања;
- Подршка решавању стамбених питања деце која излазе из система социјалне заштите и обезбеђивање донаторске подршке;
- Промоција запошљавања деце без родитељског старања са фокусом на јавни сектор;
- Промоција хранитељства и развој мреже хранитељских породица;
- Успостављање услуге становања уз подршку за децу без родитељског старања;
- Успоставити регионалне мреже између институција јавног и организација грађанског друштва.

5.17. БИГА О СТАРИМА

Старење укупне популације, посматрано од средине 20. века, процес је који у Србији траје већ више од 40 година, почев од краја 1960-их када је становништво било демографски најмлађе. Уз просечну старост од 42,2 године, индекс старења од 1,22 и удео старијих од 65 година од 17,4%, Србија је 2011. год. међу демографски најстаријим земљама света. Старење становништва је интензивирано, а на то указују и подаци два последња пописа – просечна старост расте (повећање за две године), број младих до 15 година се, у овом међупописном периоду, смањило за 150 хиљада, а број старих 85 и више година је готово двоструко већи, према попису 2011. њих је 81,5 хиљада док их је 2002. било 44,8 хиљада.

Старо становништво (преко 65 година) веома је осетљиво на ризике који долазе из социо-економског окружења, а због често скромне или непостојеће радне способности и из тога проистекле знатне зависности, приликом задовољавања свакодневних потреба, од других, били то сродници или држава. Стога је старим људима сигурност, односно извесност преко потребна. Велики друштвени ломови, као они у Србији током 1990-тих година, који резултују смањењем друштвеног производа и доходака, готово свих група становништва, често доводе старе људе на руб egzистенције. И транзиција, која је у Србији започета 2001. године, представља такав период промена у коме се повећавају ризици за старе људе – реформишу се пензијски и здравствени систем, мењају се цене egzистенцијалних и комуналних добара, а битне промене доживљава и систем социјалне заштите. Питање је какви су ефекти ових промена на старе људе, који су најмање способни да се прилагоде наглим променама друштвеног амбијента, и шта се може учинити да они буду повољнији.

1. Демографски подаци

У Србији је 1.300 000 старих лица преко 65 година, а број пензионера у свим старосним групама је 1 730 589. У мају 2016.године 1 024 381 пензионер примио је пензију до 25.000,00 динара. Просек пензије бивших запослених је 25.205,00 динара, из сектора самосталних занатлија 23.789,00 динара, а пољопривредника 10.477,00 динара.

(Извор: „Друштво и ми – лична карта пензионера у Србији“; „Пензија“ месечник за бољи живот у трећем добу бр. 40 август 2016)

У општини Бајина Башта на дан 31.12.2015. године има 5.965 пензионера.

Из категорије запослених: - старосних пензионера 2092,инвалидских 983 и породичних пензионера 851.

Из категорије самосталних делатности:старосних пензионера има 137, инвалидских 114 и породичних 70.

Категорија пољопривредника пензионера: старосних пензионера има 1394, инвалидских 112 и породичних 187.

Категорија војних пензионера: старосних 14,инвалидских 3 ипородичних 8.

Укупно старосних пензионера по свим категоријама има 3631.

Просек висине пензија у свим категоријама пензионера је 22650 динара.

(Извор: Подаци ПИО Фонда филијала Ужице – испостава Бајина Башта)

На евиденцији Центра за социјални рад Бајина Башта је 182 старих лица преко 65 година у свим категоријама заштите: корисници НСП, смештај у установама социјалне заштите, породични проблеми и сл.).

(Извор: Извештај Центра за социјални рад за 2015 годину)

2. Проблеми старих

Сиромаштво: Пола милиона старих лица у Србији преко 65 година прима минималну пензију:

- 11000 лица преко 65 година је корисник новчане социјалне помоћи;
- Ризик од сиромаштва и социјалне искључености у Србији је већа него у ЕУ (Европа-угрожено 25,9%, Србија-угрожено 43,4%);
- У Србији свака десета старија особа живи испод границе сиромаштва;
- 90% пензионера дневно на располагању има 7 до 10 еура.

(Извор: Канцеларија за људска и мањинска права)

Здравствени проблеми: Недоступност здравствене заштите, дуге листе чекања, недостатак средстава за куповину лекова и лечење, 85% старих нема средстава за куповину здравствених помагала, одлазак на бањско лечење, куповање адекватне и дијетеске исхране, дискриминација на листама чекања за оперативне захтеве, однос здравствених радника према старим лицима („Сачекај стари, ионако имаш сво време овог света...“ и сл.)

Насиље над старим лицима

- 19,8% старих лица преко 65 година доживело је неки облик злостављања, а 5,5% је доживело вишеструко насиље;
- 13,5% старих лица не одлучује у потпуности о томе како и на који начин троши средства којима располаже;
- 11,5% старих лица доживело је финансијско насиље односно злостављање;
- 7,8% старих лица доживело је психичко односно емотивно насиље, а 4,6% доживело је тешко вређање;
- 3,4% старих лица пријавило је насиље и занемаривање надлежним институцијама.

Извор: Истраживање „Добро очувана породична тајна – злостављање старих особа“ – Канцеларија за заштиту равноправности, повереник

Усамљеноат и социјална изолација

Већина старих лица су једночлане, удовачке породице који живе сами и који веома тешко преживљавају своју усамљеност, а самим тим и социјалну изолацију. У свим срединама је изражено одсуство међугенерациске солидарности. Услед сиромаштва стара лица су у немогућности да комуницирају са пријатељима, сродницима, да пугују, да купује дневну штампу, плаћају телефонске рачуне, послећују културне

манifestације, усавршавање, учење страних језика. Једном речју, у експанзији су сви облици духовног сиромаштва.

Дискриминација и кршење људских права

Присутне су веома изражене предрасуде засноване на незнању и неадекватном васпитању младих генерација, да су стара лица досадна, цангризава, саможива, свадљива, да се понашају као деца, да су сенилни, болесни, да су бескорисни. Занемарују да старији често финансијски издражавају и себе и млађе генерације. Старе особе чувају унучиће, учествују у њиховом васпитању, кувају, обављају кућне послове. На сцени је изражена једна од предрасуда да се глофикује младост, а да са годинама човек мање вреди (EJDŽIZAM). Дискриминација и кршење људских права огледа се и приликом запошљавања старијих особа, одобравање банкарских кредита, када је неопходна интервенција хитне помоћи, или служба за кућну негу болесника и сл. Једном речју присутни су разни облици дискриминације, а дискриминација и кршење људских права је често први корак ка насиљу и злостављању старих.

Циљеви: Подизање квалитета живота старих

Ресурси: Удружење пензионера са месним одборима, МК и МЗ, Центар за социјални рад, ОО Црвеног крста, Локална самоуправа, здравствене службе – патронажа, ПИО Фонд и др.

Развој услуга за побољшање живота старих лица у општини Бајина Башта које подржавају живот у локалној заједници у периоду од 2018. До 2023. године.

Материјална подршка локалне заједнице у смањењу свих облика сиромаштва старих лица.

ПРЕПОРУКЕ:

- Оснаживање и повећање геренто службе за пружање помоћи у кући старим и изнемоглим лицима;
- Подизање квалитета здравствене заштите старих. Одговоран однос здравствених радника према старим лицима, доступност хитне помоћи и службе кућне неге болесника (старих особа), смањење листе чекања на преглед и хирушке интервенције за стара лица, новчана помоћ приликом набавке лекова и здравствених помагала и сл;
- Оснивање Клуба за стареа лица и пензионере као приоритетан задатак, а у циљу смањења усамљености и социјалне изолације старих лица као и смањење нивоа духовног и културног сиромаштва, психо- социјална, правна, здравствена едукација и подршка. Организовање књижевних вечери и такмичења, ликовних колонија и изложби на којима излажу стара лица, израда домаћих рукотворина, такмичење у кулинарству и сл;
- Формирање сервиса за помоћ старим лицима у којима би, радно способна стара лица уз минималне накнаде пружала услуге старима (кућне поправке, прање и

пеглање веша, спремање хране, фризерске услуге, услуге шивења и преправке рубља);

- Укључивање старих у „Универзитет за треће доба“, где би се за старе по повољним ценама организовала учења страних језика, учење рада на рачунару, учење старих заната и сл;
- Формирање Локалних тимова за заштиту старих лица од насиља и дискриминације;
- Креирање и промовисање политике која унапређује међугенерациску солидарност и спречавање дискриминације и маргинализације старих;
- Рад на изградњи и промени ставова и заблуда младих да су стари терет за породицу и за развој друштва, већ да је сваки грађанин Србије заслужује да у старости живи достојанствен;
- Организовати медијске кампање;
- Спровести акције за боље информисање старих;
- На организован начин обилазити старе у разуђеним сеоским подручјима и мапирати њихове потребе, уз учешће здравствених, социјалних и служби месних заједница;
- Организовати информативне састанке за старе и чланове њихових породица у насељима на тему "Права и како до њих" са тимом стручњака различитих профила;
- Посредовање у поступку остваривања права. Посредовање у поступку остваривања права може бити нова услуга, обзиром на изражене потребе старих, нарочито из руралних подручја. Ово би биле организоване акције са ограниченим временом трајања, а спроводили би их упућени волонтери, из локалне средине;
- Партиципација стручњака и корисника у формулисању буџетских приоритета у заштити старих;
- Проширење капацитета за пружање услуга подршке старим лицима (помоћи и неге у кући, смештај у хранитељским породицама, формирање мобилних екипа, волонтера, служба за доставу хране, телефонско саветовалиште и сл.);
- Обезбедити доступност јавних служби старим лицима;
- Успостављање домских услуга смештаја, мањих капацитета, пансиона за старијалица, кроз приватно – јавна партнерства и партнерства са цивилним сектором;
- Успоставити смештајне капацитете у сеоским подручјима;
- Проширење услуге Помоћи у кући у смислу веће доступности услуга и повећање обухвата корисника;
- Развој услуге дневног центра као сталне услуге у локалној заједници;
- Повећање броја хранитељских породица за стара лица у локалној заједници;
- Креирање програма и садржаја за стара лица.

Ресурси за остваривање циљева

- Локална самоуправа;
- Удружење пензионера Бајина Башта;
- Центар за социјални рад Бајина Башта;
- ОО Црвени крст ББ;
- Дом здравља ББ;
- ПИО Фонд ББ;
- Сва стара лица у општини Бајина Башта која желе да својом партиципацијом унапреде квалитет живота старих;
- Остала удружења која се баве проблематиком старих лица.

5.18. ЖРТВЕ НАСИЉА

Насиље је глобалан, светски проблем који се дешава без обзира на старосну доб, расу, веру, образовни и социоекономски статус и географско подручје и представља грубо кршење основних људских права, што је утицало на међународну заједницу да усвоји бројна акта за сузбијање и елиминацију тог феномена.

Насиље долази од речи "сила", означава однос између две стране у коме једна страна употребом или самом претњом употребе силе утиче на другу страну. Насиље је свесна окрутност усмерена према другима с циљем стицања моћи помоћу наношења психичке и/или физичке боли. Насиље је свака делатност којом се непосредно, блиско и стварно угрожава телесни и душевни интегритет пасивног субјекта.

Међународни правни оквир

Најважнији међународни акти који предвиђају низ мера и препорука у правцу сузбијања и спречавања насиља су: Универзална декларација УН о људским правима (1948); Конвенција УН о елиминисању свих облика дискриминације жена (CEDAW); Општа препорука број 19 Комитета за елиминисање свих облика дискриминације жена (Комитета CEDAW) из 1992. године; Декларација УН о елиминисању насиља над женама (1993); Резолуција Комисије УН за људска права 2003/45 посвећена елиминисању насиља над женама; Конвенција УН о правима детета (1989); Конвенција УН о правима особа са инвалидитетом (2006); Пекиншка декларација и Платформа за акцију (1995) – у области насиља у породици; Миленијумски циљеви развоја, усвојени на Миленијумском самиту УН (2000); Препорука број R (90) 2Е Комитета министара Савета Европе о социјалним мерама у вези са насиљем у породици; Препорука 1450 (2000) Парламентарне скупштине Савета Европе о насиљу над женама у Европи; Препорука 1582 (2002) Парламентарне скупштине Савета Европе о насиљу над женама у породици; Препорука 2002 (5) Комитета министара Савета Европе о заштити жена од насиља; Препорука 1681 (2004) Парламентарне скупштине Савета Европе – "Кампања за борбу против породичног насиља над женама у Европи"; Препорука 1905 (2010) Парламентарне скупштине Савета Европе.

Национални правни оквир

Национални правни оквир који се односи на област спречавања и сузбијања насиљачине следећи документи: Устав Републике Србије као највиши правни акт; Кривични законик, Законик о кривичном поступку; Породични закон; Закон о јавном реду и миру; Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица; Закон о програму заштите учесника у кривичном поступку;

Закон о извршењу кривичних санкција; Закон о полицији; Закон о оружју и муницији; Закон о равноправности полова; Закон о забрани дискриминације; Закон о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана; Закон о заштити података о личности; Национална стратегија за спречавање и сузбијање насиља над женама у породици и у партнерским односима; Национални план акције за децу; Национална стратегија за превенцију и заштиту деце од насиља; Национална стратегија за борбу против насиља и недоличног понашања на спортским приредбама за период 2013 – 2018.године.

Национални Миленијумски циљеви развоја у Републици Србији; Општи протокол за заштиту деце од злостављања и занемаривања (2005), а затим и посебни протоколи за установе социјалне заштите (2005), образовно-васпитни систем (2007) - Посебни протокол за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у васпитно - образовним установама; Правилник о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање; као и полицију (2007) - Посебан Протокол о поступању полицијских службеника у случајевима насиља над женама у породици и у партнерским односима; Посебни протокол о поступању полицијских службеника у заштити малолетних лица од злостављања и занемаривања; Посебни протокол о поступању полицијских службеника у заштити малолетних лица од злостављања и занемаривања и други општи и посебни протоколи донети од стране Владе Републике Србије и надлежних Министарстава који се баве проблемима насиља и на јединствен начин уређују и пружају смернице за поступање и сарадњу између различитих државних органа у случајевима насиља. Циљ ове области стратешког документа је сузбијање свих облика насиља кроз развој превенције и мултисекторске сарадње, јачање капацитета органа и установа и унапређење система мера заштите и подршке жртвама насиља пре свега кроз слање јасне поруке да је насиље као модел понашања друштвено неприхватљив. У даљем тексту документ ће се бавити породичним и партнерским насиљем, злостављањем и занемаривањем деце, вршњачким насиљем и насиљем на спортским приредбама као облицима насиља чији негативан утицај оставља дубок траг не само на жртве насиља већ и на сам социјални миље средине у којој живимо.

Насиље у породици

На бази преузетих међународних стандарда који су садржани у бројним документима међународних организација универзалног и регионалног карактера (Савет Европе, Европска унија) и Република Србија је 2005. године доношењем Кривичног закона ("Сл. гласник РС", бр. 85/2005, 88/2005 - испр. 107/2005 - испр. 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013 и 108/2014) прописала посебно кривично дело *насиље у породици* предвиђајући кривичну одговорност и кажњивост за најтеже облике насиља међу сродницима. Србија се и на тај начин приближила бројним другим правним и друштвеним системима у овом погледу. Према Породичном закону, насиље у породици представља "понашање којим један члан породице угрожава телесни интегритет, душевно здравље или спокојство другог члана породице". Кривични закон одређује да кривично дело насиља у породици врши свако ко применом насиља, претњом да ће напасти на живот или тело, дрским или безобзирним понашањем угрожава спокојство, телесни интегритет или душевно стање члана своје породице.

Насиље у породици укључује различите облике насиља:

Физичко насиље подразумева: гурање, одгуривање, повлачење за косу, ударање, ударање ногама, угризе, дављење, убоде, физичко мучење, непружање неопходне неге и помоћи особама са инвалидитетом, премлаћивање и убиство, али не искључује и

друге манифестације. Тежина повреда варира од најмањих до озбиљних: преломи, подливи, модрице до трајних повреда и смрти.

Сексуално насиље представља сваку сексуалну активност без пристанка, што укључује: сексуално задиркивање, непожељне коментаре, нежељене сексуалне предлоге, присилу на учешће или гледање порнографије, нежељено додиривање, болни и понижавајући сексуални чин, присиљан сексуални однос, силовање и инцест.

Психичко (ментално, емотивно) насиље подразумева: омаловажавање, вређање, игнорисање, коришћење привилегија, псовке, исмевање, подругивање, приговарање, претње и принуде (са употребом или без употребе оруђа и оружја којима се могу изазвати телесне повреде), застрашивање, изолацију, презир, малтретирање, окривљавање, манипулације децом, вербалне нападе, али не искључује и друге манифестације.

Економско насиље представља: неједнаку доступност заједничким средствима, ускраћивање, односно контролисање приступа новцу, спречавање запошљавања или образовања и стручног напредовања, ускраћивање права на власништво, присиљавање на одрицање власништва или тражење власништва од којег се жртва насиља одрекла, односно намеравала да се одрекне, продају ствари без сагласности власника/це – продају под принудом, али не искључује и друге манифестације.

Насиље над женама

Насиље у породици увек представља злоупотребу моћи и контролисање чланова породице који имају мање моћи или располажу мањим ресурсима. У већини друштава, нарочито у традиционалним и патријархалним заједницама, мушкарци имају знатно више моћи – не само физичке, већ и економске и друштвене. Насиље у породици је најзаступљенији облик насиља над женама, док је, с друге стране, тачно и то да су жене најчешће жртве насиља у породици.

По свим светским статистикама, насиље у породици већином врше мушкарци над женама, што уједно представља и најчешћи узрок смрти жена у свету старости од 19-44 година старости. Око 40-70% убистава жена широм света почињено је од стране њихових интимних партнера. Истовремено, бар свака трећа жена је у свом животу искусила батине, принудан секс или била злостављана на неки други начин. Дакле, најчешће жртве насиља су жене и девојчице, а најчешћи починиоци мушкарци. Насиље над женама има дуготрајне последице. Може бити угрожено физичко и психичко/ментално здравље жене. Физичко насиље доводи до механичких повреда, али и функционалних поремећаја здравља. Последице сексуалног насиља утичу на репродуктивно здравље жене и могу да створе гинеколошке проблеме, полно преносиве болести и нежељену трудноћу. Ако се насиље дешава у трудноћи може довести до спонтаних побачаја, превременог порођаја и слично. Најчешће последице насиља се одражавају на ментално здравље жене и то су депресија, анксиозност и посттрауматски стресни поремећаји. Злостављане жене су склоне употреби алкохола и дроге, а неретко и лекова за спавање. Жртвама је озбиљно урушено самопоуздање и самопоштовање, вољно нагонски механизми су ослабљени, оне су пасивне и често свој страх и немоћ интернализују и окрећу према себи. Зато може доћи и до самоповређивања, односно суицида, а у мањем броју случајева се дешава да жртва убије свог злостављача.

Декларација Уједињених нација о укидању насиља над женама дефинише кључне облике насиља над женама прецизирајући да такво насиље може бити физичке, сексуалне или психичке природе и да се може испољавати: 1) у породици што обухвата премлаћивање, сексуално злостављање женске деце, силовање у браку,

генитално сакаћење жена и насиље које врше друге особе изузев супружника; 2) у широј заједници, укључујући силовање, сексуално злостављање и сексуално узнемиравање на радном месту 3) насиље које врши или подстиче држава где год да се оно одвија.

Такође треба имати у виду да насиље над женама, представља уједно и насиље над децом, било да су она сведоци насиља над мајком или су и сама непосредне жртве.

Насиље над децом

Насиље над децом представља грубо кршење права детета. Насиље изазива патњу детета, озбиљно угрожава развој, добробит, па и сам живот детета, а последице су често тешке и дуготрајне. Злоупотреба или злостављање детета обухвата све облике физичког, односно емоционалног злостављања, сексуалну злоупотребу, занемаривање или немаран поступак, као и комерцијалну или другу експлоатацију, што доводи до стварног или потенцијалног нарушавања здравља детета, његовог преживљавања, развоја или достојанства у оквиру односа који укључује одговорност, поверење или моћ (Светска здравствена организација, 1999).

Деца као жртве или сведоци насиља могу да развију различите облике психосоматских и емотивних поремећаја, као и поремећаја понашања. Дечја реакција на насиље може бити агресивност, слабији успех у школи, ниско самопоштовање, повлачење, ноћне море и разни облици измењеног понашања, а такође могу показивати неке облике насилног понашања у социјалним и породичним односима у одраслом добу.

Посебно угрожене групе деце када је насиље у питању су: деца из сиромашних породица, деца ромске националности, деца из породица избеглих и расељених лица, деца без родитељског старања односно, деца одвојена од родитеља, деца у институцијама, деца са сметњама у развоју и деца у поступку реадмисије (деца повратници). Право на заштиту од свих облика насиља представља основно право сваког детета утврђено у Конвенцији о правима детета и другим документима Уједињених нација.

Савета Европе и осталих међународних организација, које је држава Србија ратификовала као чланица тих организација. Ратификовањем Конвенције о правима детета преузета је обавеза да се предузимају мере за спречавање насиља над децом и да се обезбеди заштита детета од свих облика насиља у породици, институцијама и широј друштвеној средини, и то од: физичког и менталног насиља, злоупотребе и занемаривања; свих облика сексуалног изабљивања и сексуалне злоупотребе; насилног одвођења деце и трговине децом; свих других облика експлоатације штетних за дете; мучења, нехуманих и понижавајућих поступака и кажњавања.

Вршњачко насиље као облик насиља над децом ван породице

Вршњачко насиље је облик физичког или психичког насиља где се малолетници јављају са обе стране сукоба, као учиниоци и жртве, и спада у домен онога што се назива „насиљем у свакодневном животу“. Вршњачко насиље је феномен који прати школовање многе деце. Узрок насиља је одсуство емпатије и моралности који су требали бити развијени у породици. Према подацима УНИЦЕФ - а већина ученика је барем једном била изложена неком виду насиља. И поред школских полицајаца и различитих програма за превенцију насиља, ситуација је алармантна. Неопходан је рад на превенцији ове појаве јер она постаје социјално видљива тек када појединачни инцидентни добију медијску пажњу. Веома је важно препознати насиље, знати шта представља, шта треба предузети ако се неко насилно понаша, и како се одбранити од

оних који врше насиље. Изучавање вршњачког насиља је почело 70-их година прошлог века у Норвешкој од када настаје и проучава се литература која објашњава природу овог феномена.

Насиље и недолично понашање на спортским приредбама

Проблеми трансформације друштва у последње две деценије, оставили су изузетан негативан утицај на безбедност спортских приредби, што представља шири друштвени проблем и угрожава националне интересе и безбедност друштва. Социолози су одавно утврдили да се друштвени систем састоји из одређених подсистема (економски, политички, културни, образовни, итд.). Спорт се врло тешко може инкорпорирати у било који од ових система, али је делимично садржан у сваком од њих. Друштвени систем пресудно утиче на спорт, његову суштину, карактер, организациону структуру. Као низ других активности, спорт се не може издвојити из целокупног друштвеног контекста и друштвене организованости. Само привидно изгледа да је спорт на маргинама друштва и изван темељних друштвених токова. Спорт може бити образац и инструмент за истраживање бескрајног поља друштвености, средство за идентификовање општедруштвеног стања, кретања и промена у друштву.

Насилно понашање на спортским приредбама је познато као "хулиганизам" и представља светски феномен. Деценијама су навијачи изазивали немире и на спортском терену и ван њега у скоро свим земљама света. Развој ове субкултуре довео је до насиља ван стадиона. Последице дивљања навијача су бројне. Материјална штета која се при том проузрокује је велика. Готово учестале појаве су лакше и теже повреде, па и смрт навијача. У насиљу навијачи пред собом руше све, а иза себе остављају ишарану околину, поломљена, па и запаљена путничка и теретна возила, аутобусе, поломљене трафике и продавнице, преврнуте контејнере, канте за отпатке. То значи да се у једном тренутку целокупна урбана средина појављује као незаштићено поље, арена где се насиље и агресија, укључујући и панику са стадиона преноси у простор и преобликује у "општеградски проблем" Закон о спречавању насиља и недоличног понашања на спортским приредбама је предвидео низ превентивних мера које је организатор спортске приредбе дужан да спроведе. Поред тога што је дужан да пријави спортски сусрет, у законом предвиђеном року, а у случају да је наведени сусрет од стране Спортског савеза фудбалског, кошаркашког или неког другог, проглашен за сусрет повећаног ризика, организатор мора да предузме, у сарадњи са Министарством унутрашњих послова Републике Србије, низ појачаних превентивних мера.

И, да закључимо *извршиоци насиља* могу бити најужа породица, сродници, познаници, суседи, послодавци, службена лица и слично. Највећи број случајева насиља се дешава приликом туча, а које су карактеристичне за млађе особе, углавном мушког пола и које се дешавају и у алкохолисаном стању извршиоца. Насиље може бити пријављено од стране члана породице или другог лица, установе, полиције, на захтев суда, удружења, органа старатељства, саме жртве, а може бити и анонимна пријава.

Институције које су укључене у поступке збрињавања жртава насиља

Дом здравља

Улога Дома здравља у области насиља је здравствено збрињавање жртве. Здравствени радници и здравствени сарадници Дома здравља у раду на заштити жртава насиља примењују Породични закон, Посебни протокол система здравствене

заштите за заштиту деце од злостављања и занемаривања, као и Посебни протокол Министарства здравља Републике Србије за заштиту и поступање са женама које су изложене насиљу од 2010. године. Обавеза здравствених радника је медицинско збрињавање и пријављивање Полицијској управи и Центру за социјални рад.

Центар за социјални рад

У поступцима спречавања насиља Центар врши процену степена угрожености, интервентно реагује, обезбеђује привремени смештај, обавештава о томе потписнике протокола, саветодавно ради са члановима породице, израђује планове заштите и прати породицу у потребном временском периоду. У заштити жртава насиља, Центар за социјални рад покреће поступке за изрицање мере заштите од насиља, покреће поступке за потпуно или делимично лишавање родитељског права, подноси кривичне пријаве у ситуацији када жртва није у могућности, доставља налаз и мишљење суду у кривичном поступку, налаз и мишљење о сврсисходности изрицања тражене мере, као и у другим ситуацијама где је присутно занемаривање или злостављање.

Полицијска управа

Надлежност Министарства унутрашњих послова Републике Србије, односно Полицијске управе у Бајиној Башти као њене организационе јединице, утврђена је Законом о полицији и другим законским и подзаконским актима који се односе на обављање полицијских послова. У обављању полицијских послова полиција се придржава националних стандарда полицијског поступања утврђених законима и другим подзаконским актима Републике Србије, као и од стране Републике Србије усвојених међународних уговора и конвенција и донетих Општинских протокола. На основу њих је Министарство унутрашњих послова донело Посебне протоколе којима се уређују процедуре приликом поступања полицијских службеника према малолетним лицима и у случајевима породичног насиља. Посебним протоколом о поступању полицијских службеника у случајевима насиља над женама у породици и у партнерским односима разрађени су интерни поступци и нормативно уређена процедура поступања полицијских службеника у случајевима породичног насиља уз поштовање принципа да је безбедност, односно сигурност жртве приоритет.

Основно јавно тужилаштво

Када је у питању област насиља, Основно јавно тужилаштво прима кривичне пријаве поднете по основу кривичног дела против живота и тела у којима има елемената насиља, насиља у породици, као и насилничког понашања, које могу бити поднете од стране Полицијске управе, Центра за социјални рад, државних органа и организација, као и грађана. По пријему кривичних пријава разматра и утврђује основаност кривичне пријаве и доноси одлуку о истима.

Опис стања у Бајиној Башти

У 2015. години пријављено је 31 насиље. Највише је било одраслих особа које су биле жртве насиља 22, старијих 6 и троје деце. Доминантна врста насиља је физичко насиље 25, психичко 2 и занемаривање 4. Није било измештања у сигурну кућу. Углавном су жртве остајале у својим домовима или због безбедоносне процене упућиване у сродничке породице.

За ову средину је карактеристично прекомерно конзумирање алкохола. У најчешћем броју случајева насилници су били у алкохолисаном стању.

Особе које су психички измењене без терапије и лекарског праћења и контроле испољавају агресивно понашање према члановима породице. Неопходан је увид у континуитет лечења. Велики број људи има став да је насиље нешто што се тиче само њихове породице, те се трансгенерацијски преноси - усвојени облик понашања.

Потребно је превентивно деловати у циљу спречавања узрока и основати Саветовалиште за лечење зависности (алкохолизма).

Циљеви

1. Свеобухватна заштита и подршка породицама са идентификованим насиљем;
2. Успостављање концепта социјалног становања и механизма за његову имплементацију на локалном нивоу;
3. Јачање родитељских компетенција у циљу очувања функционалности породичних односа;

Препоруке:

- Сигурна кућа;
- Саветовалиште за жртве насиља;
- Основати Саветовалиште за алкохолизам;
- Економско оснаживање за жртве насиља;
- Спровођење превентивних мера за спречавање насиља, међу којима и чешћа и обухватнија реализација кампања с циљем охрабривања жртава насиља да пријављују случајеве насиља и упознавање жртава с њиховим законским правима;
- Спровођење истраживања на локалном нивоу о присуству различитих облика насиља;
- Подизање свести локалне заједнице о препознавању различитих облика насиља и правовремено реаговање на појавне облике насиља(медијске кампање);
- Унапређивање сарадње свих институција и организација у циљу ефикасног и ефективног реаговања на проблем насиља кроз интерсекторски и интердисциплинарни приступ;
- Оснаживање пружалаца услуга који се баве проблемима насиља;
- Подизање капацитета надлежних органа и служби кроз специјализоване обуке запослених на тему насиља, при чему је неопходно посебно обратити пажњу на рањиве групе становништва (стари, особа са инвалидитетом и сл.) у циљу побољшања ефикасности правовремености институционалних мера заштите жртава насиља;
- Специјализована едукација стручњака за рад са жртвама и починиоцима насиља у свим релевантним институцијама;
- Радити на формирању специјализованих тимова, састављених од посебно едукованих и стручно оспособљених професионалаца за рад са жртвама насиља и рад са починиоцима насиља;
- Реализација превентивних програма за спречавање насиља над децом, а посебно над децом са сметњама у развоју и психичким поремећајима, као и деце из мањинских и маргинализованих група намењених запосленима у образовном систему и деци.

5.19. ДЕЦА И МЛАДИ СА ПРОБЛЕМИМА У ПОНАШАЊУ

Поремећај понашања је свако понашање човека које у значајној мери одступа од уобичајеног људског понашања и као такво крши друштвене норме и изазива реакцију друштвене заједнице.

Делинквентно понашање је поремећај понашања којим се директно крше моралне и правне норме друштвене заједнице и као такво подразумева извршење кривичних дела (против имовине, живота и тела), прекршаја саобраћајних, против јавног реда и мира и неморалних радњи и поступака агресивно понашање, ауто агресивно понашање, бежање из школе и др. Појам делинквентног понашања односи се преваходно на малолетничку популацију.

Асоцијално понашање је поремећај у понашању који се манифестује непостојањем интересовања за друштвени живот, суженим кругом пријатеља, лошим квалитетом интерперсоналних комуникација и односа и уопште пасивношћу и незаинтересованосту индивидуе за свет који је окружује. Асоцијална особа за разлику од делинквентне не чини против друштвене радње већ се дистанцира од друштва.

Карактеристике делинквентног обрасца понашања су:

Бежање са часова и попуштање у школи - први и најчешће сигурни показатељ да се дете мења, нарочито индикован код вишедневних изостанака из школе.

Малтретирање млађих особа (браће, сестара, комшија, пријатеља) и то како физичко тако и вербално малтретирање, разбијање ствари по кући у "нападима беса" када му нешто није по вољи, најчешће је везано за новац, изласке, учење или сређивање собе, учестало гледање видео клипова са насилним садржајем, мучење животиња, припадност ризичним групама које карактерише стално чланство, устаљена хијерархија, типичан стил комуницирања и облачења и слично. У објашњавању феномена асоцијалног и делинквентног понашања које се уопштено назива друштвено неприхватљивим, посебна се пажња, осим социјалних, културних чинилаца и стицаја околности, поклања особинама личности. Адолесцентима се намеће решавање многих животних задатака и постигнућа у различитим подручјима. Емоционална стабилност се стиче „преко ноћи“. Емоције везане за љубав и тек пробуђену полност, везане са потребом за привлачење пажње супротног пола, често резултирају неадекватним, делинквентним понашањем. Тешкоће и немогућности да се суоче са новим ситуацијама и пронађу пожељна решења воде, прво у „сукобе самим са собом“, па онда и са окружењем, што представља неадекватан одговор на суочавање са „нерешивим“ проблемима. Млади људи који имају неке психолошке или друштвене проблеме често се повезују у криминалне или неке друге проблематичне групе. То је посебно присутно када породица, школа и друге установе за младе, за њих нису привлачне, па група постаје замена за породицу. Изгубљену или недостајућу породичну комуникацију замењују оном у групи, а садржај њиховог груписања постаје криминогено понашање.

Постоји много различитих врста и типова делинквентног понашања:

Агресивно асоцијално понашање (окрутност, стварање нереди, изазивање), социјализирано делинквентно понашање (крађа у групи, изостајање из школе, скитња), инхибирано понашање (стидљивост, апатија, иритабилност).

Делинквентне радње могу бити изведене индивидуално, појединачно, у паровима или у мањим скуповима. Појави делинквенције иду у прилог критична раздобља, ситуација и околности као што су ратне и економске кризе.

Делинквенти су деструктивни, импулсивни, осветољубиви, тврдоглави, непријатељски расположени, насилни, сурови и окрутни кад им се неко супротстави. Истраживања показују да су 80% малолетних делинквената били жртве насиља.

У Бајиној Башти у 2015. години на евиденцији Центра за социјални рад било је 42 малолетника са проблемима у понашању као и 17 прекршајних пријава према малолетницима, изречених васпитних налога код 14 малолетника, изречене васпитне мере појачаног надзора код 3 малолетника и посебне обавезе код троје малолетника.

Кључни проблеми:

- Малолетничка делинквенција јавља се као резултат дисфункционалности породица (насиље, заменемаривање, незапосленост, сиромаштво), али и као неадекватан одговор система на растући тренд повећања броја прекршаја и кривичних дела које почине малолетници;
- Недостатак ванинституционалног и неповезаност институционалног оквира за подршку деци и младима који припадају ризичним групама (деца са сметњама у развоју, деца без родитељског старања, деца-жртве породичног и вршњачког насиља, ромска деца...);
- Пораст злоупотребе психоактивних супстанци (ПАС) и изостанак интервенција државе у сузбијању овог растућег проблема, непостојање стратешког оквира за борбу против злоупотребе ПАС, непримењивање закона, неадекватна законска регулатива, непостојање сарадње између ресорних институција, непостојање превентивних програма, незапосленост сиромаштво.

ПРЕПОРУКЕ:

- Едукација деце и младих у образовном систему о појавним облицима, проблемима и последицама насиља, као и правовремено реаговање на исто (вршњачка едукација, јачање улоге Ђачког парламента, формирање вршњачких тимова и сл.);
- Малолетничка делинквенција - ради сузбијања, односно промене постојећег стања, потребно је повезати рад и функционисање институција на свим нивоима локалном, регионалном и националном нивоу;
- Јачање механизма између унутарсекторских (јавних институција) и међусекторских партнерства између јавног, приватног и грађанског сектора у циљу реализације мера превенције малолетничке делинквенције и успостављања одрживих социјалних услуга за ову корисничку групу;
- Подизати стручне, организационе и инфраструктурне капацитете за апсорпцију буџетских средстава ради успостављања мреже услуга и мера подршке и повећање бриге о деци и младима који припадају ризичним групама;
- Израда акционог плана за смањење малолетничке делинквенције на локалном нивоу, односно дефинисање овог приоритета у оквиру локалних акционих планова;
- Успостављање услуга дефинисаних Законом о социјалној заштити, иновативних социјалних услуга на нивоу локалних заједница, али и регионалних услуга којима би се омогућио већи степен социјализације малолетних делинквената и спречила институционализација;
- Оснивање Дневног центра за децу са проблемима у понашању.

5.20. ИЗБЕГЛА И ИНТЕРНО РАСЕЉЕНА ЛИЦА

Комесеријат за избеглице и миграције или Општински штаб за избегла, прогнана и расељена лица је почео са радом 1991. године. Због добијања држављанства Републике Србије број избеглих лица се смањује. Међутим, добијањем држављанства проценат сиромаштва се не смањује. Избегла лица немају решено стамбено питање, запослење и примања. Мали је број запослених који остварују неки вид прихода. Чланови породица често раде сезонске послове ради остваривања прихода. Најосетљивија група су деца. Приметно је да један број интерно расељених лица мења пребивалиште и по том основу губе статус интерно – расељених. Осетљиве групе тих лица су деца, стари и породице које немају никаквих новчаних примања.

Према попису из 1996. године на територији општине Бајина Башта регистровано је 1926 избеглих лица. Према попису избеглица из 2001. године на територији општине Бајина Башта регистровано је 736 избеглих и 330 ратом угрожених лица. По последњој регистрацији од 2004- 2005. године одазвало се 313 лица, од тога 257 избеглих лица је добило потврду о продуженом избегличком статусу и нове избегличке легитимације, а за 56 избеглих лица укинута је избеглички статус по службеној дужности. Према евиденцији Комесеријата за избеглице, на дан 01.07.2012. године у Бајиној Башти регистровано је укупно 194 избегла лица.

Са Косова и Метохије евидентирано је 81 интерно расељено лице на територији општине Бајина Башта.

Према подацима Комесеријата за избеглице и миграције, на дан 01.07.2012. године у Бајиној Башти регистровано је 91 интерно расељено лице.

Једанаест избегличких породица смештено је у објекте за социјално становање.

Према резултатима анкете за стамбено збрињавање на територији општине Бајина Башта:

- Укупно 41 породица је заинтересована за стамбено збрињавање;
- 21 породица за станове са могућношћу откупа;
- 2 породице за становање под закупом до 5.000,00 динара;
- 2 породице за социјално становање у заштићеним условима;
- 8 породица за монтажну кућу;
- 8 породица за грађевинске пакете.

На основу решења Комесаријата за избеглице **2015. године** исплаћено је 10 једнократних помоћи избеглим и интерно расељеним лицима од по 20.000,00 динара; 8 једнократних помоћи интерно расељеним лицима у износу од по 15.000 динара.

Пакете хране примило је 31 избегло лице и 3 интерно расељена лица.

Уговором између Комесаријата за избеглице и миграције и општине Бајина Башта обезбеђено је 1.073.500,00 динара за пројекат доделе помоћи намењене побољшању услова становања интерно расељених док су у расељеништву, обезбеђивањем домаћинства са окућницом, као и доделе помоћи намењене за куповину грађевинског

материјала за поправку или адаптацију сеоске куће са окућницом. Од тог износа 950.000,00 динара издвојено за куповину домаћинства са окућницом.

На основу решења Комесаријата за избеглице **2016 године:** исплаћено је 20 једнократних помоћи избеглим и интерно расељеним лицима од по 20.000,00 динара и 15 једнократних помоћи избеглим и интерно расељеним лицима у износу од 15.000,00 динара.

Уговором о сарадњи између Комесаријата за избеглице и миграције и општине Бајина Башта обезбеђено је 1.263.500,00 динара на име помоћи за побољшање услова становања интерно расељеним лицима ,док су у расељеништву, кроз доделу помоћи при куповини сеоских кућа са окућницом и доделе помоћи намењене за грађевински материјал за поправку или адаптацију сеоске куће са окућницом. Од овога 180.000,00 динара издвојено је за набавку грађевинског материјала за потребе интерно расељеним лицима , а 1.150.000,00 динара за куповину непокретности.

Уговором о сарадњи за доделу средстава намењених за набавку и доделу робе и материјала за покретање, развој и унапређење доходних активности у пољопривредној, занатској, услужној или другој области за интерно расељеним лицима док су у расељеништву, која живе на територији општине Бајина Башта. 65.000,00 динара издвојено је за набавку равношиваће шиваће машине са секачем конца, а 120.000,00 динара за набавку ткачког развоја за ручно ткање.

Расписан је јавни позив за избор корисника помоћи за решавање стамбених потреба избеглица на територији општине Бајина Башта.

Обављено је анкетање избеглих лица који су се 2013. године, јавили на јавни позив за добијање помоћи у реконструкцији стамбених јединица у циљу повртака у БиХ, који је објавило Министарство за људска права и избеглице БиХ у оквиру Регионалног стамбеног програма. Са територије општине Бајина Башта на овај јавни позив пријавило се 61 избегло лице. Процес избора избеглих лица који ће добити помоћ је још у току (2017 год.).

Преко Комесаријата за избеглице **2017 године,**а на основу решења, по 20.000,00 динара исплаћено је 14 једнократних помоћи избеглим и интерно расељеним лицима
Расписан је јавни позив за подношење понуде за изградњу вишепородичних стамбених објеката за избегла и интерно расељена лица на територији општине Бајина Башта.

6. СВОТ (SWOT) АНАЛИЗА

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<p>Постојећи организациони капацитети и људски ресурси у релевантним институцијама (интерресорне комисије, канцеларија за младе, ЦСР, установе примарне здравствене заштите, образовне и установе културе (О.Ш. „Рајак Павићевић“, О.Ш. „Свети Сава“, О.Ш. „Стеван Јоксимовић“ село Рогачица и О.Ш. „Душан Јерковић“ село Костојевићи. Две средње школе: Техничка школа и Гимназија „Јосиф Панчић“, правосудни органи, полиција, НСЗ у Ужицу регионалном центру и филијала у ББ, удружења грађана;</p> <p>Постојеће услуге социјалне заштите: помоћ у кући за стара лица; дневни боравак за децу - особе са инвалидитетом.</p> <p>Постојећи едукован кадар, ентузијазам и жеља за сгучним усваршавањем представника јавног и цивилног сектора.</p> <p>Препознат значај тимског рада и сарадње, како унутар тако и између различитих сектора.</p> <p>Релативно развијен сектор грађанског друштва.</p> <p>Постојећа искуства у стратешком планирању и управљању пројектима на локалном и регионалном нивоу. Унапређење животних услова за стара лица у општинама Сјеница и Бајина Башта.</p> <p>Регионални савет за друштвени развој фомиран од стране скупштине Регионалне развојне агенције "Златибор" које чине градоначленик и председници свих локалних самоуправа са подручја Златиборског управног округа.</p> <p>Постојање представника у Регионалној развојној агенцији.</p> <p>Делегиран члан Општинског већа за област социјалне заштите.</p>	<p>Постојаћа организациона структура не излази у сусрет реформским процесима у области социјалне заштите (непостојање запосленог који је задужен рефератом (ресором) за социјалну политику у општинској управи, у одељењу/служби за друштвене делатности.</p> <p>Неадекватно мотивисан кадар, недосатак планског приступа у управљању људским ресурсима; недовољни просторни капацитети прилагођени потребама корисника.</p> <p>Недовољно развијена мрежа услуга - саветовалишта, клубови за старе, прихватилишта, сигурне куће, предах услуге, СОС телефон, помоћ у кући за старе на селу и сл.)</p> <p>Међусекторска и међуопштинска сарадња се успоставља <i>ad hoc</i> - не постоји институционализовани и одрживи механизми сарадње.</p> <p>Постојећи стратешки и законски оквир на локалном нивоу се не примењује на адекватан начин.</p> <p>Недефинисане надлежности и процедуре комуникације између релевантних сектора, што значајно доприноси смањеној ефикасности рада и ефективности резултата.</p> <p>Непостојање јединствене базе података од значаја за праћење и планирање социјалне заштите.</p> <p>Мониторинг и евалуација нису успостављени као одрживи процеси од значаја за планирање и спровођење планираног.</p> <p>Недовољно развијен истраживачко аналитички рад. Непостојање праксе извештавања.</p> <p>Непостојање лиценцираних пружаоца услуга.</p> <p>Правилници о пружању услуга/е нису усвојени .</p> <p>Неодрживост пројеката за успостављање услуга; Доминација буџетских издвајања за материјалну подршку над услугама социјалне заштите.</p> <p>Капацитети пружаоца услуга нису довољно развијени. Посебно, ЦСР као пружаоци услуга нису формирали посебне организационе јединице за пружање услуга; не постоје лиценцирани пружаоци услуга;</p> <p>Недовољни инфраструктурни и финансијски капацитети. Посебно, нерешена имовинско-правна питања.</p> <p>Недовољно информисање и недовољна видљивост услуга и програма у заједници. Недовољно</p>

	развијен партиципативни приступ у планирању социјалне заштите;
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<p>Стимулативан стратешки и законски оквир на националном нивоу (Стратегија социјалне заштите, Стратегија унапређења положаја ОСИ и др. релевантна стратешка документа; Закон о социјалној заштити, Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању ОСИ, Закон о социјалном становању, подзаконска акта,...).</p> <p>Нацрт Закона о социјалном предузетништву као шанса.</p> <p>Подршка међународне заједнице - приступ међународним фондовима, учење кроз прекограничну сарадњу;</p> <p>Финансијска подршка ресорних министарстава, посебно Министарства за рад, запошљавање и социјалну политику. Наменски трансфери,</p> <p>Успостављени капацитети на регионалном нивоу - Регионална развојна агенција.</p> <p>Друштвено одговорно пословање као модел сарадње са привредом.</p> <p>Подршка медија.</p> <p>Напредне технологије у служби даљег развоја - могућност за пружање online услуга, истраживање и мониторинг.</p>	<p>Нестабилна политичка и економска ситуација на националном нивоу.</p> <p>Неједнак третман социјалне заштите</p> <p>Неравномерна развијеност општине у економском, социјалном и еколошком смислу (рурални део).</p> <p>Неповољни климатски услови (општина Бајина Башта претежно припада планинском подручју.)и климатски услови. Недовољно развијена инфраструктура, посебно саобраћајна, комунална, информативна.</p> <p>Неуједначена законска регулатива.</p> <p>Недовољно развијени механизми за децентрализацију - преноса одговорности на локални ниво, без адекватне подршке локалној самоуправи у институционалном и финансијском смислу.</p> <p>Негативни демографски трендови: пад наталитета, одлив стручног кадра, пасивност омладине, недовољна сензибилисаност за волонтерски рад, пораст броја незапослених, политизација запошљавања, пораст броја старачких домаћинстава у руралном подручју који имају потребу за социјалном заштитом.</p> <p>Недовољна сензибилисаност осталих сектора на социјалне потребе заједнице.</p>

7.0 ПОТРЕБИ РЕШАВАЊА СОЦИЈАЛНИХ ПРОБЛЕМА

Доношењем новог Закона о социјалној заштити, април 2011. године, јединицама локалне самоуправе је додељен значај, али и одговорност у области социјалне заштите. Наиме, актуелни систем социјалне заштите мотивише локалне самоуправе да развију читав низ услуга различитог нивоа и интензитета које омогућавају задовољавање потреба угрожених и група у ризику, њихово активно учешће у друштвеним активностима заједнице и доприносе афирмисању друштвених вредности.

Ангажовање јединица локалне самоуправе при обезбеђивању услуга у смислу Закона о социјалној заштити захтева значајне капацитете, наменски опремљен простор и људске ресурсе, а у циљу обезбеђења потреба корисника, доступности и континуитета услуга, као и партиципирања корисника у процесу спровођења услуга. Такође је важан и квалитет пружања услуге, обзиром да су пружаоци услуге (јавне

установе, удружење грађана, предузетници, привредно друштво и сл.) у обавези да за спровођење услуга у социјалној заштити имају лиценцу у складу са Законом.

Услуге социјалне заштите су основно средство постизања циљева социјалне заштите и деле се у пет група:

- Услуге процене и планирања;
- Дневне услуге у заједници;
- Услуге подршке за самосталан живот;
- Саветодавно - терапијске и социјално - едукативне услуге;
- Услуге смештаја.

На основу спроведених анализа постојећих услуга на локалном нивоу, постоји потреба за следећим услугама:

- Дневни боравци и клубови за старија лица;
- Персонална асистенција;
- Помоћ у кући за децу са сметњама у развоју;
- Превентивни програми намењени за подршку породици;
- Услуге намењене деци и младима у ризику и поремаћајима у понашању и члановима њихових породица;
- Услуге намењене жртвама насиља у циљу смањења партнерског и породичног насиља;
- Сервиси подршке за децу и младе без родитељског старања;
- Центар за ургентно збрињавање свих угрожених лица;
- Социјално предузетништво за маргинализоване групе.

Приоритетне услуге социјалне заштите које треба развијати у наредном петогодишњем периоду су :

- Центар за ургентно збрињавање свих угрожених лица;
- Услуге намењене деци и младима у ризику и поремаћајима у понашању и члановима њихових породица;
- Услуге намењене жртвама насиља у циљу смањења партнерског и породичног насиља;
- Дневни боравци и клубови за старија лица.

Расположиви ресурси и потенцијали општине Бајина Башта који су од значаја за развијање услуга социјалне заштите на локалном нивоу су:

- Стручни кадрови који могу дати допринос у креирању нових услуга у социјалној заштити, а који имају дугогодишње искуство у раду;
- Познавање потреба корисника;
- Перманентно усавршавање стручних кадрова у складу са потребама корисника;
- Добра координација између свих релевантних институција и органи заштите цивилног друштва које се баве социјалном заштитом;
- Поседовање простора за спровођење услуга;
- Издвајање финансијских средстава из буџета града за развијање у услуга уз подршку расположивих донатора.

Препоруке:

- Унапређивање просторних и техничких капацитета за пружање и развој нових услуга;
- Формирање интегралне базе података корисника програма – услуга социјалне заштите у општини Бајина Башта и њихово стално ажурирање;
- Формирање услужног центра за сталну комуникацију корисника, институција, локалне самоуправе и медија кроз израду међусекторског протокола;
- Континуирано стручно усавршавање и размена знања и искустава на локалном нивоу, као и са другим релевантним институцијама социјалне заштите на националном нивоу;
- Развој приватно – јавног партнерства у сфери социјалне заштите и јачање партнерстава са организацијама цивилног друштва;
- Унапређивање и проширење постојећих услуга социјалне заштите (на пример услуга помоћ у кући);
- Развијање нових услуга социјалне заштите са фокусом на приоритетне услуге и рањиве групе.

8. СТРАТЕШКА СВРХА

Стратешки план за социјалну заштиту је повећана социјална сигурност сиромашних, оснажене институције, породице и појединци, развијени системи подршке, омогућавају достојанствен живот сваком грађанину општине Бајина Башта.

Стратешким планом се постављају смернице, које ће омогућити општини:

- Да покаже спремност за развој одрживог модела интегралне социјалне заштите / политике, који настаје као резултат транспарентног и активног интер-секторског приступа и као такав буде у власништву локалне заједнице;
- Да покаже јасно опредељење локалне заједнице за институционализацију интер-секторског модела локалног планирања, спровођења, праћења и ревидирања стратешког документа;
- Јасно препознаје значај и дефинише улоге, обавезе и одговорности свих актера у реформи / унапређењу социјалне заштите/ политике на локалном нивоу;
- Препознаје / предвиђа мере за континуирано и флексибилно прилагођавање / ширење/ мреже услуга, као одговор на потребе локалне заједнице;
- Своје ресурсе, активности и средства усмери у правцу развоју услуга које подржавају живот у заједници и створи јасну везу између потреба својих грађана/ки и праваца развоја услуга које се ослањају на принцип близине/ доступности;
- Изрази спремност и формулише мере за функционално међуопштинско повезивање ради задовољавања потреба својих грађана и рационалног коришћења расположивих ресурса;
- Подстиче плуралитет пружалаца услуга и развој мреже социјалних услуга;
- Развија одрживе и транспарентне механизме за наручивање, финансирање, праћење и евалуирање пружених услуга;
- Ствара оквир за развој услуга из надлежности локалне самоуправе које су непосредно у функцији деинституционализације оних грађана који су већ смештени у институције социјалне заштите и њихов смештај у природно окружење у локалној заједници кроз стварање оквира за приоритетни развој

услуга. за грађане који су у највећем ризику од институционализације и измештања из природног окружења;

- Омогући грађанима/кама да узму активно учешће у активностима које ће допринети стварању позитивне социјалне климе у заједници.

9. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ

За потребе остварења сврхе ове стратегије, Радна група поставила је следеће стратешке правце деловања локалне самоуправе, ресорних институција и организација грађанског друштва:

1. Унапређена финансијска заштита и подршка сервисима и услугама најугроженијим грађанима.
2. Развијени програми оснаживања социјалних група за превазилажење сиромаштва коришћењем индивидуалних могућности и капацитета заједнице.

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1- Унапређена финансијска заштита и подршка сервисима и услугама најугроженијим грађанима.

ПРИОРИТЕТ 1. Обезбеђење ефикасније подршке и материјалних накнада за задовољавање егзистенцијалних потреба најугроженијих грађана.

ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ:

1. Развијен целовит приступ подршке корисницима
2. Подигнут капацитет институција и запослених професионалаца за боље препознавање и задовољавање – планирање потреба корисника
3. Развијем волонтеризам и социјални капитал

ПРИОРИТЕТ	Обезбеђење ефикасније подршке и материјалних накнада за задовољавање егзистенцијалних потреба најугроженијих грађана.	
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ	1.Развијен целовит приступ подршке корисницима	
АКТИВНОСТИ	Рок за реализацију	Одговорност за реализацију
1.Формирање интегралне базе података корисника програма – услуга социјалне заштите у општини Бајина Башта и њихово стално ажурирање	До краја 2018. године	Канцеларија за примену стратегије Општинска управа Бајина Башта

2.Формирање услужног центра за сталну комуникацију корисника, институција, локалне самоуправе и медија кроз израду међусекторског протокола.	До краја 2018. године	Општинска управа Бајина Башта. Центар за социјални рад
3.Усвајање општинске одлуке и правилника о успостављању нових услуга у односу на финансирање програма по одлуци Комисије (тима) за примену стратегије.	До краја 2018. године	Општинска управа Бајина Башта. Центар за социјални рад
4.Унапређење система материјалне подршке најугроженијим грађанима – повећањем броја једнократних новчаних помоћи за 10 % годишње кроз примену Стратешког плана.	До краја 2018. године У континуитету	Општинска управа Бајина Башта. Центар за социјални рад

ПРИОРИТЕТ	Обезбеђење ефикасније подршке и материјалних накнада за задовољавање егзистенцијалних потреба најугроженијих грађана.	
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ	2.Подигнут капацитет институција и запослених професионалаца за боље препознавање и задовољавање – планирање потреба корисника	
АКТИВНОСТИ	Рок за реализацију	Одговорност за реализацију
1.Формирање мултидисциплинарног тима за унапређену комуникацију корисника израдом мандатних међусекторских протокола	До краја 2017. године	Канцеларија за примену стратегије – Општинска управа Бајина Башта
2. Два едукативна програма годишње за запослене у институцијама.	Од 2018. године до краја 2022. године.	Центар за социјални рад Општинска управа Бајина Башта

3.Развијање система праћења квалитета услуга увођењем Тима за подршку, мониторинг и евалуацију.	Од 2018. године до краја 2022. године.	Канцеларија за примену стратегије – Општинска управа Бајина Башта
4.Истраживање потреба корисника кроз једно истраживање годишње.	Од 2018. године до краја 2021. године.	Канцеларија за примену стратегије – Општинска управа Бајина Башта

ПРИОРИТЕТ	Обезбеђење ефикасније подршке и материјалних накнада за задовољавање егзистенцијалних потреба најугроженијих грађана.	
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ	3.Развијен волонтеризам и социјални капитал	
АКТИВНОСТИ	Рок за реализацију	Одговорност за реализацију
1.Формирање волонтерског центра са организовањем најмање 2 волонтерска догађаја годишње и 10 радно ангажованих волонтера са годишњим повећањем броја волонтера од 30 % и једним новим волонтерским догађајем.	Од 2018. године до краја 2022. године.	Општинска управа Бајина Башта, Центар за социјални рад. Канцеларија за младе.
2.Активно промовисање друштвено одговорног пословања. (Акциони план: израдом и емитовањем два спота годишње, организовањем два округла стола: локалне самоуправе, послодаваца и мултисекторског Тима за социјалну политику, израдом и дистрибуцијом 500 промотивних лифлета.)	Од 2019. године до краја 2022. године.	Општинска управа Бајина Башта,Центар за социјални рад. Привредна комора (регионална), Удружење послодаваца, Канцеларија за младе.

ПРИОРИТЕТ 2. Развијање услуге и сервиса за најугроженије категорије корисника.

ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ:

1. Територијално и функционално развијене и доступне услуге за особе са сметњама у развоју, особа са инвалидитетом и ратне војне инвалиде.
2. Развијање услуге за подршку деце без родитељског старања
3. Успостављање мреже сервиса и услуга на целој територији општине за подршку старима, изнемоглим, хронично оболелим и занемареним особама.

ПРИОРИТЕТ	Развијене услуге и сервиси најугроженијим категоријама корисника.	
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ	1Територијално и функционално развијене и доступне услуге за особе са сметњама у развоју, особе са инвалидитетом и ратне војне инвалиде.	
АКТИВНОСТИ	Рок за реализацију	Одговорност за реализацију
1.Формирање Дневног боравка деце са сметњама у развоју са клубовима психосоцијалне подршке породицама особа са сметњама у развоју. 1.1 Реализован један нови програм годишње уз прибављање акредитованих едукативних пакета за рад са овом категоријом корисника.	Од 2018. године до краја 2022. године.	Удружење деце са сметњама у развоју и њихових родитеља Бајина Башта. Центар за социјални рад, Општинска управа
2.Организовање сервиса помоћ у кући која је доступна и особама са инвалидитетом	Од 2018. године до краја 2022. године.	Центар за социјални рад, Лиценцирани пружалац услуге, Удружење геронто домаћица.
3.Организовање услуге „Предах“ за 10 корисника.	У 2020. години.	Удружење деце са сметњама у развоју и њихових родитеља Бајина Башта. Центар за социјални рад.
4.Успостављање услуге „Лични пратилац детета“	У 2019. години.	Удружење деце са сметњама у развоју и њихових родитеља Бајина Башта. Центар за социјални рад.

5. Организован и опремљен мобилни сервис здравствено- образовних и забавних програма за старе и хронично оболеле, особе са сметњама у развоју, особе са инвалидитетом и ратне војне инвалиде	Од 2020, до 2022,године	Центар за социјални рад, Дом здравља, Удружења инвалида, удружење пензионера, удружење ратних војних инвалида
--	-------------------------	---

ПРИОРИТЕТ	Развијене услуге и сервиси најугроженијим категоријама корисника.	
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ	2..Развијање услуге за подршку деце без родитељског старања	
АКТИВНОСТИ	Рок за реализацију	Одговорност за реализацију
1.Развијање услуге самосталног становања младих без родитељског старања и особа са инвалидитетом– Кућа на пола пута и становање уз подршку.	Од 2020. године до краја 2022. године.	Општинска управа,Центар за социјални рад,Удружење хранитеља
2.Израда међуопштинског протокола за финансијске услуге самосталног становања са општинама које су заинтересоване за пружање ове услуге.	До краја 2019. године.	Центар за социјални рад. Заинтересоване општине из Златиборског округа, Општинска управа Бајина Башта.
3.Оснивање клуба хранитеља и организовање обука за заинтересоване хранитеље.(простор ЦК)	Од 2018. године до краја 2022. године.	Центар за социјални рад,Удружење хранитеља, Општинска управа Бајина Башта.

ПРИОРИТЕТ	Развијене услуге и сервиси најугроженијим категоријама корисника.	
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ	3..Успостављање мреже сервиса и услуга на целој територији општине за подршку старима, изнемоглим, хронично оболелим и занемареним особама.	
АКТИВНОСТИ	Рок за реализацију	Одговорност за реализацију
1.Организовати дневне центре и клубове за старе у градским и сеоским срединама. (Успостављање	Од 2019. године до краја 2022. године.	Центар за социјални рад. Општинска управа Бајина Башта. Удружење пензионера

једног центра у градској и минимум 2 клуба у сеоским срединама).		
2.Формирање саветовалишта за старе са мобилним програмом и логистиком успостављеног центра и клубова за старе	2018. година.	Центар за социјални рад. Општинска управа Бајина Башта. Дом здравља и удружење пензионера.
3.Формирање Прихватне станице са развијеним протоколом за интервенције код занемариваних, болесних, старих лица затечених на улици.	До краја 2019. године.	Центар за социјални рад. Општинска управа Бајина Башта. Дом здравља.
4.Унапређивање сервиса помоћ у кући у складу са потребама корисника.	Од 2018. године до краја 2022. године.	Центар за социјални рад. Удружење геронто домаћица, Удружење пензионера Општинска управа Бајина Башта.

ПРИОРИТЕТ 3. Подршка жртвама насиља и смањење партнерског, породичног и вршњачког насиља.

ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ:

1. Развијени програми превенције и заштите жртава насиља.

ПРИОРИТЕТ	Подршка жртвама насиља и смањење партнерског, породичног и вршњачког насиља.	
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ	1. Развијени програми превенције и заштите жртава насиља.	
АКТИВНОСТИ	Рок за реализацију	Одговорност за реализацију
1.Формирање скупштинског одбора за родну равноправност.	2018. година..	Општина Бајина Башта СО Бајина Башта.

<p>2. Формирање Тима за интервенције у кризним ситуацијама у вези насиља (медијација између жртве и починиоца, рад са жртвама и починиоцима насиља), потписан међусекторски протокол.</p>	<p>2018-2022. година.</p>	<p>Центар за социјални рад. Општинска управа Бајина Башта, Полицијска управа, Дом здравља</p>
<p>3.Формирање базе података и јединствен систем евиденција пријава насиља у надлежним институцијама, инсталиран јединствен информациони систем.</p>	<p>2019. година.</p>	<p>Центар за социјални рад. Општинска управа Бајина Башта, Полицијска управа, Дом здравља</p>
<p>4.Оснивање прихватне станице за децу у кризним ситуацијама.</p>	<p>2020- 2022. година.</p>	<p>Центар за социјални рад. Општинска управа Бајина Башта, Дом здравља</p>
<p>5.Оснивање прихватне станице за жртве породичног, партнерског и вршњачког насиља</p>	<p>2020. година.</p>	<p>Центар за социјални рад. Општинска управа Бајина Башта. Полицијска управа, Дом здравља</p>
<p>6.Организовање сервиса СОС телефон, правно саветовалиште</p>	<p>2021.-2022.године</p>	<p>Општинска управа, Удружење жртва насиља, ЦСР</p>

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2- Развијени програми оснаживања социјалних група за превазилажење сиромаштва коришћењем индивидуалних могућности и капацитета заједнице.

ПРИОРИТЕТ 1. Развијени капацитети породице

ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ:

1. Формирање саветовалишта
2. Развијени систем сервиса и услуга за породице са ризичним и деликвентним понашањем

ПРИОРИТЕТ	Развијени капацитети породице	
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ	1. Формирање саветовалишта	
АКТИВНОСТИ	Рок за реализацију	Одговорност за реализацију
1.Саветовалиште за децу, младе и родитеље	2019.-2022.године	Општинска управа, ЦСР, Дом здравља, образовне установе ,Удружења која се баве децом и младима
1. Оснивање саветовалишта за репродуктивно здравље у Дома здравља	2018. година.	Центар за социјални рад. Дом здравља. Образовни центар.
2. Потписивање Протокола о сарадњи са регионалним Саветовалиштем за брак и породицу из Ужица. Прикључивање регионалном породично – едукативном Центру у Ужицу.	2018. година.	Центар за социјални рад. Општинска управа Бајина Башта.
3.Оснивање Саветовалишта за младе - Заштита и унапређење репродзктивног здравља адолесцената.	2018.-2022.године	Дом здравља, Општинска управа Бајина Башта
4.Формирање саветовалишта у Дому здравља за превенцију масовних незаразних болести(дијабетес гојазност, хипертензија, ХОБЛ...)	2019.-2022.године	Дом здравља, Општинска управа Бајина Башта

5.Оснивање Саветовалишта за ретке болест	2019.-2022.године	Општинска управа,ЦСР, Дом здравља, Удружење особа са ретким болестима Бајина Башта

ПРИОРИТЕТ	Развијени капацитети породице	
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ	2.Развијени систем сервиса и услуга за породице са ризичним и деликвентним понашањем	
АКТИВНОСТИ	Рок за реализацију	Одговорност за реализацију
1.Оснивање Дневног центра за децу са проблемима у понашању	2021.-2022.године	Општинска управа, Центар за социјални рад,Полицијска управа, Јавно правобранилаштво, Удружење које се бави децом и младима са проблемима у понашању
2. Оснивање саветовалишта за болести зависности.	2020. година.	Центар за социјални рад. Дом здравља. Образовни центар.

ПРИОРИТЕТ 2. Успостављен систем подршке афирмацији потенцијала угрожених грађана и друштвених група.

ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ:

1. Развијени програми којима би се смањила незапосленост корисника социјалне заштите и пружио подршка за излажење из система социјалне заштите.

ПРИОРИТЕТ	Успостављен систем подршке афирмацији потенцијала угрожених грађана и друштвених група.	
ОПЕРАТИВНИ ЦИЉ	1. Развијени програми којима би се смањила незапосленост корисника социјалне заштите и пружио подршка за излажење из система социјалне заштите.	
АКТИВНОСТИ	Рок за реализацију	Одговорност за реализацију

1.Спроводити све активности из Локалног плана за запошљавање на годишњем нивоу	Од 2018., до 2022.године	Општинска управа Бајина Башта, Служба за запошљавање, Центар за социјални рад, Удружење послодаваца
2.Оснивање социјалног предузећа-кооператива корисника	Од 2019., до 2022.године	Општинска управа Бајина Башта, Служба за запошљавање, Центар за социјални рад, Удружење послодаваца

У временском оквиру од пет година, од 2018. - 2022. године, Стратегија социјалне заштите општине Бајина Башта предвиђа успостављање следећих услуга и сервиса:

1. Социјални услужни центар;
2. Канцеларија за примену Стратегије;
3. Волонтерски центар;
4. Клуб хранитеља;
5. Самостално становање уз подршку „ Кућа на пола пута“;
6. Центар за особе са сметњама у развоју;
7. Прихватна станица за децу;
8. Развој породичног смештаја за старе;
9. Центар за интегралну заштиту старих;
10. СОС служба и прихватилиште за жртве насиља;
12. Саветовалиште за децу, младе и родитеље;
13. Дневни боравак за децу са ризико понашањем;
14. Саветовалиште за болести зависноати;
15. Сервис за подршку запошљавању корисника социјалне заштите;
16. „ Предах „ програм;
16. Оснивање социјалног предузећа- кооператива корисника.

10. АРАНЖМАНИ ЗА ПРИМЕНУ -ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ОПШТИНЕ БАЈИНА БАШТА ЗА ПЕРИОД 2018. – 2022. ГОДИНЕ

Аранжмани за примену Стратегије обухватају:

1. Локалне структуре и
2. Механизми и процедуре уз које ће се осигурати његово успешно спровођење.

1. Локалне структуре су:

- а) за управљање процесом имплементације Стратегије и
- б) оперативне за реализацију Стратегије програма и услуга.

а) Структуре за управљање процесом имплементације Стратешког плана су:

- Скупштина општине;
- Председник општине;
- Мултисекторски тим за социјалну политику општине Бајина Башта.

- **Скупштина општине** Бајина Башта усваја – доноси Стратегију развоја социјалне заштите у општини Бајина Башта за период 2018. – 2022. године и обезбеђује сразмерна буџетска средства за њихову реализацију. Скупштина, најмање једном годишње разматра извештај о имплементацији Стратегије и постигнутим резултатима врши евентуалне измене у Стратегији и приоритетним активностима – пројектима.

- **Председник општине** одређује састав и именује Одбор за социјалну политику општине Бајина Башта као тело које сачињавају представници свих сектора и релевантних институција и организација заинтересованих за развој социјалне заштите у општини.

- **Мултисекторски тим за социјалну политику општине Бајина Башта**, као мултисекторско тело, испитује потребе грађана/ки, дефинише и предлаже стратешке приоритете, у сарадњи са надлежним институцијама, организацијама и општинским службама, утврђује предлоге годишњих акционих планова и износе потребних средстава за њихову реализацију. Мултисекторски тим за социјалну политику општине координира израду и прати имплементацију општинског Стратешког документа и одговоран је за спровођење процеса мониторинга и евалуације. Одбор најмање једном годишње извештава СО о имплементацији Стратешког плана и постигнутим резултатима, предлаже СО евентуалне измене у Стратешком документу и приоритетним пројектима, редовно консултује и информисе јавност о процесу имплементације Стратегије и обезбеђује транспарентност у раду и адекватну друштвену подршку. Пратеће службе и организације које обезбеђују адекватан рад структура управљања Стратегијом развоја система социјалне заштите су: Општинска управа Бајина Башта - Одељење за друштвене делатности и Одељење за буџет и финансије.

б) Оперативне структуре за реализацију Стратешког плана, програма и услуга у општини Бајина Башта представљају све компетентне актере који су оспособљени да реализују договорене програме и услуге професионално, благовремено, исплативо и транспарентно. Реформско опредељење овог Стратешког документа је плурализам пружаоца услуга и равноправност пружаоца из јавног, приватног и невладиног сектора. У оперативне структуре које ће реализовати Стратегију развоја социјалне политике у општини Бајина Башта спадају: Центар за социјални рад општине Бајина

Башта, Општинска организација Црвеног крста, Дом здравља Бајина Башта, удружења особа са инвалидитетом, образовне установе, удружења грађана и друге невладине организације, али се листа не ограничава само на њих. Принцип подстицања плурализма пружаоца услуга и развој мреже социјалних услуга подразумева константно јачање и увећавање броја актера оперативне структуре.

Активности на јачању сарадње и целовитих капацитета управљачких и оперативних структура за спровођење Стратегије је сталан и стратешки задатак.

2. Механизми и процедуре за ефикасну примену - имплементацију Стратегије:

Стратегија тежи да демонстрира спремност за развој одрживог модела интегралне социјалне заштите. У циљу обезбеђивања пуне и ефикасне имплементације стратегије интегралне социјалне заштите, поред основних структура за управљање и имплементацију, овим документом се дефинишу и оквирни механизми и процедуре потребни за координацију активности:

Скупштина општине најмање једном годишње разматра извештај о спровођењу Стратегије и усваја корективне мере и акционе планове за наредну годину.

Мултисекторски тим за социјалну политику општине:

- прати, координира и мониторише спровођење Стратешког плана и уз акционе планове, најмање једном годишње припрема извештај за СО;
- осигурава да се благовремено, у процесу креирања општинског буџета, презентују акциони годишњи планови проистекли из овог Стратешког документа и тако обезбеди адекватна финансијска подршка за њихово спровођење;
- у складу са својим овлашћењима прави годишње планове свога рада и деловања и комуникације према локалној власти, другим актерима социјалне заштите и према јавности. Свој план рада доставља органу који га је именовао на увид и мишљење (Председнику општине);
- За рад и деловање Мултисекторски тим за социјалну политику општине, услове обезбеђује Општинска управа Бајина Башта;
- преко органа локалне самоуправе прослеђује своје извештаје са оценама успешности спровођења Стратегије Министарству рада и социјалне политике Владе РС на увид и употребу;
- иницира регионалне, међуопштинске састанке (најмање једном годишње) свих актера социјалне заштите, или у одређеној приоритетној области заштите, са циљем размена информација и дефинисања заједничких интереса за функционално међуопштинско –регионално повезивање ради задовољења потреба својих грађана. Ови састанци су саставни део годишњих планова рада Мултисекторски тим за социјалну политику општине.

Поред напред наведеног потребно је развити следеће механизме и институционализовати их:

Протокол о сарадњи - дефинисати и усвојити јединствен **протокол о сарадњи** између локалне власти, институција социјалне и здравствене заштите, образовања, невладиних организација, других релевантних јавних и приватних субјеката којим се јасно препознаје улога, обавезе и одговорност сваког од актера у односу на усвојену Стратегију. Протокол дефинисати и потписати у року од 3 месеца од усвајања Стратегије.

Одлука којом се одређују процедуре за наручивање, финансирање, праћење и евалуирање услуга социјалне заштите – овом Одлуком се обезбеђује трајно поштовање стратешког опредељења транспарентности и плурализма пружаоца услуга. **Правилником** се одређује динамика спровођења јавног позива за наручивање услуга, транспарентност процедура, основни критеријуми за одабир пружаоца, стандарди услуга и параметри за обим услуга/е и доступна новчана средства.

11 .ПЛАН ПРАЋЕЊА – МОНИТОРИНГА И АНАЛИЗА УСПЕШНОСТИ СПРОВОЂЕЊА – ЕВАЛУАЦИЈЕ

Циљ мониторинга и евалуације спровођења Стратегије је да се систематично, редовно прикупљају подаци, прати и надгледа процес примене – имплементације и процењује успех стратешког плана. Сврха мониторинга и евалуације је праћење напретка, побољшање ефикасности и успешности Стратешког плана, али и предлагање измена у активностима на основу налаза и оцена.

Временски оквир: Мониторинг као систематски непрекидан процес прикупљања података спроводи се континуирано током пружања услуга које су предмет праћења и дугорочно за период за који се прави Стратегија развоја социјалне политике од 2018. до 2022. годинае. Евалуација као анализа података и доношење оцене о успешности вршиће се повремено – периодично и пратиће одређене фазе имплементације Стратегије. Евалуација успешности целокупног документа обављаће се једном годишње и извештај о евалуацији је саставни део целокупног извештаја о спровођењу Стратегије који се подноси Скупштини општине и јавности на увид, разматрање и евентуалне корекције. Финална евалуација Стратегије обавиће се на крају 2022. године.

Предмет мониторинга и евалуације: Мониторинг и евалуација укључују целовито сагледавање испуњења активности, специфичних задатака и циљева, стратешких циљева и мисије стратешког документа и то на следећи начин:

- Праћење процеса имплементације, односно да ли се планиране активности спроводе и да ли се ресурси ефективно идентификују и користе;
- Праћење исхода активности, односно ефекти, резултати активности у односу на уложене ресурсе односно новац;
- Евалуацију напретка у остваривању сврхе, мисије и стратешких циљева Стратегије;
- Евалуацију утицаја стратегије на живот корисника и грађана/ки.

Индикатори напретка и успешности одређују се за сваку приоритетну циљну групу и на нивоу сваког циља, односно специфичног задатка - услуге. Стратегија, односно акциони план за спровођење Стратегије користиће комбиновано квантитативне и квалитативне индикаторе како би се дошло до поуздане оцене о коначном успеху.

Методе и технике мониторинга и евалуације: За успешно обављање мониторинга и евалуације Стратегије користиће се стандардни сет алатки међу којима су: евидентирање корисника услуга и сервиса, интервјуи са корисницима и пружаоцима услуга и сервиса као што су упитници, разговори, анкете, истраживање, извештавање и др. ОДБОР ће у својим годишњим плановима рада прецизније дефинисати технике помоћу којих ће се спроводити мониторинг и евалуација Стратегије, стандардизовати их, а, и прилагођавати за прикупљање података о свим разнородним услугама и активностима предвиђених Стратегијом.

Носиоци процеса мониторинга и евалуације: Координатор активности мониторинга евалуације је Мултисекторски тим за социјалну политику општине, који, уз стручну помоћ Министарства рада и социјалне политике (Јединице за мониторинг и евалуацију) бира ваљане индикаторе и једноставне технике за њихово мерење. Сви актери социјалне заштите и носиоци програма, услуга или појединачних активности су у обавези да у складу са општим индикаторима дефинишу специфичне и обезбеде њихово мерење током трајања имплементације.

Коришћење резултата мониторинга и евалуације: примарна сврха прикупљања података и доношења оцена о напретку и успеху је провера заснованости и реалистичности Стратешког документа, па с тим у вези и корекције циљева и задатака, уколико је то потребно. Мониторинг извештаји се сачињавају сваке године и презентују Скупштини општине и јавности на увид и разматрање.

12.РЕСУРСИ СА КОЈИМА РАСПОЛАЖЕ ОПШТИНА БАЈИНА БАШТА

Материјални ресурси:

У општини Бајина Башта идентификовани су следећи материјални ресурси релевантни за систем социјалне заштите:

- Центар за социјални рад општине Бајина Башта;
- Дом здравља Бајина Башта са својом мрежом амбуланти по насељима општине;
- Објекти ОО Црвеног крста Бајина Башта у којима се спроводе активности ове организације;
- Удружења ОСИ;
- Просторије општинског Удружења пензионера;
- Предшколска установа и 4 основне и две средње школе;
- Општинска управа Бајина Башта

Финансијски ресурси:

У општини Бајина Башта укупна издвајања за социјалну заштиту у 2017. години по разним основама износе 17.200.000,00 динара.

Скупштина општине Бајина Башта ће, након јавне расправе током лета 2017. године, приступити усвајању Стратегије развоја социјалне политике, као и доношењу одговарајућих одлука за његово спровођење и обезбеђивање дела финансијских средстава за имплементацију истих. Из свега наведеног може се закључити да је локална самоуправа спремна да издвајањима из општинског буџета, прибављањем средстава од домаћих и страних донатора као и развојем локалне корпоративне филантропије допринесе остваривању приоритета предвиђених усвојеним Стратешким документом.

Људски ресурси:

Процена

Постојећи ресурси за бављење проблематиком деце и омладине су:

1. Породице;
2. Стручни школски кадар у 4 основних и 2 средње школе;
3. Дом здравља са својим службама Бајина Башта;
4. Педијатријска служба;

5. Поливалентна служба;
6. Служба Опште медицине са сеоске амбуланте;
7. Мрежа делатности Центра за социјални рад Бајина Башта;
8. Локална самоуправа са буџетским планирањем социјалних давања намењених деци и омладини;
9. Полиција са својим могућностима за превентивни рад са младима;
10. Тужилаштво у Ужицу;
11. Невладин сектор;
12. Установа културе;
13. Национална служба за запошљавање;
14. Саветовалиште за брак и породицу на нивоу Златиборског округа у Ужицу;
15. Саветовалиште за насиље у породици на нивоу Златиборског округа у Ужицу.

Општина Бајина Башта поседује одређен број стручних кадрова који су својим зањем и стеченим искуством дали значајан допринос у самој изради Стратегије, а наравно да ће активно учествовати и у имплементацији исте. То су стручни кадрови из Центра за социјални рад, Дома здравља, образовних установа, ОО Црвеног крста и удружења. Такође веома је важно нагласити и ентузијазам волонтера који је евидентан у досадашњем раду невладиних организација, где се посебно као пример истиче рад волонтера у ОО Црвеног крста, Удружења пензионера и др.

Пружаоци услуга:

Процењује се да у општини Бајина Башта постоје капацитети за плурализам пружаоца услуга у систему социјалне заштите. Постојеће институције у систему социјалне заштите општине Бајина Башта (Центар за социјални рад, образовне установе, Дом здравља) већ имају пројекте усмерене према заједници изван своје основне функције. Пружаоци услуга у систему социјалне заштите из приватног сектора још не представљају значајан фактор у заједници, али се очекује да ће овај Стратешки документ и интенције Закона о социјалној заштити и реформска клима, поспешити ангажовање овог сектора у правцу обезбеђивања предуслова за лиценцирање.

Управљачки ресурси:

Управљачки ресурси за имплементацију Стратегије постоје, како у постојећим институцијама и организацијама, тако и у Мултисекторском тиму који представља тело састављено од стручних и компетентних људи, са основним капацитетима да ефикасно управљају процесом имплементације Стратегије.

13 .ПЛАН КОМУНИКАЦИЈЕ

Овај одељак посвећен је остваривању партиципације грађана у доношењу Стратегије развоја социјалне заштите општине Бајина Башта и транспарентности рада тима који је учествовао у доношењу, као и остваривању транспарентности рада истог тима приликом остваривања циљева задатих овим стратешким документом у локалној заједници. Овај одељак дефинише активности које омогућавају видљивост процеса и повећавање власништва заједнице над процесом доношења Стратешког документа и успостављања нових локалних услуга социјалне заштите. Односи се на све фазе израде и имплементације Стратегије.

Циљеви предвиђених мера овог дела стратешког документа су:

- информисање свих актера о процесу, мобилисање свих људских и материјалних ресурса и

- покретање на акцију свих одговорних друштвених чиниоца;

Комуникацијска стратегија се односи на следеће фазе процеса израде и имплементације Стратегије развоја система социјалне заштите за општину Бајина Башта у периоду 2018. – 2022. година:

Фаза уласка општине у процес стратешког планирања

- Интервјуи и новински чланци о уласку општине у процес стратешког планирања, најаву процеса, истицање кључних разлога и очекиваних резултата;
- Оснивање мултисекторског Тима за израду Стратегије за социјалну политику општине Бајина Башта, као репрезентативног тела састављеног од представника актера социјалне заштите у општини и његово представљање јавности;
- Формирање радних-секторских група у оквиру Мултисекторског тима у чијем саставу су лица која значајно могу допринети унапређењу положаја циљних група;
- Партиципативно прикупљање података од свих релевантних друштвених актера.

Фаза израде стратешког документа

Ова фаза је карактеристична по високом учешћу разнородних друштвених чинилаца у анализи стања, одређивању приоритета и дефинисању конкретних задатака. Њу је пратио и интензиван рад на обуци локалних актера за спровођење процеса планирања. Форме које су коришћене су:

- Радни састанци Мултисекторског тима и радних група на доношењу Стратешког документа,
- Радни састанци, едукације, радионице из области стратешког планирања, методологије израде стратегије, рад у секторским групама;
- Консултације са корисничким групама и организацијама корисника;
- Консултације са стручним службама у општини.

Фаза промоције усвојених стратешких опредељења

- Јавна расправа са грађанима/кама о Нацрту Стратегије развоја социјалне политике општине Бајина Башта, објављивање Нацрта Стратегије на веб сајту општине Бајина Башта, наступ чланова Мултисекторског тима на локалној телевизији, у месним заједницама општине;
- Израда логоа Стратегије који ће се користити као промотивно средство на свим пројектима који буду произашли из Стратешког документа;
- Приказ презентације Нацрта Стратегије на Општинском већу, а затим Предлога Стратегије на Скупштини општине Бајина Башта и усвајање истог на Скупштини;
- Конференција за штампу, након усвајања Стратешког документа о успостављеним стратешким циљевима;
- Доношење одговарајућих одлука о изради акционих планова као делова Стратешког плана развоја социјалне заштите за општину Бајина Башта на Скупштини општине.

Фаза имплементације Стратешког плана и фаза праћења напретка и оцене успеха

- Формирање Тима за комуникацију са медијима у оквиру Мултисекторског тима. Конференција за медије о постигнутим резултатима, од стране

Мултисекторског тима најмање једном годишње, а по потреби и чешће, - једном у три месеца у 2018. години као почетној години имплементације Стратегије;

- Спровођење анкета и испитивање јавног мњења о потреби мониторинга и евалуације Стратегије у сврху корекције исте и усклађивања акционих планова;
- Израда и презентација годишњег извештаја СО и јавности о реализацији Стратегије од стране Мултисекторског тима.

14.ЈАВНА РАСПРАВА

Процес јавне расправе прописан је Статутом општине у члан 97.

„Органи Општине дужни су да одрже најмање једну јавну расправу:

- у току поступка усвајања Одлуке о буџету Општине;
- у току поступка утврђивања стопа изворних прихода Општине;
- у току поступка доношења или промене Статута Општине;
- у току поступка усвајања стратешких и акционих планова развоја;
- у другим случајевима предвиђеним законом, Статутом или одлукама Скупштине општине“.

Организовање јавне расправе

У члану 98 Статута јавна расправа подразумева отворени састанак представника надлежних органа Општине, односно јавних служби са заинтересованим грађанима и представницима удружења грађана и средстава јавног обавештавања.

Председник Скупштине општине и председник Општине организују јавну расправу у случајевима предвиђеним овим Статутом и одлукама Скупштине општине, на иницијативу органа и тела Општине, као и на сопствену иницијативу.

Председник Скупштине општине и председник Општине позивају одговарајуће представнике органа Општине и јавних служби чији је оснивач Општина да учествују у јавној расправи.

Председник Скупштине општине и председник Општине дужни су да редовно обавештавају Скупштину општине о неодазивању лица из става 3. овог члана.

О току јавне расправе сачињава се белешка која се доставља свим органима Општине.

Скупштина општине својим пословником уређује начин обавештавања јавности о одржавању јавне расправе, као и начин на који ће се обезбедити увид јавности у садржај бележака о одржаним јавним расправама.

15. АНАЛИЗА УОЧЕНИХ ПРОБЛЕМА

Кључни проблеми

1. Недовољно развијена мрежа ванинституционалних услуга;
2. Недовољни капацитети постојећих услуга којима би се изашло у сусрет потребама грађана;
3. Доминација мера материјалне подршке над услугама социјалне заштите;
4. Непостојање афирмативних мера подршке за акредитацију и лиценцирање пружалаца услуга, посебно пружалаца из приватног и сектора грађанског друштва;

Препоруке

1. Лобирање - формирање мултисекторског тела за социјалну политику при локалној самоуправи (скупштинско тело или саветодавно тело градског/општинског већа) и подршка јачању њихових капацитета;
2. Обезбеђивање средстава из локалног буџета за перманентну едукацију пружалаца услуга, како би се омогућила акредитација програма и лиценце пружаоцима услуга и тиме омогућило ширење мреже пружалаца услуга, посебно из приватног и сектора грађанског друштва;
3. Примена Закона о јавним набавкама за избор пружалаца услуга социјалне заштите у складу са сврхом и природом јавне набавке;
4. Подршка континуираном јачању капацитета пружаоца услуга социјалне заштите из јавног, приватног и сектора грађанског друштва;
5. Израда јединствене, свеобухватне базе података о корисницима, потенцијалним корисницима, као и о пружаоцима/потенцијалним пружаоцима услуга социјалне заштите.

Оперативни циљеви:

1. Успостављање нових и проширење капацитета услуга заснованих на стварним потребама грађана;
2. Подршка ширењу мреже пружалаца услуга из приватног и сектора грађанског друштва;